

Billedkunst og fonogrammer- registrering til biblioteksafgift

Fonogrammer - registrering til biblioteksafgift

Betænkning fra udvalget vedrørende
registrering af grammofonplader/bånd i
folkebibliotekerne

Billedkunst - registrering til biblioteksafgift

Betænkning fra udvalget vedrørende
registrering af billedkunst i folkebibliotekerne

Det administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

BETÆNKNING NR. 1026

KØBENHAVN 1984

ISBN 87-503-5322-5

Ka 00-50-bet.

Eloni Tryk . København

INDHOLD

Fonogrammer - registrering til biblioteksafgift s. 9 - 83

Billedkunst - registrering til biblioteksafgift s. 85 - 124

Fonogrammer - registrering til biblioteksafgift

I	Baggrund	11
1.	Udvalgets nedsættelse og kommissorium	11
2.	Baggrunden for udvalgets nedsættelse	14
3.	Bestemmelser om og administration af den nuværende biblioteksafgift	16
3.1	Lovbestemmelser	16
3.2	Reglen om een ophavsmand	17
3.3	Administration	18
4.	Konsekvenser af en ophavsretlig baseret afgift	19
5.	Hvad er danske fonogrammer	20
6.	Beskrivelse af bibliotekernes samlinger af fonogrammer	21
6.1	Folkebibliotekerne	21
6.1.1	Musikbærende fonogrammer	21
6.1.2	Tekstbærende fonogrammer	23
6.2	Skolebibliotekerne	24
6.3	Folkebibliotekernes Depotbibliotek	24
6.4	Søfartens Bibliotek	25
7.	Folkebibliotekernes indkøb, katalogisering og registrering af fonogrammer	25

7.1	Musikbærende fonogrammer	25
7.1.1	Katalogisering og indkøb	25
7.1.2	Registrering	26
7.2	Tekstbærende fonogrammer	28
7.2.1	Katalogisering	28
7.2.2	Indkøb	29
7.2.3	Registrering	29
7.3	Sammensatte materialer	30
7.4	Børneafdelingerne	31
8.	Skolebibliotekerne	31
9.	Folke- og skolebibliotekernes registrering af materialernes benyttelse	32
9.1	Udlånsregistrering	32
9.2	Præsensbenyttelse	33
10.	Edb-registrering i folke- og skolebiblioteker	33
10.1	Central registrering	33
10.1.1	Musikfonogrammer	34
10.1.2	Tekstbærende fonogrammer	35
10.1.3	Retrospektiv inddatering	36
10.2	Lokal registrering	36
10.2.1	Folkebibliotekerne	36
10.2.2	Skolebibliotekerne	37',
11.	Edb-registre i musiksektoren	38
11.1	Danmarks Radios Diskoteks søgesystem (DISØ)	38
11.2	GRAMEX	39
11.3	KODA	40
11.4	NCB	41
11.5	Datafællesskab	43
12.	Edb-registrering af tekstbærende fonogrammer uden for bibliotekssektoren	43
II	Udvalgets overvejelser og forslag	44
13.	Indledning	44

13.1	Basis for optælling	45
13.2	Stikprøvemethoder	46
13.3	Edb-registrering i bibliotekerne og centralt	47
14.	Nuværende registreringer i bibliotekerne som basis for optælling og beregning	48
14.1	Benyttelsen som basis for optælling	48
14.1.1	Udlån. Totaloptælling	49
14.1.2	Udlån. Stikprøveoptælling	49
14.1.3	Præsensbenyttelse	50
14.2	Bestanden som basis for optælling	50
14.2.1	Musikfonogrammer	51
14.2.2	Tekstbærende fonogrammer	52
14.3	Værksbegrebet + eksemplarantal som basis for optælling	54
15.	Økonomi	54
III	Sammendrag	55
Bilag 1	Fonogrammer 1983	60
Bilag 2	Forholdet mellem danske og udenlandske udgivelser i musiksamlingerne	66
Bilag 3	Eksempel på G-fortegnelse	67
Bilag 4	Eksempel på kortsæt til klassiske plader	68
Bilag 5	Eksempel på kortsæt til ikke-klassiske plader	69
Bilag 6	Oversigt over søgeelementer i kortkataloger	70
Bilag 7	Kravliste sammenholdt med de nuværende muligheder for søgning i BASIS	72
Bilag 8	Oplysninger der normalt findes på plade-etikette og -cover	74
Bilag 9	Eksempel på Av-fortegnelse og på ikke-musik-bærende lydbånd	75
Bilag 10	Eksempler på biindførsler i navne- og titel-katalog. Tekstbærende fonogrammer	76
Bilag 11	Eksempel på kortsæt til lydbånd, katalogiseret under titel	79
Bilag 12	Eksempel på kortsæt til lydbånd, katalogiseret under forfatter	80

Bilag 13	Eksempler på sammensatte materialer i Av-fortegnelsen	81
Bilag 14	Eksempel på registrering af udlån ved fotonotering	82
Bilag 15	Eksempel på udlånsudstyr	83

Billedkunst - registrering til biblioteksafgift

I	Baggrund	87
1.	Udvalgets nedsættelse og kommissorium	87
2.	Baggrunden for udvalgets nedsættelse	89
3.	Bestemmelser om og administration af den nuværende biblioteksafgift	91
3.1	Lovbestemmelser	91
3.2	Reglen om een ophavsmand	92
3.3	Administration	94
4.	Konsekvenser af en ophavsretlig baseret afgift	95
5.	Beskrivelse af bibliotekernes billedkunst-virksomhed	96
5.1	Folkebibliotekerne	96
5.2	Skolebibliotekerne	97
6.	Bibliotekernes indkøb, katalogisering og registrering af billedkunst	98
6.1	Indkøb	98
6.2	Katalogisering	98
6.3	Registrering	99
6.4	Udlånsregistrering	101
7.	Edb-registrering i folke- og skolebiblioteker	103
7.1	Central registrering	103
7.2	Lokal registrering	104

8.	Overvejelser om forvaltningssektor for billedkunst	105
9.	Etablering af centralt register over kunst i offentligt eje	106
II	Udvalgets overvejelser og forslag	107
10.	Indledning	107
10.1	Stikprøvemetoder	109
10.2	Edb-registrering. Samarbejde. Kravspecifikationer	109
11.	Nuværende registreringer som basis for optælling og beregning	110
11.1	Grafik m.m.	110
11.2	Plakater/reproduktioner	111
11.3	Diasserier	112
11.4	Følgende års optælling	112
12.	Økonomi	113
III	Sammendrag	114
Bilag 1	Samlinger af billedkunst pr. 31.12.1979	118
Bilag 2	Eksempel på Av-fortegnelse	120
Bilag 3	Katalogisering af billeder af een kunstner	121
Bilag 4	Katalogisering af plakater og reproduktioner, af billeder af flere kunstnere og af anonyme billeder	122
Bilag 5	Katalogisering af serier	123
Bilag 6	Udlånsregistrering. Manuel notering	124

Fonogrammer - registrering til biblioteksafgift

I Baggrund

1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium

Den 8. marts 1984 nedsatte Ministeriet for Kulturelle Anliggender et udvalg vedrørende registrering af grammonfonplader/bånd i folkebibliotekerne.

Udvalget fik dette kommissorium:

"Udvalget har til opgave til brug ved en kommende revision af biblioteksafgiftsloven at stille forslag om den praktiske gennemførelse af en optælling af grammonfonplader/bånd til udlån på de biblioteker, som er nævnt i biblioteksafgiftslovens paragraf 1, stk. 1 med henblik på en eventuel ydelse af biblioteksafgift til komponister, udøvende kunstnere og producenter.

Der lægges vægt på en ordning, hvorefter en optælling kan gennemføres uden store administrative omkostninger.

Udvalget pålægges at arbejde snævert sammen med udvalget til revision af den ophavsretslige lovgivning, der har påtaget sig at undersøge mulighederne for, ved den revision af biblioteksafgiftsloven, der skal finde sted i folketingsåret 1985/86 at overgå til en ordning, hvorefter retten til vederlag for bibliotekernes udlån af udgivne eksemplarer af beskyttede værker som en ophavsretlig beføjelse får hjemmel i ophavsretsloven."

Udvalget fik følgende sammensætning:

Musikbibliotekar Helle Brink, Dansk Musikbiblioteksforening
Komponisten Steen Holkenov, Danske Populærautorer
Bibliotekskonsulent Anna Johansen, Bibliotekstilsynet (formand)
Professor Asger Lund Christiansen, Fællesrådet for Udøvende Kunstnere

Advokat Johan Schlüter, Den danske gruppe af IFPI
Musikbibliotekar Gustav Wieth-Knudsen, Bibliotekarforbundet
Komponisten Mogens Winkel Holm, Dansk Komponistforening
Komponisten Arne Würgler, Danske Jazz-, beat- og folkemusik
autorer

Efter henvendelse fra Dansk Skuespillerforbund beskikkede ministeriet ved brev af 16. april 1984 yderligere et medlem:

Skuespiller Hans Rostrup

Sekretariat: Jonna Anker Jørgensen, Bibliotekstilsynet

Udvalget holdt sit første møde den 10. april 1984 og har siden holdt 7 møder. Udvalget afsluttede sit arbejde den 28. november 1984.

Skuespiller Litten Hansen har deltaget i et møde som suppleant for Hans Rostrup, og komponisten Bent Lorentzen har deltaget i 3 møder som suppleant for Mogens Winkel Holm.

Repræsentanter for Direktoratet for Folkeskolen og seminarier m.v. har deltaget i 3 møder.

Udvalget har indhentet oplysninger om edb-registrene hos Bibliotekscentralen, Danmarks Radios diskotek, Gramex, KODA og Nordisk Copyright Bureau.

På et møde den 8. november 1984 drøftede formanden med edb-kyndige fra de fem institutioner de tekniske muligheder for at realisere udvalgets forslag.

Udvalget har endvidere konsulteret medarbejdere i Bibliotekscentralen, først og fremmest Suzanne Hemmeth Christoffersen og Povl Stenfelt Thomsen, i forbindelse med beskrivelsen af bibliotekernes katalogisering og registrering.

Udvalget har afholdt to fællesmøder med Udvalget vedrørende registrering af billedkunst. I det ene møde orienterede bibliotekskonsulent Morten Hein om edb i bibliotekerne i fremtiden og fg.

biblioteksinspektør Sus Rostrup orienterede om administrationen af den nuværende biblioteksafgift. I det andet møde drøftede udvalgene bl.a. forskellige modeller for optællingsgrundlag med administrator Svend Erichsen, Dansk Forfatterforening.

Formanden har afholdt møde med formand og sekretær for Udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning samt løbende orienteret hele revisionsudvalget om registreringsudvalgenes arbejde.

Kodak a.s. har undersøgt for udvalget de tekniske muligheder for at slette låneroplysninger på fotonoteringsfilm.

Bibliotekskonsulent John Jensen, Bibliotekstilsynet har udarbejdet afsnit om stikprøvemetoder.

København den 28. november 1984

Helle Brink

Steen Holkenov

Anna Johansen
(formand)

Asger Lund Christiansen

Hans Rostrup

Johan Schlüter

Gustav Wieth-Knudsen

Mogens Winkel Holm

Arne Würgler

2. Baggrunden for udvalgets nedsættelse

Siden 1946 har danske forfattere og deres efterladte i henhold til en bestemmelse i biblioteksloven modtaget en afgift fra staten for folke- og skolebibliotekernes benyttelse af deres bøger. I 1964 blev oversætterne inddraget i ordningen, idet der blev tilvejebragt hjemmel for, at der kunne ydes legater til oversættere. Indtil en ændring af biblioteksloven i 1975 var udbetaling af afgiften til forfatterne baseret på fordeling af en given bevilling, som var fastsat svarende til en vis procentdel af statens driftstilskud til folke- og skolebibliotekerne. Ved lovændringen i 1975 gennemførtes en ordning, hvorefter der udbetaltes en pristalsreguleret afgift pr. bind, hvormed den pågældende forfatter er repræsenteret på bibliotekerne.

Bevillingen fra staten indgik til og med finansåret 1978 i Dansk Forfatterfond. Fra 1979 har Bibliotekstilsynet foretaget administrationen i henhold til bekendtgørelser.

Spørgsmålet om ændringer i den dagældende biblioteksafgiftsordning blev behandlet i det udvalg, som kulturministeren nedsatte i 1972 med den opgave at foretage en undersøgelse af og stille forslag om vilkårene for produktionen, distributionen og brugen af bøger i Danmark, det såkaldte bogudvalg. Et underudvalg udsendte en rapport om biblioteksafgift i 1977 og hovedudvalget udsendte delbetænkning om samme emne 1979.

Der blev herefter udarbejdet forslag til en lov om biblioteksafgift, der trådte i kraft 1. januar 1983 (Lov nr. 307 af 9. juni 1982). En mindre ændring blev foretaget ved Lov nr. 197 af 25. maj 1983. Til loven er knyttet Bekendtgørelse nr. 636 af 14. december 1983-

Med biblioteksafgiftsloven blev kredsen af afgiftsberettigede udvidet til ud over forfattere at omfatte komponister, billedkunstnere, fotografer og andre ophavsmænd til værker i bogform samt udvidet til at omfatte litterære værker, som er indspillet på lydbånd (jfr. afsnit 3).

Ønsket om at rettighedshavere til grammofonplader/bånd (herefter kaldet fonogrammer) ligestilles afgiftsmæssigt med forfatterne er blevet fremsat fra rettighedshaverside gentagne gange i de sidste 15-20 år.

Ved fremsættelsen af forslag til lov om biblioteksafgift i marts 1982 gav den daværende kulturminister Lise Østergaard bl.a. udtryk for, at indførelse af en afgiftsordning for grammofonplader og musikkassetter ikke kunne løses, førend der er taget stilling til en lang række principielle og praktiske spørgsmål og hun ville derfor - med henblik på en senere revision af loven - sætte et undersøgelsesarbejde i gang vedrørende mulighederne for indførelsen af en afgift for pladeudlånet.

Under behandlingen af lovforslaget gav Folketingets Kulturudvalg udtryk for, at der før revision af loven i 1985/86 burde foretages en nærmere undersøgelse af mulighederne for at overgå til en ordning, hvorefter retten til vederlag for bibliotekernes udlån af udgivne eksemplarer af beskyttede værker får hjemmel i ophavsretsloven. En sådan ordning var der stillet forslag om fra rettighedshaverside. Kulturministeren anmodede herefter ved skrivelse af 1. september 1982 udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning om at fortsætte det arbejde med spørgsmålet om en ophavsretlig biblioteksafgift, som udvalget allerede havde påbegyndt, og afgive en betænkning, der belyser mulighederne for en afgiftsordning på ophavsretligt grundlag. For at udvalgets forslag skal kunne tages i betragtning ved lovrevisionen i folketingsåret 1985/86, skal betænkningen foreligge senest omkring årsskiftet 1984/85.

Endelig oplyste ministeren i skrivelsen til ophavsretsudvalget, at hun havde til hensigt at søge nedsat to arbejdsgrupper, der skal undersøge, på hvilke måder man praktisk/teknisk vil kunne tilrettelægge afgiftsordningen for udlånet fra folke- og skolebiblioteker af henholdsvis kunstværkseksemplarer og grammofonplader/bånd.

3. Bestemmelser om og administration af den nuværende biblioteksafgift

3.1 Lovbestemmelser

Iflg. lov nr. 307 af 9. juni 1982 og Bekendtgørelse nr. 636 af 14. december 1983 er følgende berettigede til biblioteksafgift fra staten: forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform benyttes i folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek og Søfartens Bibliotek. Forfattere til litterære værker, som er indspillet på lydband, er ligeledes berettigede til biblioteksafgift. Bøger i fx amtscentraler, andre skolebiblioteker end folkeskolens, videnskabelige biblioteker og forskningsbiblioteker er ikke omfattet af loven.

Afgiften ydes med et beløb pr. udlånsenhed, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret i bibliotekerne. Ved en udlånsenhed forstås den mindste samlede enhed, der registreres og udlånes særskilt. Udlånsenheden for bøger er et bind, for lydbøger en mappe med et eller flere lydbånd. Hvis en berettiget har under 100 udlånsenheder udbetales biblioteksafgift ikke.

Kun danske statsborgere er automatisk berettigede. Udenlandske kan godkendes, såfremt de har en mere vedvarende tilknytning til Danmark. Afgørende for om godkendelse, der træffes af Kulturministeriet, kan opnås, er bl.a. afhængig af, at den pågældende er bosat i Danmark, skriver på dansk og får sine bøger udgivet her og evt. tidligere har været dansk.

Hver forfatter får årligt et beløb pr. udlånsenhed, der er anskaffet til og står i folke- og skolebibliotekerne. Beløbet er gradueret med det formål at sikre en mere rimelig fordeling. Således er beløbet størst for et antal op til 20.000 udlånsenheder, hvorefter det falder i overensstemmelse med en i bekendtgørelsen fastsat gradueringsskala. Gradueringsprincippet har bevirket en jævnere fordeling af biblioteksafgiften, men der er naturligvis fortsat forskel på de beløb, der udbetales til forfatterne.

Ophavsmændene skal selv tilmelde sig afgiftsordningen. Til dem, der er berettigede efter paragraf 1 i loven, men som ikke modtager biblioteksafgift bl.a. på grund af ovennævnte bestemmelser om een ophavsmand, kan der ydes et særligt tilskud af en rådighedssum. Til oversættere, der har oversat fremmedsprogede værker til dansk, kan der ydes et årligt tilskud af en rådighedssum til dette formål.

3.2 Reglen om een ophavsmand

Ifølge Bekendtgørelse om biblioteksafgift paragraf 2, stk. 5 er kun bøger og lydbøger, der er indført i bibliotekets katalog under ophavsmandens navn og som ikke indeholder bidrag af andre ophavsmænd i samme kategori (forfatter, komponist, billedkunstner, fotograf osv.) berettiget til den almindelige biblioteksafgift.

Afgørelsen af om en bog/lydbog er berettiget er således afhængig af, hvorledes den er katalogiseret til Dansk Bogfortegnelse (eller Dansk Musikfortegnelse).

I praksis betyder det, at kun værker registreret under een ophavsmand er berettiget, mens ophavsmænd til værker med flere ophavsmænd er henvist til at søge det særlige rådighedsbeløb.

Det medfører fx, at en bog med både tekst og noder er katalogiseret enten under forfatter eller komponist og at det er den, under hvis navn bogen er registreret, der vil være berettiget til afgift.

Udgivere, redaktører, kommentatorer samt medforfattere til flerbinds- og samleværker er i almindelighed ikke berettigede.

Baggrunden for reglerne om een ophavsmand er den, at så længe biblioteksafgiften beregnes på grundlag af en totaloptælling i bibliotekerne må man have en rimeligt rationel og hensigtsmæssig måde at tælle på.

Det er i bibliotekernes katalogsystem umuligt at fange bøger med mere end een forfatter, fordi disse i almindelighed ikke regi-

streres under forfatternavn, men under titlen. Hvis de registreres under forfatternavn, hvilket af og til sker, når der kun er 2 forfattere, registreres de kun under den ene, og den anden vil man ikke umiddelbart kunne finde.

Optællingen finder sted for de nye forfatters vedkommende som en totaloptælling på grundlag af deres anmeldelse. De flg. år tæller man i bibliotekerne alene hvor mange der er kasseret, og hvor mange der er købt og trækker fra og lægger til det foregående års antal. Dette sker på basis af det forfatternavn, som bogen er katalogiseret under.

Det første år kan et værk med flere forfattere godt tælles på grundlag af anmeldelsen, men derefter bliver det svært, fordi bogen som nævnt normalt ikke i biblioteket står under forfatternavnet, men under titlen. Det vil være forbundet med meget stort arbejde for bibliotekerne - og dermed med store ressourcer - hvis de skal tælle disse bøger årligt.

Der er forståelse for ophavsmændenes ønske/krav om også at få afgift for værker med flere ophavsmænd. Det kom bl.a. frem under lovforslagets behandling i Folketinget i 1982 og i den kulturpolitiske redegørelse maj 1984 lovede kulturministeren, at regeringen vil arbejde for en løsning i forbindelse med revisionen af afgiftsloven 1985/86.

3.3 Administration

De tilmeldte rettighedshavere opbevares i et register i Data-centralen. Dette register ajourføres hvert år med til- og afgang.

Bibliotekstilsynet udarbejder hvert år et omfattende optællingsmateriale:

1. Hæfte (1984:113 sider) med navne på alle tilmeldte ophavsmænd og en liste over bøger, der af forskellige grunde skal tælles særskilt. Biblioteket skriver ud for den enkelte ophavsmand det samlede antal udlånsenheder, både bøger, musikaler og lydbøger, som biblioteket havde pr. 1. januar i optællings-

året. Hæftet returneres til Bibliotekstilsynet.

2. Herudover modtager biblioteket tre andre lister til internt brug i forbindelse med optællingen:

Nytællingsliste over de ophavsmænd hvis bøger og lydbøger skal optælles første gang i pågældende år.

Særlig nytællingsliste over komponister i pågældende år.

Specifikation af en række forfatterskaber m.v. hvor der er mulighed for at forveksle ophavsmænd med samme navn.

Fra Bibliotekstilsynet modtager materialet retur fra bibliotekerne er der meget arbejde: Datacentralens bearbejdning af materialet, der omfatter 5.000-6.000 forfattere, kan ikke færdiggøres før samtlige biblioteker har returneret« Der skal krydscheckes med CPR-registret fx for adresseændringer, indberettes til Kildeskattedirektoratet m.m. Tidsplanen er meget stram - sker der forsinkelser, kommer det let til at ramme udbetalingen.

4. Konsekvenser af en ophavsretlig baseret afgift

Udvalgets forslag skal ifølge kommissoriet bruges ved den kommende revision af biblioteksafgiftsloven, men udvalget er samtidig pålagt at arbejde snævert sammen med udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning, der skal undersøge mulighederne for at gøre biblioteksafgiften til en ophavsretlig baseret afgift.

Udvalget har derfor undersøgt, hvilke konsekvenser en ophavsretlig baseret afgift normalt vil have. De væsentligste i forhold til udvalgets arbejde skønnes at være følgende:

1. der skal betales for bibliotekernes brug (evt. udlånet) af eksemplarer af en hvilken som helst art af beskyttede værker: bøger, fonogrammer, billedkunst etc. uden hensyn til antallet af ophavsmænd.
2. der skal betales for udlånet fra en hvilken som helst art af biblioteker, samlinger etc. der udlåner til en offentlig

kreds, dvs. folkebiblioteker, skolebiblioteker af enhver art (ikke alene folkeskolens), videnskabelige biblioteker, fagbiblioteker, private virksomheders biblioteker ra.fl.

3. den enkelte ophavsmands krav på vederlag vil sandsynligvis blive betragtet som en overdragelig ret, hvilket vil betyde, at fx forlag kan tænkes at ville søge at skaffe sig andel i ophavsmændenes vederlag.
4. udenlandske ophavsmænd vil også kunne tilkomme krav på vederlag, i hvert fald ophavsmænd fra lande, der ligesom Danmark har biblioteksafgiftssystem (gensidighedsprincippet).
5. retten til afgift vil generelt tilkomme ophavsmandens arvinger efter de til enhver tid gældende regler om beskyttelsestid i ophavsretsloven.

5. Hvad er danske fonogrammer

Hvis afgiften skal begrænses til danske fonogrammer, skal "danske" defineres. Udvalget har undersøgt, hvilke definitioner, der allerede bruges i forskellige sammenhænge.

Biblioteksafgiftsloven (se afsnit 3) og Ophavsretslovens paragraf 58 og 59 indeholder definitioner af danske værker/danske rettighedshavere. En definition kan ligeledes findes i betænkning nr. 962, Beskyttelse af kunstneriske præstationer. 3. delbetænkning fra Udvalget vedrørende revision af ophavsretslovgivningen, 1982.

Musikbibliografisk Udvalg, Bibliotekscentralen, benytter i kravspecifikationer til en nationaldiskografi følgende definition:

Alle musikoptagelser, der er produceret af eller for danske udgivere.

Desuden musikoptagelser, som opfylder eet eller flere af nedenstående kriterier, uanset hvor optagelsen, fremstillingen eller udgivelsen er sket:

- a. Optagelser, hvor een eller flere danske kunstnere medvirker, uanset værkets nationalitet.
- b. Optagelser af værker, som er komponeret, arrangeret eller på anden måde bearbejdet af danskere.
- c. Optagelser af værker, der indeholder dansk tekst eller tekst oversat fra danske forfatteres værker.
- d. Optagelser af værker, der benytter motiver fra danske kunstneres værker eller på anden måde har relation til Danmark eller danske forhold.

GRAMEX definerer efter produktionsstedet (jfr. Ophavsretsloven paragraf 59), men søger p.t. om at få definitionen ændret til: hvis producenten er hjemmehørende i Danmark.

6. Beskrivelse af bibliotekernes samlinger af fonogrammer

6.1 Folkebibliotekerne

6.1.1 Musikbærende fonogrammer

I slutningen af 50'erne og op gennem 60'erne fik tanker om musikpladers brug i folkebibliotekerne større og større udbredelse og fastere former. Allerede før biblioteksloven af 1964 trådte i kraft og åbnede mulighed for statstilskud til indkøb af audiovisuelle materialer, var der biblioteker, der havde åbnet musikafdeling med mulighed for aflytning, såvel individuelt som kollektivt, og samtidig med lovens ikrafttræden 1. april 1965 udvidede Lyngby-Tårnbæk Kommunes biblioteker denne virksomhed med udlån af grammofonplader.

Selv om det ikke blev obligatorisk at opbygge samlinger af audiovisuelle materialer, gik det alligevel efter lovens ikrafttræden ret hurtigt med oprettelsen af musikbærende fonogramsamlinger, omend af stærkt varieret omfang, fra store selvstændige musikafdelinger til små beskedne hjørner. I de senere år har antallet af biblioteker med musikbærende materialer været ret konstant. Nogle kommuner har af sparehensyn lukket for denne service, mange har

foretaget drastiske nedskæringer i denne konto, og få andre har åbnet for udlån og/eller aflytning. Samlingernes omfang er stadig stærkt varierende, fra under 100 til ca. 80.000 enheder, jfr. bilag 1.

Pr. 31.12.1983 var der i alt i folkebibliotekerne o. 1.5 mio enheder musikbærende fonogrammer.

Tilvæksten (antallet af indkøbte eksemplarer) var i 1982 ca. 192.000 og i 1983 ca. 156.000 enheder.

Udlånet af musikbærende fonogrammer var i 1983 i alt 4.8 mio enheder. Det spreder sig fra under 100 til ca. 375.000 udlån pr. bibliotek.

I 1984 var der i alt afsat 15.7 mio kr. til indkøb og klargøring af musikbærende materialer i folkebibliotekerne. Det var et fald på 1,1 % i forhold til 1983.

Udvalget har undersøgt, hvordan forholdet mellem danske og udenlandske udgivelser i samlingerne er. Af en optælling i den centrale tilbudsliste (se afsnit 7.1) fremgik det, at der i 1983 var tilbudt bibliotekerne 249 danske produktioner, dvs. plader med musik af danske komponister, og/eller spillet af danske musikere, udgivet på danske pladeforlag. Derudover var der en del udenlandske produktioner, hvorpå danske musikere medvirker. I alt blev der tilbudt 2.512 plader i 1983. Yderligere specifikation, se bilag 2.

Udvalget har foretaget stikprøveoptællinger i Helsingør Kommunes Bibliotekers musiksamling, der viser, at de danske produktioner udgør flg. andel af det samlede antal eksemplarer af:

jazzfonogrammer	godt 20%
vokalmusikfonogrammer	godt 27%

Der er heri medregnet udenlandske produktioner med danske musikere.

Det skal bemærkes, at Helsingør Bibliotek i kraft af dets stør-

reise køber alle danske produktioner, der falder inden for bibliotekslovens materialevælgskriterier.

6.1.2 Tekstbærende fonogrammer

Folkebibliotekerne har i stigende grad anskaffet fonogrammer med indlæste tekster. Det drejer sig om dokumentariske, litterære og informative materialer (herunder sprogkurser). Først og fremmest har en meget stor del af bibliotekerne anskaffet lydbøger» primært med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre, der ikke eller kun vanskeligt kan læse den trykte tekst. Det drejer sig dels om lydbøger, som Bibliotekscentralen siden 1976 har produceret på grundlag af Ophavsretslovens paragraf 18, stk. 2, dels almindeligt forlagsproducerede lydbøger. En anden materialekategori, specielt produceret med henblik på læsehandicappede, er de såkaldte bog + båndtitler. I børnebibliotekerne findes der herudover en del kassettebånd med dramatiseringer, oplæsninger suppleret med sang/musik o.l.

Pr. 31.12.1983 var der i alt i folkebibliotekerne ca. 493.000 enheder talebærende fonogrammer, fordelt på ca. 400.000 kassettebånd og ca. 93.000 grammofonplader. Danske forfattere af teksterne på kassettebåndene er som nævnt i afsnit 2 og 3 omfattet af nugældende afgiftslov.

Antal titler kendes ikke, jfr. dog oplysning afsnit 10.1.2 om antal poster i basen. Det kan også nævnes» at Lydbogskatalog 1981 omfatter 2.200 lydbogs- og bog + bånd-titler, og Dansk Lydfortegnelse 1982-84 ca. 2.100 tekstbærende fonogramtitler.

Tilvæksten var i 1982 67.575 enheder og i 1983 67.586 enheder.

Udlånet af talebærende fonogrammer var i 1983 i alt ca. 2,4 mio enheder. Det spreder sig fra under 100 til ca. 140.000 udlån pr. bibliotek.

I 1984 var der i alt afsat 14,5 mio kr. til lydbøger og 2,9 mio kr. til andre ikke-musikbærende fonogrammer. Det var en stigning på hhv. 5,2 og 3,3% i forhold til 1983.

Det skønnes, at den overvejende del af titlerne er danske udgivelser, dvs. indlæsninger ved danske "udøvere", produceret af danske forlag. Mindst 1/4 af posterne vedrørende lydbærende materialer i Bibliotekscentralens base er tekster oversat fra andre sprog.

6.2 Skolebibliotekerne

Pr. 31.12.1982 var der i alt 41.700 grammofonplader og 191.500 lydbånd. Der findes ingen opgørelse af, hvor mange af disse, der var musikfonogrammer og hvor mange der var tekstbærende fonogrammer, men hovedparten af grammofonpladerne skønnes at være musikplader, mens hovedparten af lydbåndene skønnes at være tekstbærende (lydbøger, bog + bånd, sprogkurser o.a.).

Til belysning af tallene vedrørende grammofonplader kan oplyses:

14 kommuner har ikke givet oplysninger om grammofonplader
 22 kommuner har ikke grammofonplader
 15 kommuner har under 10 grammofonplader
 16 kommuner har over 500 grammofonplader

Til yderligere forståelse kan det bemærkes, at amtscentralerne råder over tilsammen 3.227 grammofonplader pr. 31. december 1982 og 38.926 lydbånd. For det følgende år viser pladebestanden en markant reduktion til 3.037.

Idet der ses bort fra amtscentralsamlingerne synes der generelt at være tale om placering i faglokaler for faget musik. Da dette fag efter 1975 i hovedsagen er blevet et fag for de yngste klassetrin er overvægten i pladebestanden børnepladerne.

Derudover findes der i et vist omfang samleværker af især europæisk musik.

6.3 Folkebibliotekernes Depotbibliotek

Folkebibliotekernes Depotbibliotek (der modtager, opbevarer og udlåner materialer, der afgives af folkebibliotekernes samlinger) havde i oktober 1984 modtaget ca. 7.600 musikbærende fonogrammer

og ca. 1.000 talebærende fonogrammer. Af disse fonogrammer er der registreret ca. 500 musikfonogrammer. Resten er endnu ikke registreret og ingen er klargjort til udlånsbrug.

6.4 Søfartens Bibliotek

Søfartens Bibliotek havde i oktober 1984 ca. 70 sprogkurser. Udlånet af disse kan ikke opgøres.

7. Folkebibliotekernes indkøb, kata

fonog.ra.mmen

Bibliotekernes indkøbskanaler, katalogiseringsniveau og registreringssystemer har betydning for, hvilken optællingsordning, der kan gennemføres. Derfor har udvalget udarbejdet følgende ret detaljerede beskrivelse.

7.1 Musikbærende fonogrammer

7.1.1 Katalogisering og indkøb

Bibliotekscentralen katalogiserer et udvalg af musiktitler, som tilbydes folkebibliotekerne. Meddelelser til bibliotekerne om, hvilke titler der katalogiseres og produceres kort til, publiceres gennem en seddelfortegnelse, G-fortegnelsen (Musikgrammofonplader og -kassettebånd, se bilag 3). G-fortegnelsen indeholder ca. 3.000 titler årligt. Udvælgelsen af disse titler sker på grundlag af i hvert fald 2-3 gange så mange titler og foretages af en stab af konsulenter, der er musikbibliotekarere ansat ved folkebibliotekerne.

De af G-fortegnelsen omfattede plader/bånd kan leveres til bibliotekerne af Bibliotekscentralen, der har indgået en samarbejdsaftale med en forhandler. Af folkebibliotekernes samlede udgifter på 14-15 mio. kr. til musikbærende materialer i 1983 brugtes ca. halvdelen til indkøb via Bibliotekscentralen. Den anden halvdel brugtes til indkøb via andre forhandlere, dels af nye titler, dels af genanskaffelser samt udlånsudstyr (pladeposer, kort etc.).

En del af de titler, der anskaffes via andre forhandlere, er titler, som Bibliotekscentralen ikke katalogiserer og ikke tilbyder i G-fortegnelsen. Disse titler må bibliotekerne selv katalogisere. Antallet heraf varierer meget fra bibliotek til bibliotek, men skønsmæssigt drejer det sig om max. 10% af det samlede indkøb af musikplader/bånd.

Katalogiseringen af musikbærende materialer foretages på grundlag af centralt udarbejdede katalogiseringsregler for musik. Disse regler er udformet udelukkende med henblik på folkebibliotekernes behov, men benyttes også til katalogisering af materialer til skolebibliotekerne. Forskningsbibliotekerne har derimod egne regler, som afviger væsentligt fra folkebibliotekernes.

Den centrale katalogiseringspraksis er vejledende også for lokal katalogisering og følges stort set af folke- og skolebibliotekerne.

7.1.2 Registrering

Det enkelte biblioteks bestand af musikbærende materialer registreres i hyldelister ("lagerfortegnelser"), delt i hyldeliste over musikafdelingens/voksenafdelingens materialer og hyldeliste over børneafdelingens materialer. Hyldelisten indeholder normalt 1 hovedkort (grundkort, se bilag 4 og 5) pr. eksemplar af en titel. Kortene er som regel ordnet systematisk efter et særligt verbalt opstillingssystem, som materialerne er placeret efter på hylderne (fx kammermusik, operaer, beat/folk, jazz). Alle plader og bånd er indført i hyldelisten under et hovedordningselement, dvs. ciët navn eller den titel, som pladen/båndet er opstillet under på hylden. Hovedordningselementet kan være komponist (normalt for klassiske plader), udøver (solist eller musikergruppe, normalt for ikke-klassisk) eller titel.

En klassisk plade med værker af 2 eller 3 komponister indføres normalt under den komponist, der er nævnt først på etiketten til pladeside 1.

En klassisk plade med værker af flere end 3 komponister, indspillet af en enkelt udøver (eller 2-3 samvirkende udøvere) indføres

under den første udøvers navn.

Plader med ikke-klassisk musik af een komponist indføres normalt under denne, men hvis der er flere komponister, anvendes den primære udøver som hovedordningselement.

Er der både flere komponister og flere udøvere, indføres pladen under titlen.

Hyldelisten er normalt placeret i bibliotekets kontorafdeling. Det er den fortegnelse, der for bøgernes vedkommende benyttes ved optælling til biblioteksafgiften.

I publikumsafdelingerne findes andre kortkataloger (bortset fra børneafdelingerne, der har centralt fremstillet katalog i bogform), opdelt i navne- og titelkatalog (alfabetisk katalog) og i emnekatalog (systematisk katalog).

Navne- og titelkataloget er alfabetisk ordnet. Alle plader og bånd er indført heri med mindst een indførsel, hovedordningselementet (se ovenfor under hyldeliste). Desuden er der biindførsler under andre person- eller korporationsnavne, som udvælges ved katalogiseringen. Derimod udarbejdes der ikke centralt biindførsler på titler (se nedenfor). Nogle musikafdelinger udarbejder dog selv biindførsler på såvel markante titler inden for klassisk musik som hovedtitler både inden for klassisk og ikke-klassisk musik.

Emnekatalogen er ordnet systematisk efter det klassifikationssystem, folkebibliotekerne bruger (Decimalklassedeling, 5. udgave). Plader og bånd indføres heri under en hovedplacering og en række analytiske biplaceringer.

Ved klassisk musik er der een placering for hvert værk, pladen indeholder. I den centrale katalogisering er antallet af analyser dog begrænset (normalt max. 10 analyser pr. plade, for pladesæt dog evt. flere).

Ved ikke-klassisk musik (folkemusik, blues, jazz, beat/folk» underholdning) er der en hovedplacering (under udøver), i enkelte

tilfælde tillige en analytisk placering (medudøver).

Bilag 6 bringer en oversigt over søgeeleraenter der viser omfang og begrænsninger i kortkataloger, opbygget af kortsæt, som bibliotekerne kan købe fra Bibliotekscentralen til de plader/bånd, der tilbydes på G-fortegnelsen.

Kortsættets indhold er udformet i overensstemmelse med bibliotekernes definerede krav, men begrænset af visse hensyn til medium, produktionsform og økonomiske og salgsmæssige kalkulationer. Kortsættets omfang er naturligvis begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse. Begrænsningerne indebærer, at bikort for nogle kategorier i nævnte oversigt kun udskrives på "særligt fremhævede" elementer - et kriterium der er ret afhængigt af katalogisators skøn.

Det fremgår af eksemplerne i bilag 4 og 5, at der findes en del oplysninger på kartotekskortene, man ikke kan slå direkte op på i kartotekerne. Der er endvidere oplysninger på pladeetikette og pladecover, som ikke medtages på kartotekskortene (se bilag 8).

7.2 Tekstbærende fonogrammer

7.2.1 Katalogisering

Bibliotekscentralen katalogiserer også tekstbærende fonogrammer. Ved beskrivelsen af det enkelte fonogram følges "Katalogisering af av-materialer", 3. udg. 1981.

Meddelelser til bibliotekerne om, hvilke materialer, der katalogiseres og produceres kort til, publiceres gennem en seddelfortegnelse, Av-fortegnelsen (se bilag 9). Den udkommer en gang om måneden og omfatter nye audiovisuelle materialer på det danske marked, som skønnes af materialevalgsinteresse i skole- og folkebiblioteker: a. med et informativt eller kunstnerisk indhold, b. hvis benyttelse kræver fremføringsapparat, dvs. dias, billedbånd, lydbånd (herunder lydbøger), grammofonplader (- musikplader/bånd), transparenter, film og videobånd. I 1983 blev der i alt katalogiseret og optaget i Av-fortegnelsen 995 titler.

7.2.2 Indkøb

Bibliotekerne kan købe følgende plader og bånd i Bibliotekscentralen, klargjort til udlån, dvs. med udlånsudstyrssæt (udlåns-kort og lommeetiket) og 1 hyldelistekort:

1. De af Bibliotekscentralen producerede lydbøger (se afsnit 6.1.2). I 1983 blev der tilbudt 172 titler (gennemsnitligt 150 pr. år) og solgt i alt 13.329 eksemplarer.
2. Visse plader og bånd, hvis indhold ikke primært er musik og som Bibliotekscentralen har påtaget sig at ekspedere (se bilag 9). I 1983 drejede det sig om 119 titler.

Resten af titlerne, optaget i Av-fortegnelsen skal bibliotekerne bestille direkte hos forlag, producent eller boghandler.

Til samtlige titler i Av-fortegnelsen kan bibliotekerne købe kortsæt (forfatter- og titelkort m.m. samt nødvendige emne- og grundkort til anvendelse i hyldeliste.

Det skønnes, at bibliotekerne i meget ringe omfang køber tekstbærende plader og bånd, som ikke er optaget på Av-seddelfortegnelsen. Det vil sige, at stort set alle disse materialer i folkebibliotekerne findes registreret i Bibliotekscentralens base (se afsnit 10.1) men ikke med antal eksemplarer i bibliotekerne (beholdningsregistrering).

7.2.3 Registrering

Det enkelte biblioteks bestand af ikke-musikbærende grammofoonplader/bånd registreres som andre materialer i hyldelister, indført under et hovedordningselement (se afsnit 7.1.2). Materialer, der fremtræder udelukkende som en reproduktion af trykt materiale i et andet medium, fx bogligt materiale på lydbånd, indføres under samme hovedordningselement som det tilsvarende boglige materiale. Det samme er tilfældet med sammensat materiale (se afsnit 7.3), fx Bog og lydbånd, hvor bogen er hovedmaterialet.

Hyldelisten er ordnet systematisk efter Decimalklassedelingen for

faglige titlers vedkommende, alfabetisk efter hovedordningsselementet for skønlitterære titler (fx de fleste lydbøger).

Publikumsafdelingernes kortkataloger - navne- og titelkatalog - og emnekatalog - omfatter også bibliotekets talebærende fonogrammer, enten integreret i kortene over bøger eller for sig selv i en kartoteksskuffe. Børneafdelingerne har centralt udarbejdede kataloger i bogform.

Navne- og titelkataloget er alfabetisk ordnet. Alle plader og bånd er indført heri med mindst een indførsel, hovedordningsselementet. Der kan desuden være forskellige biindførsler, som det fremgår af bilag 10.

Kortsættets indhold er som for musikbærende - og andre materialer - udformet i overensstemmelse med bibliotekernes definerede krav, men begrænset af visse hensyn til medium, produktionsform og økonomiske og salgsmæssige kalkulationer. Kortsættets omfang (se bilag 11 og 12) er begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse. Begrænsningen indebærer, at bikort for nogle kategorier, som det skulle fremgå af eksemplerne i bilag 10 fx kun udskrives, "når det skønnes, at nogle af katalogens benyttede med rimelighed kan tænkes at ville søge optagelsen under deres navne", "når det drejer sig om primære udøvere", "når det skønnes, at optagelsens intention er at præsentere denne udøvers kunst".

Generelt kan siges, at ikke-musikbærende materialer har et lavere katalogiseringsniveau med mulighed for færre indgange end de musikbærende materialer. Det gælder dog ikke børneplader/bånd, der har samme katalogiseringsniveau som musikken.

7.3 Sammensatte materialer

I mange biblioteker findes sammensatte materialer, dvs. materialesæt, der består af flere typer materialer, som har en fælles titel og beskrives i en fælles indførsel. Også disse materialer optages i Bibliotekscentralens seddelfortegnelser: noder/musikskoler med tilhørende plade/bånd optages i M-fortegnelsen (Musikaliefortegnelsen), andre materialer i av-fortegnelsen (se bilag 3).

7.4 Børneafdelingerne

Børneafdelingerne har hyldelister, men ikke kortkataloger. De benytter i stedet for 2 kataloger som Bibliotekscentralen udgiver: "Børnebibliotekskatalog. Grammofonplader. Kassettebånd" og "Børnebibliotekskatalog. Lydbøger. Bog + bånd". Katalogerne er baseret på materialekøbet i landets 14 centralbiblioteker samt i Københavns og Frederiksberg Kommunes Biblioteker.

"Grammofonplader og kassettebånd" er opdelt i to afsnit:

1. Børnemusik (der også omfatter dramatik og fortællinger for børn. Der var 760 titler i 1983-udgaven).
2. Voksenmusik (1.212 titler i 1983-udgaven).

Afsnittene er delt i systematisk del og alfabetisk del. De alfabetiske dele giver - med visse begrænsninger - opslagsmulighed på komponist, tekstforfatter, arrangør, udøver, pladetitel, enkelttitel og prægnant serietitel.

"Lydbøger. Bog + bånd" indeholdt i 1983-udgaven ca. 1.070 lydbånd, som findes i børnebibliotekerne dvs. lydbøger, bog + bånd, lydbøger til lærebøger og grundbøger, lydbånd med vejledning og musik til gymnastik, bevægelsesleg, rytmik og dramatik.

8. Skolebibliotekerne

Skolebibliotekerne har ligeledes hyldeliste, men ikke kortkataloger. I Katalog for skolebiblioteker 1973-83 indgår audiovisuelle materialer integreret blandt bøgerne. Kataloget er udarbejdet på grundlag af materialesamlingerne i 10 kommuners skolebiblioteker. Der er medtaget materialer udkommet indenfor de sidste 10 år, dog ikke titler offentliggjort på vejledende kassationslister, som udsendes af Bibliotekscentralen fra 1983. Derfor anbefales det, at skolebibliotekerne opbevarer tidligere udgaver af kataloget af hensyn til søgning af ældre materialer.

Vedr. central katalogisering og tilbudslistes, se afsnit 7.

9. Folke- og skolebibliotekernes registrering af materialernes benyttelse.

9.1 Udlånsregistrering

Registrering af udlån foregår i folkebibliotekerne enten ved fotonotering eller ved manuel udstempling af hver udlånsenhed, dvs. den mindste samlede enhed, der registreres og udlånes særskilt. En udlånsenhed kan bestå af en eller flere materialeenheder (en enkelt grammofonplade eller et pladealbum med flere plader, et enkelt kassettebånd eller en mappe med flere kassettebånd), men indgår i statistikken altid kun med værdien een.

Registrering ved fotonotering finder sted i 87 bibliotekssystemer med i alt 311 afdelinger. Det skønnes, at dette dækker ca. 75% af det samlede udlån (af samtlige materialer) i Danmark, men det vides ikke i hvilken udstrækning, det dækker udlån af fonogrammer.

Ved ethvert udlån fra biblioteket fotograferes:

Materialets identifikation (boglommer med tekst, bl.a. plade-nummer og - siden 1982 - FAUST-nummer)

Lånerens identifikation (lånerkortet med navn og adresse, i nogle tilfælde også cpr-nummer)

Udlånets identifikation (datokort med løbenummer)

Alle tre faktorer optages på film i een arbejdsgang (se bilag 14).

Mange biblioteker har fælles udlånsnotering (fællesskranke) for alle udlånsafdelinger. Her fotonoteres samtlige materialer, der udlånes. Andre har udlånsnotering (separat skranke) i hver udlånsafdeling (voksen, børn, musik).

På grundlag af datokortenes løbenummer føres der statistik over det samlede antal af udlånte enheder. En fordeling af de udlånte enheder på bøger, musikplader/-bånd, og andre plader/bånd til hhv. børn og voksne, foretages efter en stikprøvemetode.

Da filmene indeholder personoplysninger er de omfattet af loven af 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre.

I de resterende folkebibliotekssystemer samt skolebibliotekerne foregår udlånsnoteringen manuelt. Endvidere har en del musikafdelinger manuel udlånsnotering, mens biblioteket i øvrigt har foto-notering. Det samme gælder udlån i bogbusser og på institutioner. På et "bogkort" (se bilag 15) for hvert udlånt materiale noteres lånerens nummer, og det daglige udlån tælles op på grundlag af "bogkortene", fordelt på bøger, musikplader/-bånd og andre plader/bånd for hhv. børn og voksne. Også ved manuel udlånsnotering kan der være tale om enten fællesskranke eller separate skranke.

9.2 Præsensbenyttelse

De fleste musikafdelinger og børneafdelinger har mulighed for aflytning på stedet (præsensbenyttelse), men antallet af aflytningssteder varierer meget fra bibliotek til bibliotek. Enkelte biblioteker bl.a. Københavns Kommunes Hovedbibliotek og en del små biblioteker tilbyder kun præsensbenyttelse - ikke udlån.

Det er almindeligt, at biblioteker med både udlån og præsensbenyttelse, benytter de samme plader/bånd til begge formål.

Der føres normalt ikke statistik over aflytninger, da det er både vanskeligt og ressourcekrævende. Aflytningen foregår meget forskelligt i bibliotekerne. Mange steder tager lånerne selv de ønskede plader fra hylderne og sætter dem selv på plads igen, i nogle børnebiblioteker er der en lyttelampe, som børnene samles omkring for at lytte til det fonogram, bibliotekaren eller et af børnene selv har valgt eller de lytter på hovedtelefoner, fx 6 børn lytter til samme bånd.

10. Edb-registrering i folke- og skolebiblioteker

10.1 Central registrering

Bibliotekscentralen oprettede i 1974 en central bibliografisk base (fra 1984 kaldet BASIS). Pr. 1.8.1984 indeholdt basen ca. 400.000 poster, bestående af:

Danske bøger og periodica (= Dansk Bogfortegnelse) fra 1976 ff

Udenlandsk litteratur i folkebibliotekerne fra 1972 ff

Musikfonogrammer fra oktober 1979 ff og andre av-materialer fra februar 1980 ff

Andet (bl.a. danske titler fra før 1976, dog i beskedent omfang i forhold til den samlede titelmængde i folkebibliotekerne).

10.1.1 Musikfonogrammer

Bibliotekscentralen har siden september 1979 inddateret alle plader/bånd, der er tilbudt i G-fortegnelsen (se afsnit 7.1.1) i basen. Basen indeholdt pr. 1. april 1984 ca. 15.500 grammo-fonplader og kasettebånd med musik.

Omfanget af søgemuligheder er som i kortkatalogerne begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse, men i modsætning til,* hvad der er tilfældet i kortkatalogerne, kan der søges i basen på samtlige de i katalogiseringen medtagne navne.

Bilag 7 bringer en oversigt over nuværende søgeelementer i basen og en liste over krav til søgemuligheder i basen, som er opstillet i rapporten "Musikkatalog og decentralt edb-system", Bibliotekscentralen 1983.

Hver ny fysisk enhed, der inddateres i basen, får et nummer, det såkaldte FAUST-nummer (FAUST = Folkebibliotekernes Automationssystem). Nyt oplag af et allerede registreret værk får dog ikke et nyt nummer. Der kan søges i basen på FAUST-nummeret ligesom der kan søges på plademærke og -nummer (dette udtryk bruges, hvadenten der er tale om plader eller bånd).

Der er ikke indtil nu inddateret sådan, at der er mulighed for at udskille danske produktioner.

Der arbejdes på udarbejdelse af en nationaldiscografi. Dens ind-datering i basen vil give flere søgemuligheder.

Den samlede bestand af titler og eksemplarer af musikbærende fonogrammer i bibliotekerne er ikke registreret i Bibliotekscentralens base. Ordrebestilling via edb er endnu ikke sat i værk. Muligvis vil man på et senere tidspunkt teknisk kunne kombinere ordrebestilling og FAUST-nummer og derved finde ud af, hvilke titler og hvor mange ex hvert bibliotek har indkøbt centralt. Der vil dog stadig mangle den del af materialerne, der er indkøbt lokalt via andre kanaler end Bibliotekscentralen. Endelig registreres kassationer af materialer ikke centralt.

10.1.2 Tekstbærende fonogrammer

Bibliotekscentralen har pr. 1.10.1984 inddateret ca. 5.300 poster af tekstbærende fonogrammer. Antallet af titler er lavere end antallet af poster, idet en titel kan indeholde flere udlånsenheder (= poster).

De omfatter:

Alle lydbøger og bog + bånd-materialer, der er udkommet fra lydbogens start i midten af 1970-erne.

Alle andre tekstbærende fonogrammer udkommet efter februar 1980 (incl. sammensatte materialer, hvori fonogrammer indgår).

En del andre tekstbærende fonogrammer (incl. sammensatte materialer) udkommet før februar 1980.

Omfanget af søgemuligheder er også her begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse, men i modsætning til, hvad der er tilfældet i kortkatalogerne, kan alle personer eller korporationer, der er medtaget i katalogiseringen (se bilag 11 og 12), søges i basen, (personer = forfattere, medforfattere, komponister, udøvere, redaktører, udgivere, illustratorer, oversættere). Endvidere kan bl.a. søges på hovedtitler og undertitler, på forlag (eller plademærke), på bestillings- og producentnummer (såfremt et sådant findes) og på FAUST-nummer.

10.1.3 Retrospektiv inddatering

Der er stillet forslag om - og der søges midler til dækning af - en central retrospektiv inddatering af folkebibliotekernes ældre materialebestand. Den skulle finde sted i årene 1984-87 fordelt på 2 faser. Retroinddatering af musikfonogrammer skulle efter forslaget påbegyndes i fase 1 (1985-86) og fortsætte i fase 2 (1986-87), som også ville omfatte retroinddatering af andre av-materialer.

10.2 Lokal registrering

10.2.1 Folkebibliotekerne

Udviklingen af edb-systemer til folkebibliotekerne sker inden for rammerne af Biblioteksdataprojektet, hvis parter (Kommunernes Landsforening, Bibliotekstilsynet (på Kulturministeriets vegne), Kommunedata, Indbindingscentralen og Bibliotekscentralen) i fællesskab har udarbejdet delprojekterne. Den aftale, der er indgået mellem disse parter skal gennem planlægning og delprojekter give mulighed for en koordineret indførelse og anvendelse af automation inden for det danske biblioteksvæsen. Det skal ske i et sådant omfang og tempo som bibliotekerne/kommunerne måtte ønske det, og således at bibliotekerne/kommunerne stilles frit med hensyn til tilslutning til de enkelte dele af et samlet edb-tilbud.

Siden 1983 har bibliotekerne kunnet foretage on-line-søgning af litteratur, musikværker m.m. i basen ved hjælp af det såkaldte søgemodul, der indtil nu (november 1984) er anskaffet af en halv snes biblioteker.

I løbet af 1985 vil udviklingen være så langt, at bibliotekerne vil kunne tage edb-teknikken til hjælp ved katalogisering og registrering af deres egne samlinger (beholdningsregistrering).

De enkelte bibliotekers bestande vil derefter gradvis indgå i Biblioteksdata-projektets fællesbase sammen med indholdet af Bibliotekscentralens bibliografiske database. Det enkelte biblioteks beholdningsoplysninger vil være registreret i systemets

beholdningsregister som bl.a. vil kunne danne grundlag for statistikker, herunder opgørelse til biblioteksafgift.

Udlånskontrol - modulet skal efter planen færdiggøres og tilbydes i slutningen af 1986 eller begyndelsen af 1987. Årsagen til, at indførelse af edb-udlånssystemer i bibliotekerne tager så lang tid, er at forudsætningen for udlånsnoteringen er, at hele bibliotekets bestand er inddateret til basen, således at udlånsnoteringen kan kobles sammen med de bibliografiske oplysninger. Det er nødvendigt af hensyn til hjemkaldelser, reserveringer o.l. og er også en absolut forudsætning for at udlånsregistreringen kan bruges til beregning af biblioteksafgift.

Edb-udlånskontrollsystemet vil være omfattet af registerloven og udarbejdes i overensstemmelse med denne.

Kun eet folkebibliotek (Ølstykke) anvender edb til fx udlånsregistrering og registrering af bogbestanden, efter at have indhøstet erfaringer i en forsøgsperiode 1977-80.

Da indførelse af edb-registrering er en lokal beslutning og kræver en lokal finansiering, er det ikke muligt at sige, hvornår alle biblioteker vil have indført disse systemer. I Bibliotekstilsynet antages det, at indførelse af edb-systemer med en total bestandsregistrering i alle landets folkebiblioteker ligger uden for en normal planhorisont dvs. mere end 8 år. Det antages dog, at en stor del af bibliotekerne allerede inden da vil have gennemført en sådan registrering. Registrering af udlån på edb i alle biblioteker antages derimod at være endnu fjernere (jfr. ovenfor).

10.2.2 Skolebibliotekerne

Også skolebibliotekernes indførelse af edb-registreringer er en lokal beslutning. Fra 1. november 1983 til 31. marts 1985 kører Danmarks Skolebibliotekarforening i samarbejde med bl.a. Bibliotekscentralen og Kommunedata et forsøg med emne- og materialesøgning på edb i 4 skolebiblioteker og Danmarks Lærershøjskole, institut for børnelitteratur.

Ingen skolebiblioteker har i dag udlånsregistrering på edb, men på længere sigt vil det være en mulighed, først og fremmest i de større kommuners skoler, hvor der i disse år anskaffes edb-udstyr til brug i undervisningen og administrationen.

11. Edb-registre i musiksektoren

11.1 Danmarks Radios Diskoteks søgesystem (DISØ)

Alle plader, der er indkøbt af DR's Diskotek siden 1977 samt en del før 1977, er registreret i edb-søgesystemet DISØ, dvs. knap 100.000 forskellige plader. Diskoteket har i alt 350.000 plader /eksemplarer, hvoraf der er 200.000 forskellige plader. Der købes kun kasettebånd i det omfang, værkerne ikke er udgivet på plade. De hidtil udkomne compact-discs er indkøbt og registreret.

Søgning af registreret indhold på en bestemt plade sker med plademærke og -nummer eller diskoteksnummer som indgang.

Der er p.t. (sommeren 1984) bl.a. følgende søgemuligheder i DISØ:

Interne informationer

Diskoteksnummer. Sideskæring.

Ophavsmænd

Komponist, arrangør/bearbejder, tekstforfatter/tekstkilde, oversætter.

liiler.

Salgstitel, samletitel, titel (skæringstitel), titel på andet sprog, populærtitel, enkelttitel/satstitel/satsbetegnelse, enkelttitel på andet sprog, værksoprindelsesår, tekstbegyndelse, tekstbegyndelse på andet sprog, anvendt sprog.

Udøvende

Solist, vokalensemble/kor, ensemble, orkester, funktion/scenerolle.

Producere er kun registrerede i særlige tilfælde, hvor det skønnes nødvendigt.

Genrer

(Hoved)genre, undergenre, deskriptor (= Emne)

Plademærke

Katalognummer (plademærke og -nummer). (Alle varianter, der er opført på cover og etikette).

Af yderligere oplysninger, der findes i basen, men ikke kan søges på p.t. kan nævnes:

- Totaltid, tid
- Musik, litterære og andre kilder (i forbindelse med ophavsmænd)
- Supplerende oplysninger til titler og til udøvende kunstnere
- Indspilningsår og -land.

11.2 GRAMEX

GRAMEX forvalter de udøvende kunstneres og producenternes ret efter ophavsretslovens paragraf 47 til at modtage vederlag, når fonogrammer benyttes i lydradio eller fjernsyn eller i erhvervs-mæssigt øjemed bruges ved andre offentlige udsendelser.

GRAMEX har følgende søgemuligheder:

GRAMEX's medlemmer er bl.a. registreret med navn, medlemsnummer og cpr.-nummer. Der kan søges på hver af disse elementer. Udenlandske rettighedshavere, der ikke er tilknyttet en organisation, som GRAMEX har aftale med, kan være individuelle medlemmer af GRAMEX.

Der kan søges på pseudonym (fx ORF = Østerreichische Rundfunk Symfoniorkester).

Pr. 31.12.83 havde GRAMEX registreret:

9.291 danske kunstnere, heraf 7.100 medlemmer

30.797 udenlandske kunstnere, heraf 1.133 medlemmer af GRAMEX

431 danske og udenlandske producenter

Pr. 24.7.84 havde GRAMEX registreret ca. 10.700 plademærker. De omfatter fonogrammer i Danmarks Radios diskotek og i Sveriges Radio. Der kan søges på plademærkenummer og navne, ikke på plademærke og -nummer (DR: katalognummer).

Kassettebånd er omfattet i det omfang Danmarks Radio og Sveriges Radio har anskaffet dem.

Herudover har GRAMEX register over de udenlandske organisationer for udøvende kunstnere med hvem man har indgået aftaler.

11.3 KODA

KODA (Selskabet til forvaltning af internationale komponistrettigheder i Danmark) varetager komponisters, tekstforfatteres og musikforlæggeres interesser ved offentlig opførelse af musikværker i Danmark og i udlandet. Der er først og fremmest tale om opkrævning og fordeling af vederlag for anvendelsen af værkerne.

KODA har følgende søgemuligheder:

KODA har ca. 150.000 værker registreret på mikrofiche, baseret på edb-tape. Der arbejdes på at overføre registret til anvendelse på on-line-system. Det vil formentlig være klart om et års tid.

Der er indgange (opslagsmuligheder) på komponistnavne og på værktitler.

Følgende oplysninger findes under opslag på komponist:

- værktitler/værknummer,

- andre rettighedshavere til de enkelte titler (medkomponister, tekstforfattere, oversættere, forlæggere) angivet ved medlemsnumre, som kan slås op i KODA's medlemsregister på edb (se nedenfor),

- udenlandske rettighedshavere, angivet ved et kodenummer, der angiver det selskab (opførelsesselskab) som de pågældende er medlemmer af,

- interne oplysninger til brug ved afregning af opførelshonorarer, bl.a. stamtid, dvs. spilletid.

Under opslag på værktitel findes komponist + de samme oplysninger som ovenfor.

KODAs medlemmer er registreret på edb og kan søges på numre og på medlemsnavn via skærmterminal. Det oplyses fx hvortil pengene skal udbetales.

Herudover kan nævnes, at både GRAMEX og KODA har oplysninger om gensidighedsaftaler i systemerne.

11.4 NCB (Nordisk Copyright Bureau)

NCB (Nordisk Copyright Bureau) tager sig af komponisters, tekstforfatters og musikforlæggeres indspilningsrettigheder i forbindelse med produktion og salg af lydbærende medier (grammofonplader, lydbånd, film og videogrammer). Der opkræves et vederlag pr. fremstillet eller solgt eksemplar, som fordeles til de ophavsmand, der er repræsenteret i produktionen.

Autorer til musikværker (komponister, tekstforfattere og arrangører) og forlag tilmelder sig som medlem af NCB og anmelder ved tilmeldelsen de værker, de indtil da har skabt. Derefter anmeldes nye værker løbende.

Producenter i de nordiske lande anmelder til NCB de værker, der benyttes ved produktionen af lydbærende medier.

Producenterne indbetaler i henhold til den indgåede aftale vederlag til NCB, som fordeler det til de respektive rettighedshavere efter en fordelingsnøgle, der aftales individuelt for hvert værk uafhængigt af organisationer.

I NCB's on-line-søgesystem er der fem registre: fonogram-, medlems-, værk-, CAE (Compositeur, Auteur, Editeur)- og filmregister.

Fonogramregistret indeholder alle fonogrammer, der siden 1980 er markedsført i de nordiske lande, incl. pladeklubber (dog med undtagelse af visse importerede plader/bånd). Af fonogrammer fra før 1980 findes, hvad der på det tidspunkt var lagerført og ikke endeligt afregnet, hvilket i praksis betyder, at alle fonogramtitler, der er markedsført i Norden siden 1977/78, findes i registret.

For hvert fonogram i registret opgives skæringerne på hver side af fonogrammet med oplysninger om komponister, tekstforfattere, arrangører og forlag. Der kan foretages opslag på plademærke og -nummer eller fonogramtitel (covertitel). Fonogrammer produceret efter 1980 kan endvidere søges på plademærke samt primær udøvende kunstner.

Der findes ca. 1.7 mio skæringer (melodier) på fonogrammer i registret. Det svarer til ca. 170.000 fonogrammer. Der tilgår ca. 200.000 skæringer pr. år (= ca. 20.000 fonogrammer).

Medlemsregistret indeholder navne og adresser på NCB's medlemmer (komponister, tekstforfattere, arrangører og forlag) med oplysninger om deres værker og de fonogrammer, der indeholder værker af pågældende.

Værkregistret indeholder over 1 mio værktitler. Der er angivet en fordelingsnøgle pr. værk, som danner grundlag for fordelingen af vederlagene til de forskellige rettighedshavere. Der tilgår ca. 80-100.000 værker pr. år, heraf ca. 8-10.000 danske værker.

NCB har kopi af CAE-registret, som indeholder navne, pseudonymer og organisationer for stort set samtlige rettighedshavere (ca.

950.000) til musikværker i verden. NCB modtager 6 jour-føringer hvert halve år.

EilQir.eg.istr.et omfatter ca. 60.000 film med i alt ca. 105.000 værker.

Ovennævnte registre er integrerede, hvilket betyder, at det er muligt ved hjælp af en nøgle (indgang) i eet register at få adgang til relevante sammenhænge i et andet register.

11.5 Datafællesskab

Samtlige danske ophavsretsorganisationer, GRAMEX, KODA, NCB - og Copy-Dan (varetager rettigheder, som ikke kan varetages af de øvrige nævnte institutioner) -, har koncentreret udvikling og edb-drift i en fælles edb-central, NC-Data. Denne central er on-line tilsluttet andre datacentraler, herunder Danmarks Radios, hvilket åbner mulighed for, at de organisationer, der er tilsluttet NC-Data efter aftale med Danmarks Radio kan søge i DISØ (Danmarks Radios Diskotekssøgesystem).

12. Edb-registrering af tekstbæ- tekssektoren

Der findes ikke som på musikområdet central edb-registrering af tekstbærende fonogrammer uden for bibliotekssektoren (jfr. afsnit 10.1.2).

II Udvalgets overvejelser og forslag

13. Indlednings

Udvalget har i sit arbejde taget udgangspunkt - udover i kommissoriet - i de i afsnit 4 nævnte pkt. 1, 3, 4 og 5 i forhold til fonogramområdet, dvs. danske og udenlandske grammofonplader og lydbånd med såvel musik som tekst/tale. Det betyder, at det i overvejelserne har vurderet mulighederne for at optælle og registrere samtlige medvirkende, der normalt er nævnt på fonogrammens etikette og cover såvel danske som udenlandske (se bilag 8). Udvalget har dermed ikke taget stilling til, hvilke kategorier af medvirkende, der bør være berettiget til at modtage biblioteksafgift.

Udvalget ønsker at understrege, at det forudsættes, at alle materialer med musik og tekst, som bibliotekerne i fremtiden måtte formidle (udover de nuværende kan det fx være videogrammer, film, dias kombineret med lydbånd) afgiftsmæssigt behandles efter de samme regler.

Med hensyn til pkt. 2 i afsnit 4, hvilke biblioteker, der er omfattet, er udvalgets overvejelser på baggrund af dets kommissorium begrænset til de af nugældende afgiftslov omfattede biblioteker: folkebibliotekerne, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek og Søfartens Bibliotek.

Udvalget er endvidere gået ud fra, at der tilstræbes individuel fordeling af afgiften som tilfældet er med den nuværende afgift til forfatterne. Kollektiv ordning vil indebære enklere registrering og organisatoriske fordele, men det strider mod det ophavsretlige princip om individuel fordeling og det vil være utilfredsstillende for rettighedshaverne.

Det er udvalgets opfattelse, at afgiftsordningen ikke må indebære, at rettighedshaverne selv skal tilmelde sig ordningen for at komme i betragtning ved uddeling af afgiften, således som tilfældet er for den nuværende afgiftsordning.

Udvalget skal ikke tage stilling til, hvor administrationen af den fremtidige biblioteksafgift skal ligge. Udvalget ønsker dog at pege på, at muligheden er til stede for, at administrationen vil kunne henlægges til en fælles rettighedshaverorganisation.

13.1 Basis for optælling

Udvalget har vurderet mulighederne for optælling på udlån/benyttelse på stedet, på bestand samt på værksbegrebet kombineret med eksemplarantal. Sidstnævnte har været drøftet i et fællesmøde med Udvalget vedr. registrering af billedkunst, hvori også administrator Svend Erichsen, Dansk Forfatterforening deltog. Modellen betyder, at der skulle betales en vis afgift for tilstedeværelsen af fonogrammet kombineret med et beløb, der sættes i forhold til antal eksemplarer af fonogrammet. Udvalget går ind for denne afgiftskonstruktion, også fremfor udlånsmodellen.

Tanken om et vederlag i forbindelse med bibliotekets indkøb af et værk, har været nævnt for udvalget. Denne model blev drøftet i Bogudvalget og er omtalt i Biblioteksafgiften. Betænkning nr. 877, 1979, s. 14 og 15:

"En sådan ordning kunne gennemføres ved, at man fastsætter vederlaget som en procentdel af bogprisen. Herved kunne det opnås, at vederlaget i almindelighed ville stå i forhold til den enkelte bogs omfang. Desuden ville det formentlig være lettere at afregne vederlag for bøger med flere ophavsmænd, da dette eventuelt kunne ske i samarbejde med forlæggerne. På den anden side ville et sådant system ikke stemme godt med ideen om, at vederlaget ydes for brugen af værkerne. Dertil kommer, at der på grund af den eksisterende bogmasse ville blive behov for en meget langvarig overgangsordning."

"En afgift, baseret på bøgernes anskaffelsespris, bør efter udvalgets opfattelse ikke gennemføres som et engangsvederlag. Dette ville medføre, at udbetalingen af ophavsmændenes vederlag i høj grad ville koncentreres om de år, hvor de betydningsfulde værker udkommer. Det må erkendes, at de løbende udbetalinger af biblioteksafgifter har en betydelig social funktion, som tildels ville kuldastes ved et engangsvederlag. Heller ikke en årlig ydelse,

beregnet på grundlag af bøgernes gennemsnitlige "levetid" synes acceptabel. Denne periode vil formentlig være meget vanskelig at fastlægge, idet den er afhængig af adskillige faktorer, herunder f.eks. kvaliteten af bøgernes indbinding. Endelig må det forudses, at en sådan standardiseret tidsbegrænsning af afgiften i en række tilfælde vil føre til urimelige resultater.

Også andre faktorer taler imod denne beregningsmåde. Den vil således kunne have en tendens til at favorisere dyre og luksuriøse udgivelser. Udvalget mener af disse årsager ikke at kunne gå ind for denne beregningsform."

Udvalget er enig med Bogudvalget i disse udtalelser, selvom der kan gøre sig forskellige forhold gældende for de forskellige materialetyper.

13.2 Stikprøvemetoder

En grundlæggende konstatering ved anvendelse af stikprøvemetoder er, at uanset stikprøvens størrelse kan det ikke forventes, at resultatet af en stikprøvebaseret opgørelse vil være sammenfaldende med en totalopgørelse. Der vil altid være en fejlmargen, og jo mindre stikprøven gøres, desto større fejlmargen vil man få. Omfanget af stikprøven er endvidere meget afhængig af spredningen i de værdier, man ønsker at undersøge. Jo større spredningen er, desto større omfang skal stikprøven have for at mindske usikkerheden ved resultaterne.

Netop biblioteker med fonogrammer udviser en stor spredning, målt både i bestand og udlån. På mus.ikomra.det er spredningen på bestand fra under 100 enheder til o. 80.000 enheder. Endvidere er denne spredning langt fra normalfordelt, dvs. grupperet jævnt omkring et gennemsnit, men tværtimod meget skæv, dvs. uregelmæssigt fordelt: af de 226 biblioteker med musikfonogrammer for børn/voksne har 183 under 10.000 enheder og 10 biblioteker har mellem 10.000 og 20.000 enheder. Denne store spredning og skæve fordeling betyder, at man må udtage en meget stor stikprøve for at sikre, at den er repræsentativ. En meget stor stikprøve udtaget i en lille population (dvs. det totale antal musiksamlinger) indikerer imidlertid, at en stikprøvemetode generelt er uegnet,

da stikprøven vil nærme sig populationen i størrelse. Et tilsvarende billede vil man få, hvis man betragter udlånet af musikfonogrammer. Bortset fra at ikke alle biblioteker, der har en bestand af musikfonogrammer, udlåner fra bestanden, finder man en stor spredning og skæv fordeling i disse bibliotekers udlånstal.

Et yderligere argument der taler imod en stikprøvemetode på det pågældende område er, at bibliotekernes materialevalg er forskelligt fra bibliotek til bibliotek p.g.a. forskellige lokale forhold, ligesom der i visse geografiske områder foregår en egentlig arbejdsfordeling imellem bibliotekerne gennem anskaffelsen af forskellige musikgenrer.

De samme forhold gør sig gældende, når det drejer sig om tekstbærende fonogrammer.

En stikprøveoptælling på dette område vil således medføre en stor usikkerhed og fejlmargen i forhold til en totalopgørelse og kun betyde en forholdsvis ringe arbejdslettelse. Det må derfor konkluderes, at det konkrete område ikke egner sig til en stikprøveoptælling.

13.3 Edb-registrering i bibliotekerne og centralt

Der bør søges indgået aftaler, hvorefter der kan ske en udnyttelse af de allerede eksisterende centrale edb-baser, jfr. afsnit 10.1 og 11.

For at opnå den - både for rettighedshavere og bevilgende myndigheder - mest retfærdige og samtidig mindst ressourcekrævende optælling til og beregning af biblioteksafgift, er det imidlertid nødvendigt, at bibliotekernes materialer og benyttelsen af dem snarest edb-registreres. Udvalget skønner, at både lokalt og centralt vil en edb-registrering i bibliotekerne billiggøre administrationen.

Udvalget opfordrer til, at der med særligt henblik på optælling til biblioteksafgiften udarbejdes kravspecifikationer, dels til biblioteksvæsenets edb-systemers præstationer, lokalt og centralt, dels til baser uden for bibliotekssektoren, så at optæl-

ling af samtlige rettighedshavere til fonogrammer i folke- og skolebibliotekerne muliggøres gennem udnyttelse af planlagte og allerede eksisterende baser. Det skal fastslås, hvilke krav, der skal stilles, hvem der stiller disse krav, hvad det koster og hvem der betaler.

14. Nuværende registreringer i bibliotekerne som basis for optælling og beregning

Da det som nævnt fra biblioteksvæsenets side antages, at tidspunktet for en edb-registrering (af såvel bestand som udlån) af folke- og skolebibliotekernes materialer på landsplan ligger uden for en normal planhorisont dvs. mere end 8 år, har udvalget overvejet hvilke muligheder, der - i en overgangsperiode - er for optælling og beregning på grundlag af nuværende registreringer i folke- og skolebibliotekerne.

Indledningsvis kan siges, at det ikke med de nuværende registreringssystemer (hverken bestands- eller udlånssystemer) er ressourcemæssigt gennemførligt at foretage en optælling på hver eneste rettighedshaver i de enkelte biblioteker. Optællingen må begrænses til de enkelte fonogrammer og resultatet af optællingen indsendes til den institution, der skal administrere afgiftsberegning og udbetaling. Denne institution må have mulighed for på grundlag af de indsendte oplysninger (plademærke og -nummer eller anden identifikation) at verificere fonogrammet og via egen eller andre centrale baser at finde frem til samtlige rettighedshavere af det pågældende fonogram.

14.1 Benyttelsen som basis for optælling

Benyttelsen (det vil i bibliotekssammenhæng sige udlån og præsensbenyttelse) anses ophavsretligt for det mest nærliggende og rimelige grundlag for optælling og beregning af biblioteksafgift. Det kan imidlertid for nogle rettighedshavere have en utilsigtet virkning og medføre en urimelig fordeling.

Set ud fra teknisk-administrative synspunkter kan udvalget beskrive følgende modeller:

14.1.1 Udlån. Totaloptælling

En totaloptælling af, hvilke fonogrammer, der udlånes pr. år i folke- og skolebibliotekerne anses for uigennemførlig - både praktisk og økonomisk - så længe der ikke er edb-udlånsregistrering i bibliotekerne.

14.1.2 Udlån. Stikprøveoptælling

Udvalget går principielt ikke ind for stikprøveoptællinger, (jfr. afsnit 13.2), men hvis udlånet skal lægges til grund for optælling, kunne det som en overgangsordning være en mulighed at basere optællingen på de folkebiblioteker, der fotonoterer udlån af fonogrammer (jfr. afsnit 9.1). En kopi af filmen kunne sendes til biblioteksafgiftsadministrationen og danne grundlag for den videre identifikation og bearbejdning. Det forudsættes, at låneroplysningerne på filmen er slettede på kopien, hvilket er teknisk muligt. Udover en bestemmelse om sletning af personoplysninger, bør det ved bestemmelse i regelsæt i forbindelse med ordningen sikres, at materialet ikke bruges til andet formål.

Det skønnes, at de nuværende oplysninger på lommeetiket vil være tilstrækkelige til identifikation af musikfonogrammer, hvorimod de næppe i alle tilfælde vil være tilstrækkelige til identifikation af andre fonogrammer.

Det skal påpeges, at der kan være et problem i de biblioteker, der har fællesskranke (det er almindeligt), hvor alle materialer fra alle afdelinger fotonoteres med samme apparat i den tilfældige orden de udlånes (plader, bånd, bøger og andre materialer blandet mellem hinanden).

Såfremt det kun er danskproducerede fonogrammer med danske ophavsmænd, der skal omfattes af afgiften, må disse udtrages af materialet centralt - ikke i de enkelte biblioteker.

En sådan ordning skønnes ikke at medføre særligt omfattende arbejde for bibliotekerne.

Det er vanskeligt for udvalget at skønne over, hvor stort et

arbejde det vil medføre for den centrale institution, men det må givetvis forudses at der bliver en del verifikationsarbejde.

Efterhånden som nogle biblioteker indfører udlånsregistrering på edb bør disse indgå i optællingsbibliotekerne.

Da skolebibliotekerne har manuel udlånsnotering, kan der af arbejdsmæssige grunde ikke blive tale om at indsende oplysninger om udlån for et helt år.

14.1.3 Præsensbenyttelse

Totaloptælling af benyttelsen af materialerne i biblioteket - det vil næsten udelukkende dreje sig om musikbærende - vil være så ressource- og udgiftskrævende, at det må betragtes som uigennemførligt, jfr. afsnit 9.2.

Det er et spørgsmål, om edb nogensinde vil kunne benyttes til optælling af denne aktivitet.

Det kunne da overvejes at lægge bestanden til grund for optælling, men dette lader sig ikke gøre i de biblioteker, der benytter det samme materiale til både udlån og præsensbenyttelse.

I stedet for kunne det overvejes at definere præsensbenyttelsen som svarende til en procentdel af udlånet og beregne vederlaget for denne benyttelse på det grundlag.

14.2 Bestanden som basis for optælling

Så længe samlingerne af fonogrammer har det nuværende forholdsvis begrænsede omfang skønner udvalget, at det vil være muligt at realisere en totaloptælling af bestand begrænset til at omfatte oplysninger, der kan identificere fonogrammet (først og fremmest plademærke og -nummer eller FAUST-nummer) og som kan bruges som indgang(e) i de centrale baser.

14.2.1 Musikfonogrammer

Optælling i bibliotekerne

Der foretages en grundoptælling (totaloptælling) i de biblioteker, der har musikfonogrammer. Følgende procedure for optælling kunne tænkes:

Ved en systematisk gennemgang af hyldelisterne noteres plademærke og -nummer på en liste i den rækkefølge, de forekommer i hyldelisten. Ud for hvert nummer skrives antallet af eksemplarer af pågældende fonogram. Listen sendes ind til den centrale instans, der administrerer biblioteksafgiften (se nedenfor).

En sådan grundoptælling (1 år) af alle musikbærende plader og bånd, både danske og udenlandske, ville kunne foregå helt automatisk og systematisk, uden at der skal foretages skøn og vurderinger. Derfor er det udvalgets opfattelse, at selvom ordningen måske kun kommer til at omfatte danske rettighedshavere, vil det være mindst ressourcekrævende for det enkelte bibliotek, at alle fonogrammer indberettes til den centrale instans, med mindre det viser sig muligt at uddrage de danske produktioner på en liste, som bibliotekerne kan afmærke.

Det forudsættes, at de grundoptalte fonogrammer inddateres på edb i den centrale instans. Derefter vil optællingen de følgende år kunne ske ved, at bibliotekerne - evt. løbende - indsender meddelelse om accession (tilvækst) og kassation, enten ved hjælp af en liste over plademærke og -nummer på de ind- og udgåede fonogrammer eller ved indsendelse af en kopi af hyldelistekort eller bestillingsseddel.

Administration centralt

Det er udvalgets opfattelse, at de fleste informationer, der skal bruges til den videre verificering og bearbejdning ved administration af en biblioteksafgift på musikområdet allerede findes i de eksisterende baser i: NCB, GRAMEX, KODA, Danmarks Radio og Bibliotekscentralen (se afsnit 10.1 og 11). Der bør derfor - som nævnt i afsnit 13.3 - søges indgået aftaler, hvorefter der kan

ske udnyttelse af informationerne i disse baser.

På baggrund af formandens drøftelser med edb-kyndige fra de fem institutioner, skønnes det, at det teknisk vil være muligt ved søgning på de indsendte plademærker og -numre (DR: katalognumre) at finde frem til de fleste rettighedshavere til hovedparten af musikbærende fonogrammer i bibliotekerne og til fx spilletid for de enkelte værker på hvert fonogram samt i vid udstrækning adressen på rettighedshaverne eller - for udenlandske rettighedshaveres vedkommende - de organisationer, de pågældende er tilknyttet.

M.h.t. de forholdsvis få fonogrammer, der skønnes at være i bibliotekerne, men ikke i de centrale baser (fx titler, der er indkøbt før 1977/79) må man afvente den retrospektive inddatering i BASIS (se afsnit 10.1.3), central registrering af bibliotekernes beholdninger eller helt se bort fra dem ved afgiftsberegningen.

En mere detaljeret beskrivelse og nærmere vurdering af, hvorledes projektet kan udformes kræver en systemskitse (projektbeskrivelse).

14.2.2 Tekstbærende fonogrammer

Omfanget af tekstbærende fonogrammer i bibliotekerne er på nuværende tidspunkt mindre end samlingerne af musikbærende fonogrammer og udvalget skønner, at det også på dette område vil være muligt at foretage en totaloptælling (grundoptælling) af bestanden.

Desværre er der ikke "plademærke og -nummer" på disse fonogrammer. Der er ofte et bestillingsnummer, men langt fra altid. Derimod har alle fonogrammerne ligesom alle andre materialer der er inddateret i BASIS et FAUST-nummer, men det står i sagens natur ikke på hyldelistekort, der stammer fra tiden før inddateringen.

Der er som nævnt i afsnit 12 ikke andre centrale baser med tekstbærende fonogrammer end Bibliotekscentralens BASIS. Trods de begrænsninger, den har - jfr. afsnit 10.1.2 - skønner udvalget

dog, at den både hvad omfanget af materialer og af rettighedshavere til disse angår dækker hovedparten af de fonogrammer, folke- og skolebibliotekerne har anskaffet.

Der skal også i denne forbindelse gøres opmærksom på de i afsnit 10.1.3 omtalte planer om retrospektiv inddatering, der i 2. fase (1986-87) omfatter av-materialer.

På denne baggrund foreslås følgende procedure for optælling:

På grundlag af søgning på materialekategori i BASIS udskrives en liste over tekstbærende fonogrammer, som bibliotekerne kan bruge til afmærkning og returnere til den centrale instans.

De fonogrammer, der ikke er i BASIS, vil det være nødvendigt for bibliotekerne at føre på en liste med angivelse af forfatter (hovedordningselement), titel, forlag og årstal. Nogle af disse vil muligvis centralt kunne verificeres gennem ældre trykte kataloger.

Den rest, der måtte være tilbage, der hverken kan verificeres i BASIS eller eksisterende trykte kataloger, må man se bort fra ved afgiftsberegningen eller beregne et kollektivt vederlag for eller forsøge at verificere gennem producent eller forlag.

Det forudsættes også her, at de grundoptalte fonogrammer inddateres på edb i den centrale instans og at optællingen herefter vil kunne ske ved, at bibliotekerne de følgende år indsender meddelelse om accession og kassation.

Som nævnt i afsnit 2 og 3 ydes der allerede efter nugældende afgiftsbestemmelser vederlag til forfattere af tekster indlæst på lydbånd. Disse forfattere tælles sammen med forfattere af de trykte tekster og kan ikke udskilles af de indsendte, samlede tal. Dette forhold skal der tages højde for ved en udvidelse af afgiftsbestemmelserne og evt. omlægning af administrationen. Men alene af hensyn til andre mulige rettighedshavere er det nødvendigt med en grundoptælling af både grammofonplader og lydbånd.

Hovedparten af de tekstbærende fonogrammer vil være danske værker

og/eller produktioner. Såfremt optællingen skal begrænses til disse, må det være muligt også at begrænse den centralt udarbejdede liste hertil.

Det er ikke muligt for udvalget at vurdere omfanget af det centrale administrative arbejde, men det forudses at der også i denne model vil blive et omfattende verifikationsarbejde i den centrale instans.

14.3 Værksbegrebet + eksemplarantal som basis for optælling

Da de skitserede modeller for optælling af bestanden af hhv. musikfonogrammer og tekstbærende fonogrammer forudsætter en optælling og indberetning af det enkelte fonogram kombineret med antallet af eksemplarer af dette, efterfulgt af central specificering og verificering af de enkelte værker på fonogrammet, kan de også bruges såfremt afgiften konstrueres som en afgift, der bygger på værksbegrebet (dvs. tilstedeværelsen af fonogrammet) kombineret med antal eksemplarer (se afsnit 13.1).

15. Økonomi

Udvalget har ikke haft grundlag for at foretage økonomiske beregninger af forslagene og det dermed afledte arbejde lokalt og centralt. Således kræves der en detaljeret projektbeskrivelse (systemskitse) for at der kan laves et overslag over udgifterne til etablering og drift af den centrale administration, herunder udgifter til søgning i edb-registrene. Det er imidlertid en stor økonomisk fordel, at hovedparten af informationerne, der skal bruges ved den centrale administration af afgiften allerede foreligger på edb.

III Sammendrag

Med baggrund i kommissoriet er udvalgets overvejelser begrænsede til de af nugældende afgiftslov omfattede biblioteker: folkebibliotekerne, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek og Søfartens Bibliotek. Ligeledes med baggrund i kommissoriet, der peger på en eventuel ophavsretlig ordning, har udvalget overvejet mulighederne for at optælle og registrere samtlige rettighedshavere, såvel danske som udenlandske.

Udvalget er gået ud fra, at der tilstræbes individuel fordeling af afgiften og at afgiftsordningen ikke indebærer, at rettighedshaverne selv skal tilmelde sig ordningen for at komme i betragtning ved uddeling af afgiften.

Udvalget redegør indledningsvis for baggrunden for udvalgets nedsættelse. Siden 1946 har danske forfattere og deres efterladte i henhold til en bestemmelse i biblioteksloven modtaget en afgift fra staten for folke- og skolebibliotekernes benyttelse af deres bøger. Fra 1964 har der som led i afgiftsordningen kunnet ydes legater til oversættere. Med lov nr. 307 af 9. juni 1982 om biblioteksafgift, der trådte i kraft 1. januar 1983, blev kredsen af afgiftsberettigede udvidet til udover forfattere at omfatte komponister, billedkunstnere, fotografer og andre ophavsmænd til værker i bogform samt udvidet til at omfatte litterære værker, som er indspillet på lydbånd. Ønsket om at rettighedshavere til grammofoonplader/bånd (fonogrammer) ligestilles afgiftsmæssigt med forfatterne er blevet fremsat fra rettighedshaverside gentagne gange i de sidste 15-20 år.

Udvalget beskriver bestemmelserne om og administrationen af den nuværende biblioteksafgift, herunder baggrunden for, at kun værker registreret under een ophavsmand er berettiget til afgift (afsnit 3).

Endvidere beskrives folke- og skolebibliotekernes samlinger af fonogrammer (afsnit 6). Deres omfang såvel som udlånet af dem er meget varierende fra bibliotek til bibliotek.

Da bibliotekernes indkøbskanaler, katalogiseringsniveau og registreringssystemer har betydning for, hvilken optællingsordning, der kan gennemføres, beskrives disse ret detaljeret (afsnit 7,8 og 9). Det enkelte biblioteks materialer registreres i hyldelister, der består af et kartotekskort pr. eksemplar af en titel. Alle materialer er indført i hyldelisten under et hovedordnings-element, dvs. det navn eller den titel, som materialet er opstillet under på hylden. For musikfonogrammerne kan hovedordningselementet være komponist, udøver eller titel. I hyldelisten kan man således kun søge ved direkte opslag på de rettighedshavere, der er brugt som hovedordningselement. De øvrige rettighedshavere kan der være mulighed for at finde i de alfabetiske kortkataloger i publikumsafdelingerne. I disse kataloger kan man imidlertid ikke se hvor mange eksemplarer, biblioteket har af den pågældende plade.

Tilsvarende system gælder for de tekstbærende materialer.

87 bibliotekssystemer har udlånsregistrering ved fotonotering. Det skønnes, at det dækker ca. 75% af det samlede udlån af samtlige materialer, men det vides ikke, i hvilken udstrækning, det dækker udlån af fonogrammer. En del musikafdelinger har manuel udlånsnotering, selv om biblioteket i øvrigt har fotonotering. Det samme gælder udlån i bogbusser og på institutioner. Skolebibliotekerne har ligeledes manuel udlånsnotering.

Kun eet folkebibliotek og ingen skolebiblioteker anvender i dag edb til beholdnings- og udlånsregistrering (afsnit 10). Udviklingen af edb-systemer til folkebibliotekerne sker inden for rammerne af Biblioteksdataprojektet, hvis parter (Kommunernes Landsforening, Bibliotekstilsynet (på Kulturministeriets vegne), Kommunedata, Indbindingscentralen og Bibliotekscentralen) i fællesskab har udarbejdet delprojekter. Den aftale, der er indgået mellem disse parter skal gennem planlægning og delprojekter give mulighed for en koordineret indførelse og anvendelse af automation inden for det danske biblioteksvæsen.

Da indførelse af edb-registrering er en lokal beslutning og kræver en lokal finansiering, er det ikke muligt at sige, hvornår alle biblioteker vil have indført disse systemer. I Biblioteks-

tilsynet antages det, at indførelse af edb-systemer med en total bestandsregistrering i alle landets folkebiblioteker ligger uden for en normal planhorisont dvs. mere end 8 år. Det antages dog, at en stor del af bibliotekerne allerede inden da vil have gennemført en sådan registrering. Registrering af udlån på edb i alle biblioteker antages derimod at være endnu fjernere.

I Bibliotekscentralen er der opbygget en central bibliografisk base, hvori der også er inddateret fonogrammer. Omfanget af søgemulighederne i basen er som i kortkatalogerne begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse, men i modsætning til hvad der er tilfældet i kortkatalogerne, kan der søges i basen på samtlige de i katalogiseringen medtagne navne. Der er udarbejdet kravspecifikationer til flere søgemuligheder i basen.

Den samlede bestand (beholdning) af titler og eksemplarer af fonogrammer i bibliotekerne er ikke registreret i Bibliotekscentralens base.

I afsnit 11 beskrives edb-registre med musikkbærende fonogrammer i Danmarks Radio og i rettighedsselskaberne GRAMEX, KODA og NCB.

Afsnit 13, 14 og 15 indeholder udvalgets overvejelser og forslag. Udvalget har vurderet mulighederne for optælling på udlån/benytelse på stedet, på bestand samt på værksbegrebet kombineret med eksemplartal. Sidstnævnte betyder, at der skulle betales en vis afgift for tilstedeværelsen af fonogrammet kombineret med et beløb, der sættes i forhold til antal eksemplarer af fonogrammet.

Udvalget konstaterer, at stikprøveoptælling på dette område vil medføre en stor usikkerhed og fejlmargen i forhold til en totalopgørelse og kun betyde en forholdsvis ringe arbejdslettelse. Det konkluderes derfor, at området ikke egner sig til en stikprøveoptælling.

Udvalget skønner, at både lokalt og centralt vil en edb-registrering i bibliotekerne billiggøre administrationen af en afgift, hvorfor det er nødvendigt, at bibliotekernes materialer og benyttelsen af dem snarest edb-registreres.

Det er ikke med de nuværende registreringssystemer ressourcemæssig gennemførligt at foretage en optælling på hver eneste rettighedshaver i de enkelte biblioteker. Optællingen må begrænses til de enkelte fonogrammer og resultatet af optællingen indsendes til den institution, der skal administrere afgiftsberegning og udbetaling.

En totaloptælling af hvilke fonogrammer, der udlånes pr. år i folke- og skolebibliotekerne anses for uigennemførligt, så længe der ikke er edb-udlånsregistrering i bibliotekerne. Som en overgangsordning kunne det være en mulighed at basere optællingen på de folkebiblioteker, der fotonoterer udlån af fonogrammer. Men det ville blive en stikprøve, med alle de svagheder, som er nævnt ovenfor og skolebibliotekerne ville ikke være omfattet.

Præsensbenyttelsen (afspilning i biblioteket) vil ikke kunne totaloptællles. Det kunne overvejes at definere præsensbenyttelse som svarende til en procentdel af udlånet og beregne vederlaget for denne benyttelse på det grundlag.

Det er derimod udvalgets opfattelse, at så længe samlingerne af fonogrammer har det nuværende forholdsvis begrænsede omfang vil det være muligt at realisere en totaloptælling af bestanden (antal eksemplarer), begrænset til at omfatte oplysninger, der kan identificere fonogrammet og som kan bruges som indgange i de centrale edb-baser.

Det foreslås, at der i de enkelte biblioteker foretages en grundoptælling af musikfonogrammer ved at plademærke og -nummer samt antal eksemplarer af hvert nummer noteres på en liste, der sendes ind til den centrale instans, der skal administrere biblioteksafgiften.

De grundoptalte fonogrammer inddateres på edb i den centrale instans. Derefter vil optællingen de følgende år kunne ske ved, at bibliotekerne - evt. løbende - indsender meddelelse om accession (tilvækst) og kassation.

Det er udvalgets opfattelse, at de fleste informationer, der skal bruges til den videre verificering og bearbejdning ved admini-

stration af en biblioteksafgift på musikområdet allerede findes i de eksisterende baser i: NCB, GRAMEX, KODA, Danmarks Radio og Bibliotekscentralen. Der bør derfor søges indgået aftaler, hvorefter der kan ske udnyttelse af informationerne i disse baser.

Omfanget af tekstbærende fonogrammer i bibliotekerne er på nuværende tidspunkt mindre end samlingerne af musikkbærende fonogrammer og udvalget skønner, at det også på dette område vil være muligt at foretage en totaloptælling (grundoptælling) af bestanden .

Da der ikke altid er plademærke og -nummer på disse fonogrammer, foreslås det, at der på grundlag af søgning på materialekategori i Bibliotekscentralens base udskrives en liste over tekstbærende fonogrammer, som bibliotekerne kan bruge til afmærkning og returnere til den centrale instans.

Det forudsættes også her, at de grundoptalte fonogrammer centralt inddateres på edb og at optællingen herefter vil kunne ske ved, at bibliotekerne de følgende år indsender meddelelse om accession og kassation.

Udvalget har ikke haft grundlag for at foretage økonomiske beregninger af forslagene og det dermed afledte arbejde lokalt og centralt. Således kræves der en detaljeret projektbeskrivelse (systemskitse) for at der kan laves et overslag over udgifterne til etablering og drift af den centrale administration, herunder udgifter til søgning i edb-registrene.

FONOGRAMMER. (Plader og kassettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune		BESTAND MUSIK Voksne	Børn	ANDET Voksne	Børn	UDLÅN MUSIK Voksne	Børn	ANDET Voksne	Børn
UDENFOR AMTSKOMMUNERNE									
København	H	20.936	12.657	1.846	2.048	-	66.751	-	1.836
Frederiksberg	H	35.463	3.640	2.771	2.143	183.174	13.259	-	1.967
KØBENHAVNS AMTSKOMMUNE									
Ballerup	H	-	2.055	-	3.642	-	-	-	-
Brøndby	H	32.225	3.232	2.471	9.627	60.615	6.259	58.123	-
Dragør	H	1.893	928	1.998	197	10.164	1.473	12.377	400
Gentofte	C	1.041	8.880	577	1.799	2.427	35.576	1.450	3.374
Gladsaxe	H	45.165	4.104	12.499	60	140.570	-	51.594	-
Glostrup	H	25.095	1.997	2.177	5.666	38.566	5.081	16.251	6.915
Herlev	H	23.190	2.709	3.483	4.190	84.016	9.997	7.894	17.945
Albertslund	H	25.834	2.530	-	6.621	109.690	7.588	-	12.321
Hvidovre	H	33.648	4.913	7.022	22.319	112.138	14.846	25.310	96.058
Høje-Tåstrup	H	1.318	1.419	2.467	730	10	7.670	-	802
Ledøje-Smørum	H	-	216	-	242	-	228	-	198
Lyngby-Tårnby	H	39.232	7.419	10.410	336	161.334	13.016	48.666	454
Rødovre	H	18.192	2.695	7.861	340	53.424	11.892	31.047	1.358
Søllerød	H	44.124	3.152	458	4.464	113.155	5.615	1.377	33.424
Tårnby	H	21.208	503	14.589	475	28.682	-	31.434	-
Tårnby	H	37.285	4.868	5.662	-	111.742	11.781	30.860	5.593
Vallensbæk	H	-	629	-	2.253	-	633	-	11.260
Varløse	H	-	2.020	-	580	-	2.536	-	1.761
Gentofte									
Centralbibliotek		1.041	8.880	577	1.799	2.427	35.576	1.450	3.374
Øvrige									
Helhedsbiblioteker		348.409	45.389	71.097	61.742	1.024.106	98.615	314.933	188.489
KØBENHAVNS AMTSKOMMUNE		349.450	54.269	71.674	63.541	1.026.533	134.191	316.383	191.863
FREDERIKSBORG AMTSKOMMUNE									
Allerød	H	-	1.142	-	5.727	-	5.100	-	31.871
Birkerød	H	22.603	948	5.057	245	93.212	3.012	26.728	744
Parum	H	-	514	1.395	1.026	-	2.940	-	468
Frederiksberg	H	2.509	589	-	1.483	-	1.277	-	2.092
Frederikssund	H	-	916	241	2.248	-	3.617	1.107	14.714
Frederiksværk	H	8.620	816	2.001	3.131	13.280	1.370	5.189	14.041
Grosted-Gilleleje	H	-	340	-	-	-	-	-	-
Helsinge	H	67	280	35	81	137	1.320	203	-
Helsingør	C	40.728	-	22.022	-	103.007	-	86.717	-
Hillerød	H	28.966	2.585	8.580	1.692	90.535	5.451	48.085	11.570
Hundested	H	-	195	-	1.365	-	227	-	3.175
Hørsholm	H	15.621	1.881	3.663	5.188	49.117	9.459	15.077	26.300
Jagerspris	D	-	164	-	-	-	119	-	-
Karløbe	H	-	808	-	3.319	-	1.638	-	15.958
Skibby	D	-	175	-	-	-	424	-	-
Skovinge	D	-	48	-	-	-	-	-	-
Slangerup	H	-	195	-	123	-	1.008	-	582
Stenløse	H	-	116	-	5.757	-	518	-	17.814
Ølstykke	H	2.538	428	262	2.285	-	859	-	19.841
Helsingør									
Centralbibliotek		40.728	-	22.022	-	103.007	-	86.717	-
Øvrige									
Helhedsbiblioteker		80.924	11.753	21.234	33.670	246.281	37.796	96.389	159.170
FREDERIKSBORG AMTSKOMMUNE		121.652	12.140	43.256	33.670	349.288	38.339	183.106	159.170
ROSKILDE AMTSKOMMUNE									
Bramsø	D	-	101	-	-	-	100	-	-
Greve	H	-	1.139	175	324	-	-	-	-
Gundsø	H	161	452	105	192	3	772	106	813
Hvalsø	H	-	116	-	-	-	380	-	-
Køge	H	23.540	1.233	3.029	1.103	82.738	4.636	6.398	18.322

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ . oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overskudskommune/
H helheds- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

FONOGRAMMER. (Plader og kassettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune	B E S T A N D				U D L A N			
	MUSIK Voksne	Børn	ANDET Voksne	Børn	MUSIK Voksne	Børn	ANDET Voksne	Børn
Løjre	D 875	357	210	-	3.380	881	1.250	-
Ramsø	H 490	138	-	238	-	710	-	123
Roskilde	C 32.023	4.009	7.371	1.241	142.984	17.345	53.732	7.767
Slovbo	H -	149	-	84	-	845	-	743
Solrød	H -	435	-	341	-	708	-	461
Vallø	H 621	255	108	193	-	731	50	40
Roskilde Centralbibliotek	32.023	4.009	7.371	1.241	142.984	17.345	53.732	7.767
Øvrige Heltdidsbiblioteker	24.812	3.917	3.417	2.475	82.741	8.782	8.554	20.502
ROSKILDE AMTSKOMMUNE	57.710	8.384	10.998	3.716	229.105	27.108	63.536	28.269

VESTSJÆLLANDS AMTSKOMMUNE

Bjergsted	D -	30	-	-	-	5	-	-
Dianalund	H -	140	-	33	-	-	-	-
Dragsholm	H 1.366	155	275	-	1.670	427	973	33
Fuglebjerg	D -	-	-	-	35	33	-	-
Gårlev	H -	-	-	-	-	-	-	-
Hasle	D -	-	-	-	-	-	-	-
Haslev	H -	260	-	-	-	1.628	-	-
Holbæk	*H 17.804	4.121	1.630	4.658	38.388	9.158	9.731	35.629
Hvidebæk	D -	-	-	-	-	-	-	-
Hangø	H -	272	20	71	-	-	-	-
Jernløse	H -	-	-	har overenskomst med Holbæk	-	-	-	-
Kalundborg	H 8.129	-	761	-	18.555	-	3.042	-
Korsør	H 3.265	855	1.405	155	14.569	3.289	10.145	954
Nykøbing-Rørvig	H 3.103	179	1.412	28	9.208	333	7.901	53
Ringsted	H 343	774	-	327	-	-	-	-
Skalskør	H 761	662	10	783	6.765	2.386	-	3.835
Slagelse	C 8.293	5.342	-	4.090	18.984	18.620	-	22.153
Sorø	H 6.571	401	637	3.551	14.486	3.356	14.028	2.737
Stenlille	D -	-	-	-	-	-	-	-
Svinninge	H 915	172	687	121	2.450	749	3.437	946
Tornved	H 135	466	-	108	104	1.124	95	140
Trundholm	H 2.373	-	-	1.114	9.208	-	-	8.285
Talløse	H -	236	-	79	4	314	-	269
Slagelse Centralbibliotek	8.293	5.342	-	4.090	18.984	18.620	-	22.153
Øvrige Heltdidsbiblioteker	44.765	8.693	6.837	11.028	115.407	22.764	49.352	52.881
VESTSJÆLLANDS AMTSKOMMUNE	53.058	14.065	6.837	15.118	134.426	41.422	49.352	75.034

STORSTRØMS AMTSKOMMUNE

Fakse	H 4.009	608	18	1.231	1.375	2.052	32	1.796
Fladså	H -	-	-	har overenskomst med Næstved	-	-	-	-
Holeby	H -	-	-	har overenskomst med Maribo	-	-	-	-
Holmegård	H -	135	-	-	-	-	-	-
Højreby	H -	-	-	har overenskomst med Nakskov	-	-	-	-
Langebæk	H -	-	-	har overenskomst med Vordingborg	-	-	-	-
Maribo	*H 9.395	346	-	2.059	19.521	1.156	-	15.330
Man	H 2.137	361	482	193	3.865	1.758	1.612	504
Nakskov	*H 13.580	799	1.619	378	45.217	4.304	17.182	372
Nykøbing F.	*C 35.052	3.546	1.715	7.288	75.141	9.366	38.749	-
Nysted	H -	-	-	har overenskomst med Nykøbing F.	-	-	-	-
Næstved	*H 36.560	1.631	2.114	1.822	68.925	7.202	12.255	1.126
Nr. Alslev	H -	-	-	har overenskomst med Nykøbing F.	-	-	-	-
Præstø	H 947	97	381	-	-	188	-	-
Ravnø	H -	-	-	har overenskomst med Nakskov	-	-	-	-
Rudbjerg	H -	-	-	har overenskomst med Nakskov	-	-	-	-
Rødby	H 468	209	3	429	-	681	-	855
Rønnede	D -	-	-	-	-	-	-	-
Saksø	H 2.121	371	-	458	1.788	1.102	-	3.996
Stevns	H 1.896	265	208	447	5.698	1.742	2.949	4.436

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ . oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overenskomstkommune/
H heltdids- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

FONOGRAMMER. (Plader og kassettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune		BESTAND		ANDET		UDLÅN		ANDET	
		MUSIK Voksne	Børn	Voksne	Børn	MUSIK Voksne	Børn	Voksne	Børn
Stubbekøbing	H	2.333	258	256	224	-	774	-	24
Suså	H	-	155	-	271	-	523	-	1.324
Sydfalster	H	1	177	-	138	-	424	-	197
Vordingborg	*H	11.233	794	4.115	231	30.998	2.748	28.493	462
Nykøbing F. Centralbibliotek		35.052	3.546	1.715	7.288	75.141	9.366	38.749	-
Øvrige Heldagsbiblioteker		84.680	6.206	9.196	7.881	177.387	24.654	62.523	30.422
STORSTRØMS AMTSKOMMUNE		119.732	9.752	10.911	15.169	252.528	34.020	101.272	30.422

BORNHOLMS AMTSKOMMUNE

Allinge-Gudhjem	D	-	110	-	15	-	61	-	7
Hasle	D	-	53	-	-	-	102	-	-
Neksø	D	-	268	-	-	-	960	-	-
Rønne	C	11.485	-	4.477	243	31.254	1.919	22.968	325
Åkirkeby	D	44	9	843	377	-	-	157	560
Rønne Centralbibliotek		11.485	-	4.477	243	31.254	1.919	22.968	325
Øvrige Heldagsbiblioteker		-	-	-	-	-	-	-	-
BORNHOLMS AMTSKOMMUNE		11.529	440	5.320	635	31.254	3.042	23.125	892

FYNS AMTSKOMMUNE

Assens	H	404	747	178	221	1.966	-	2.188	-
Bogensø	H	968	579	-	189	-	1.062	-	302
Broby	D	-	311	-	45	-	940	-	180
Egebjerg	H	-	137	-	-	-	311	-	34
Ejby	D	-	78	-	13	-	158	-	-
Fåborg	H	2.480	600	411	2.859	12.216	2.328	3.452	21.359
Glamsbjerg	H	-	166	-	44	-	87	-	21
Gudme	D	-	42	-	-	-	68	-	-
Hårby	D	-	4	-	3	-	-	-	-
Kerteminde	H	-	195	-	-	-	-	-	-
Langskov	D	-	66	-	25	-	116	-	223
Marstal	D	-	70	-	15	-	436	-	-
Middelfart	H	6.973	1.527	-	1.407	17.094	3.032	-	3.630
Munkbo	H	-	-	35	-	-	-	-	-
Nyborg	H	3.573	406	325	1.282	16.881	-	12.897	-
Nr. Åby	D	-	26	-	14	-	55	-	15
Odense	*C	66.616	9.566	-	13.337	253.193	56.891	94.944	18.017
Otterup	H	210	357	51	234	580	4.214	145	407
Ringe	H	-	421	-	56	-	1.717	-	313
Rudkøbing	*H	2.245	418	1.218	435	6.130	1.305	7.871	2.535
Ryslinge	H	-	126	-	10	-	801	-	-
Svendborg	H	20.123	2.385	-	5.636	70.799	3.374	-	36.634
Sydlangeland	H	-	-	-	er i forbund med Rudkøbing	-	-	-	-
Sønderø	H	445	580	82	-	-	1.037	-	-
Tønderup	D	-	109	-	22	-	-	-	-
Traneke	D	-	283	-	20	-	-	-	-
Ullerslev	D	-	47	-	12	-	110	-	10
Vissenbjerg	H	-	279	-	480	-	694	-	2.768
Årskøbing	H	-	48	-	-	-	-	-	-
Ørbæk	D	-	32	-	10	-	-	-	-
Årslø	H	-	-	-	har overenskomst med Odense	-	-	-	-
Årup	H	-	118	-	7	-	147	-	10
Odense Centralbibliotek		66.616	9.566	-	13.337	253.193	56.891	94.944	18.017
Øvrige Heldagsbiblioteker		37.421	9.089	2.300	12.860	125.666	20.109	26.553	68.013
FYNS AMTSKOMMUNE		104.037	19.723	2.300	26.376	378.859	78.883	121.497	86.458

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ . oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overenskomstkommune/
H heltids- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

FONOGRAMMER. (Plader og kasettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune	BESTAND				UDLÅN			
	MUSIK				MUSIK			
	Voksne	Børn	ANDET	Børn	Voksne	Børn	ANDET	Børn
			Voksne				Voksne	
SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE								
Augustenborg	D	-	205	-	-	75	-	-
Bov	H	3.782	1.235	-	-	6.747	3.659	-
Bredebro	D	-	83	-	18	200	-	20
Brøgger	D	-	-	-	-	-	-	-
Christiansfeld	D	-	101	-	-	315	-	-
Gram	D	-	80	-	-	319	-	-
Gråsten	H	950	100	363	-	2.844	742	51
Haderslev	H	-	803	594	1.377	3.022	519	339
Højer	D	-	39	-	-	-	-	-
Lundtoft	D	-	59	-	-	78	-	-
Lagumkloster	D	-	56	-	50	152	-	163
Norrborg	H	-	239	476	86	848	-	211
Nr. Rangstrup	H	-	123	-	34	57	-	63
Rødding	H	-	164	-	46	1.029	-	119
Rødekro	H	-	91	-	-	78	-	-
Skarbak	H	...	...	...	har overenskomst med Tønder	...	...	...
Sundeved	D	277	146	44	41	225	-	176
Sydals	H	-	134	-	13	158	-	-
Sønderborg	H	10.774	1.894	1.987	650	5.643	-	151
Tinglev	H	93	66	49	36	442	-	-
Tønder	*H	10.612	868	2.416	129	14.059	1.898	192
Vojens	H	1.443	183	252	-	61	372	-
Åbenrå	C	9.772	2.316	68	1.509	3.664	6.521	1.389
Åbenrå								
Centralbibliotek		9.772	2.316	68	1.509	3.664	6.521	1.389
Øvrige								
Heltidsbiblioteker		27.654	5.900	6.137	2.371	23.711	18.268	1.126
SØNDERJYLLANDS								
AMTSKOMMUNE		37.703	8.985	6.249	3.989	27.375	25.833	2.874
RIBE AMTSKOMMUNE								
Billund	H	3.306	320	-	791	5.422	1.526	3.325
Elbjærg	H	...	...	...	er i forbund med Varde	...	...	...
Elåvandshuk	H	...	...	...	er i forbund med Varde	...	...	...
Bramming	H	-	701	177	254	1.992	-	939
Brørup	H	247	294	64	83	904	-	-
Esbjerg	*C	24.080	6.825	4.477	9.028	75.021	33.987	-
Fans	H	...	...	...	har overenskomst med Esbjerg	...	...	...
Grindsted	H	4.716	680	866	95	11.487	1.972	281
Halle	D	-	57	-	-	228	-	-
Holsted	H	...	...	...	har overenskomst med Esbjerg	...	...	...
Ribe	H	-	1.035	83	230	-	-	-
Varde	*H	3.210	650	249	626	-	-	-
Vejen	H	4.453	894	458	1.539	1.135	4.117	1.683
Ølgod	H	-	883	-	277	3.375	-	795
Esbjerg								
Centralbibliotek		24.080	6.825	4.477	9.028	75.021	33.987	-
Øvrige								
Heltidsbiblioteker		15.932	5.457	1.897	3.895	18.044	13.886	7.023
RIBE								
AMTSKOMMUNE		40.012	12.339	6.374	12.923	93.065	40.114	7.023
VEJLE AMTSKOMMUNE								
Bradstrup	D	-	104	-	-	-	-	-
Birkop	H	-	-	-	-	-	-	-
Egtved	H	-	377	52	523	2.996	-	1.081
Fredericia	H	6.825	1.653	-	281	36.677	7.533	436
Gedved	D	-	24	-	-	-	-	-
Glve	H	-	338	-	23	1.010	-	13
Hedensted	H	-	202	-	-	547	-	-
Hørsens	H	-	3.062	26	2.597	10.105	-	13.244
Jelling	D	-	275	-	53	334	-	-
Juelsminde	H	-	-	-	-	-	-	-
Kolding	H	22.446	3.055	49	2.925	54.493	7.165	10.350
Lunderskov	D	392	-	195	-	-	-	-
Nr. Snede	D	-	37	-	-	-	-	-
Tårning-Uldum	D	-	211	-	-	780	-	-
Vandrup	H	-	54	-	21	231	-	226

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ ... oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overenskomstkommune/
H heltids- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

FONOGRAMMER. (Plader og kassettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune	BESTAND				UDLÅN				
	MUSIK			ANDET	MUSIK		ANDET		
	Voksne	Børn	Voksne	Børn	Voksne	Børn	Voksne	Børn	
Vejle	C	30.788	4.262	-	8.441	125.981	7.684	-	52.113
Vejle									
Centralbibliotek		30.788	4.262	-	8.441	125.981	7.684	-	52.113
Øvrige									
Heldidsbiblioteker		29.271	8.741	127	6.370	91.170	29.587	-	25.350
VEJLE									
AMTSKOMMUNE		60.451	13.654	322	14.864	217.151	38.385	-	77.463
RINGKØBING AMTSKOMMUNE									
Aulum-Haderup	D	-	-	-	-	-	-	-	-
Brande	H	1.435	678	157	95	-	969	-	231
Egvad	H	708	719	253	610	-	640	-	294
Herning	*C	40.044	3.556	2.271	8.342	107.060	13.615	4.281	54.353
Holmsland	D	363	13	227	-	-	-	-	-
Holstebro	*H	31.773	2.438	1.283	9.033	108.789	11.232	9.363	69.577
Ibest	H	519	783	1.291	278	24	1.412	605	442
Lemvig	H	6.494	746	449	2.159	20.009	1.461	16.680	2.490
Ringkøbing	H	3.227	886	-	415	-	2.216	-	-
Skjern	H	3.589	737	582	-	21.696	1.956	5.096	-
Struer	H	7.574	730	1.337	4.905	26.154	4.531	8.622	41.520
Thyborøn-Harboør	D	-	-	-	-	-	-	-	-
Thyholm	D	-	-	-	-	-	-	-	-
Trehøje	D	-	-	-	243	-	-	-	2.398
Ulfborg-Vemb	H	...	...	...	har overenskomst med Holstebro	...	...	...	...
Videbæk	D	-	-	-	-	-	-	-	-
Vinderup	D	-	153	-	460	-	169	-	3.257
Åskov	H	...	...	...	har overenskomst med Herning	...	...	...	...
Herning									
Centralbibliotek		40.044	3.556	2.271	8.342	107.060	13.615	4.281	54.353
Øvrige									
Heldidsbiblioteker		55.319	7.717	5.352	17.495	176.672	24.417	40.366	114.554
RINGKØBING									
AMTSKOMMUNE		95.726	11.439	7.850	26.540	283.732	38.201	44.647	174.562
ÅRHUS AMTSKOMMUNE									
Ebeltoft	H	-	653	1	532	-	1.372	-	387
Galten	H	-	209	-	-	-	338	-	-
Gjern	D	-	98	-	-	-	253	-	-
Grønå	H	-	484	100	574	-	1.476	-	188
Hadsten	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Hammel	H	-	342	-	-	-	-	-	-
Hinnerup	H	-	108	514	19	-	1.019	5.044	-
Herning	H	-	134	-	46	-	627	-	1
Langa	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Mariager	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Midtdjurs	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Nørhald	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Nr. Djurs	D	-	41	-	-	-	39	-	-
Odder	H	167	460	145	147	-	3.251	-	912
Porthus	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Randers	*H	33.515	5.796	12.680	775	139.926	32.619	114.638	9.382
Rosenholm	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Rougsø	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Ry	H	-	93	-	6	-	1.209	-	175
Rønde	H	270	247	-	192	-	1.603	-	-
Samsø	H	682	87	408	-	-	1.641	-	-
Silkeborg	H	30.242	1.005	8.935	78	114.955	2.695	64.140	531
Stenderborg	H	-	387	-	74	-	1.586	-	-
Sonderhald	H	...	...	...	er i forbund med Randers	...	...	...	...
Them	D	-	50	-	14	-	181	-	-
Århus	C	74.465	8.286	6.925	19.697	335.216	39.358	34.651	103.581
Århus									
Centralbibliotek		74.465	8.286	6.925	19.697	335.216	39.358	34.651	103.581
Øvrige									
Heldidsbiblioteker		64.876	10.005	22.783	2.443	254.881	49.436	183.822	11.576
ÅRHUS									
AMTSKOMMUNE		139.341	18.480	29.708	22.154	590.097	89.267	218.473	115.157

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ . oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overenskomstkommune/
H heltids- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

FONOGRAMMER. (Plader og kassettebånd i folkebiblioteker) 1983

Kommune	BESTAND			UDLÅN			ANDET	
	MUSIK Voksne	Børn		MUSIK Voksne	Børn		Voksne	Børn
VIBORG AMTSKOMMUNE								
Bjerringbro	H	-	274	-	91	-	-	-
Fjends	H	-	118	-	-	-	117	21
Harstholm	D	-	-	-	-	-	-	-
Hvorslev	D	-	27	-	-	-	156	-
Karup	H	5.041	402	1.578	64	9.254	503	97
Kjellerup	H	1.068	706	16	1.026	-	1.572	924
Morsø	H	-	519	42	858	-	2.073	8.215
Møltrup	D	-	-	-	-	-	-	-
Sallingssund	D	-	-	-	-	-	128	-
Silve	H	9.076	1.733	1.702	5.349	34.577	5.581	48.759
Spøttrup	D	-	-	-	-	-	110	-
Sundsøre	D	10	-	16	3	4	344	16
Sydhj	H	874	311	599	55	2.512	1.496	132
Thisted	H	9.701	1.736	3.205	1.380	142	6.204	6.636
Tjelle	D	-	-	-	-	-	63	35
Viborg	C	22.166	2.701	8.007	1.611	85.695	11.476	4.193
Ålestrup	H	-	96	-	18	-	778	-
Viborg Centralbibliotek		22.166	2.701	8.007	1.611	85.695	11.476	4.193
Øvrige Heldidsbiblioteker		25.760	5.895	7.142	8.841	46.485	18.324	64.784
VIBORG AMTSKOMMUNE		47.936	8.623	15.165	10.455	132.184	30.601	69.012
NORDJYLLANDS AMTSKOMMUNE								
Arden	H	-	86	13	53	-	288	111
Brøyst	D	124	71	-	65	-	1.169	-
Brønderslev	H	123	433	457	321	-	1.273	572
Drønninglund	H	-	697	125	522	-	2.935	3.613
Farsø	D	-	413	-	-	-	385	-
Fjerritslev	D	-	126	-	-	-	-	-
Frederikshavn	H	2.744	1.194	324	487	-	6.793	2.110
Hadsund	H	-	183	-	-	-	-	-
Hals	D	-	178	-	49	-	158	487
Hirtshals	H	888	280	723	176	1.108	775	1.438
Hjørring	H	2.976	426	240	3.386	7.566	19.195	-
Hobro	H	1.433	930	113	895	225	1.452	858
Læsø	D	-	-	-	-	-	-	-
Løgstør	H	-	416	125	67	-	1.428	-
Løkken-Vrå	H	-	319	-	40	-	739	24
Nibe	H	-	274	-	70	-	1.538	1.268
Norager	D	-	48	-	-	-	79	-
Pandrup	H	-	131	-	-	-	448	-
Sejlsflod	H	-	-	-	-	-	-	-
Sindal	H	3	26	-	-	-	78	11
Skagen	H	7.484	541	-	2.316	18.610	3.435	10.117
Skørping	H	-	85	-	-	-	401	45
Støvring	H	-	208	372	92	-	-	-
Saby	H	-	330	-	-	-	873	-
Åbyhro	H	70	82	53	82	-	-	-
Ålborg	*C	24.597	5.383	5.970	938	116.524	31.921	5.571
Års	H	-	298	-	201	-	914	497
Ålborg Centralbibliotek		24.597	5.383	5.970	938	116.524	31.921	5.571
Øvrige Heldidsbiblioteker		15.721	6.939	2.545	8.708	27.509	23.370	20.664
NORDJYLLANDS AMTSKOMMUNE		40.442	13.158	8.515	9.760	144.033	57.082	26.722
HELE LANDET								
Centralbiblioteker		421.150	64.672	63.880	77.564	1.476.151	250.292	272.836
Øvrige Heldidsbiblioteker		911.943	151.998	164.681	183.970	2.593.234	469.698	852.272
Deltidsbiblioteker		2.085	5.078	1.535	1.567	3.419	10.508	7.531
HELE LANDET		1.335.178	221.748	230.096	263.101	4.072.804	730.498	1.048.724

- nul/ ... oplysninger foreligger ikke/ . oplysninger ikke specificeret/ * forbunds- eller overenskomstkommune/
H heldids- D deltids- C centralbibliotek/ () befolkningstallet er medregnet i betjeningskommune/

Forholdet mellem danske og udenlandske udgivelser i folkebibliotekernes musiksamlinger

Af en optælling af danske pladeproduktioner i den centrale tilbudsliste (G-fortegnelsen) for 1983 fremgik følgende:

Rytmisk musik

Beat/folk	103 danske ud af 945 titler (heraf en mindre del på 45 o/m)
Jazz	23 danske ud af 337 titler
Dansk underholdning	53 -
Blues	ingen danske ud af 32 -
Folkemusik	7 - - 56 -
Julemusik	3 - - 5 -

Klassisk musik

Avantgarde	7 danske ud af 52 titler
Middelalder/renæssance	ingen - 19 -
Operaer	1 - - - 70 -
Operetter/musicals	1 - - 5 -
Orkestermusik	8 - - 301 -
Vokalmusik	14 - - - 177 -
Eet instrument	10 - - 50 -
Kammermusik	19 - - 151 -

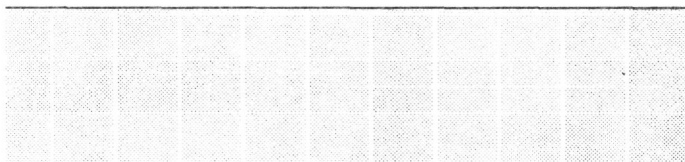
Med danske menes plader med musik af danske komponister og/eller spillet af danske musikere, udgivet på danske pladeforlag.

Derudover var der en del udenlandske plader, hvorpå danske musikere medvirker. I alt blev der tilbudt 942 klassiske og 1.570 ikke-klassiske plader i 1983.

Eksempel på G-fortegnelse

016	G PLADE	8447	380 847 5
ET INSTRUMENT			Paula 30
Holmboe, Vagn: Sonate for guitar nr 1, opus 141 ; Sonate for guitar nr 2, opus 142 ; Intermezzi for guitar, opus 149. - Stereo ; 30 cm. - kr 104.00.			
Maria <i>Kammerling</i> , guitar. - Indspillet i Danmark 1983. - (78.457-2an e-2an komp).			

Eks. 1

014	G PLADE	8447	383 363 1
KAMMERMUSIK. ANTOLOGIER			Danica DLP 8048
Grøn, Anders: Cello encores / Anders Grøn, violoncel. - Stereo, digital-optagelse, half-speed mastered ; 30 cm. - kr 104.00.			
Indspillet i Kollemorten 1984. - Indhold: Johann Sebastian Bach: Arioso for violoncel og klaver : efter Kantate nr 156 (Sinfonia) og Koncert for cembalo, strygere og continuo nr 5, f-mol, BWV 1056 / Jørgen Hald Nielsen, klaver. Maria Theresia von Paradis: Sicilienne for violoncel og klaver / Jørgen Hald Nielsen, klaver. Gabriel Marie: La cinquantaine / Jørgen Hald Nielsen, klaver. Felix Mendelssohn-Bartholdy: Lied ohne Worte, D-dur, opus 109 / Jørgen Hald Nielsen, klaver. David Popper: Mazurka for (fortsættes)			

Eks. 2

G-fortegnelsen består af i alt 4 sedler, der er beregnet til bestilling af fonogram og kortsæt.

Eksempel på kortsæt til klassiske plader

Grundkort
(hovedkort)

KAMMERMUSIK	GRAMMOFONPLADE
Bentzon, Niels Viggo Sonate for 2 klaverer, opus 51 / Niels Viggo <i>Bentzon</i> og Anker Blyme, klaver ; Koncert for 2 klaverer, opus 334 / Niels Viggo Bentzon og Anker Blyme, klaver ; Koncert for fløjte og orkester nr 2, opus 338 / Toke Lund Christiansen, fløjte ; Århus Byorkester ; dirigent: Ole Schmidt ; Kvartet for 4 fløjter nr 3, opus 368 / Kuhlau-Kvartetten. Philips DMA 054. - Stereo ; 30 cm. - (Dansk musik antologi ; 054).	
78.56-3an e-3an komp-ser	326 899 3 kr 93.50 (83 13)
KAMMERMUSIK	GRAMMOFONPLADE
Bentzon, Niels Viggo Sonate for 2 klaverer, opus 51 / Niels Viggo <i>Bentzon</i> og Anker Blyme, klaver ; Koncert for 2 klaverer, opus 334 / Niels Viggo Bentzon og Anker Blyme, klaver ; Koncert for fløjte og orkester nr 2, opus 338 / Toke Lund Christiansen, fløjte ; Århus Byorkester ; dirigent: Ole Schmidt ; Kvartet for 4 fløjter nr 3, opus 368 / Kuhlau-Kvartetten. Philips DMA 054. - Stereo ; 30 cm. - (Dansk musik antologi ; 054).	
78.56	326 899 3 kr 93.50 (83 13)
KAMMERMUSIK	GRAMMOFONPLADE
Bentzon, Niels Viggo Koncert for 2 klaverer, opus 334 / Bentzon Bentzon, Niels Viggo Sonate for 2 klaverer, opus 51 / Niels Viggo <i>Bentzon</i> og Anker Blyme, klaver ; Koncert for 2 klaverer, opus 334 / Niels Viggo Bentzon og Anker Blyme, klaver ; Koncert for fløjte og orkester nr 2, opus 338 / Toke Lund Christiansen, fløjte ; Århus Byorkester ; dirigent: Ole Schmidt ; Kvartet for 4 fløjter nr 3, opus 368 / Kuhlau-Kvartetten. Philips DMA 054. - Stereo ; 30 cm. - (Dansk musik antologi ; 054).	
78.56	326 899 3 kr 93.50 (83 13)

Systematisk
bikort til
hele pladen

Bikort til de
enkelte værker
på pladen:
1 alfabetisk og
1 systematisk
pr. værk

Eksempel på kortsæt til ikke-klassiske plader

Grundkort
(hovedkort)

BEAT/FOLK	KASSETTEBÅND
TV-2 Beat / TV-2 (Hans Erik Lerchenfeldt, Georg Olesen, Steffen Brandt, Sven Gaul). CBS 40-25689. - Stereo, dolby, chromdioxid. Indspillet 1983. Indhold: Kærlighed ; Pop ; Bag duggede ruder ; Når først vi har fået betalt vores bil ; Trætte af tv ; Ulven kommer ; Popmusikerens vise ; Pretty woman ; Lyde i natten ; Den sidste bølge ; De lyse timer.	
78.794:5	349 102 1 kr 86.00 (83 44)
BEAT/FOLK	KASSETTEBÅND
TV-2 Beat / TV-2 (Hans Erik Lerchenfeldt, Georg Olesen, Steffen Brandt, Sven Gaul). CBS 40-25689. - Stereo, dolby, chromdioxid. Indspillet 1983. Indhold: Kærlighed ; Pop ; Bag duggede ruder ; Når først vi har fået betalt vores bil ; Trætte af tv ; Ulven kommer ; Popmusikerens vise ; Pretty woman ; Lyde i natten ; Den sidste bølge ; De lyse timer.	
78.794:5	349 102 1 kr 86.00 (83 44)

Systematisk
bikort

Øversigt over søgeelementer i kortkataloger

Klassisk musik

Komponister:

Alle komponister, dog normalt ikke fra antologiplader med mange små værker.

Forfattere:

Kun særligt fremhævede tekstforfattere.

Arrangører, bearbejdere m.v.:

Kun særligt fremhævede arrangører, bearbejdere, udgivere o.l.

Udøvere:

Kun til antologiplader, hvor udøverne (1-3) er fremhævet.

Titler:

Kun antologiplader, der er katalogiseret under titel (pladens titel).

Emner:

Kun på besætningen, i visse tilfælde kun på genrer (operaer, operetter, liturgiske antologier m.v.).

Ikke-klassisk musik

Komponister:

Kun særligt fremhævede komponister.

Forfattere:

Kun særligt fremhævede tekstforfattere.

Arrangører, bearbejdere m.v.:

Kun særligt fremhævede arrangører, bearbejdere, udgivere e.l.
Teknikere, producenter etc. slet ikke.

Udøvere:

Kun hovedudøveren og evt. 1 eller 2 særligt fremhævede medudøvere. Ved visse antologiplader op til 3 hovedudøvere.

Titler:

Kun på antologiplader, der er katalogiseret under pladens titel, samt filmtitler (normalt den originale).

Emner:

Kun på genren, evt. hovedgenren, men ikke på en bigenre og ikke på besætning.

Kravliste sammenholdt med de nuværende muligheder for søgning i BASIS

(Rapporten "Musikkatalog og decentralt edb-system", Bibliotekscentralen, 1983)

KRAVLISTE	OPFYLDT MED SØGEMODUL OG NUVÆRENDE KATALOGISE- RINGSNIVEAU	OPFYLDLSE KRÆVER
NAVNE OG TITLER /KLASSISK		
<u>Komponister</u>		
originalværkets kompo- nist (ved bearbejd.)	+	Udvidet kat.niveau. Ret- ningslinier skal fast- lægges. Det skal fremgå af titlen, at der er tale om bearbejdelse/arr.
komponister i øvrigt	+	
<u>Udøvere</u>		
orkestre/ensembler solister, dirigenter	+	
de enkelte medlemmer af kammerensembler indført under ensembles navn	+	Udvidet kat.niveau. Ret- ningslinier skal fast- lægges
<u>Andre navne</u>		
alle tekstforfattere	+ hvis nævnt i katalogi- seringen	Udvidet kat.niveau
arrangører, bearbejdere	+	
<u>Titler</u>		
hovedtitel	+	
omslagstitel	+ hvis markant eller hvis indholdet ikke fremgår af omslaget	
originaltitel (markant)	+ kun sceniske værker	Udvidet kat.niveau
undertitel	+ hvis markant	
tilnavne	+ hvis medtaget i kata- logiseringen	Faste retningslinier bør udformes
serietitler	+	
filmtitler, dansk filmt.	+	
sangtitler	+ medmindre del af stør- re værk/cyklus	
sanges førstelinier	+	Udvidet kat.niveau
alternativtitler (visse taltitler, forsk. sprog)	+	Udvidet kat.niveau

NAVNE OG TITLER /IKKE-KLASSISK		
<u>Komponister</u>	+	
<u>Udøvere</u>	+	
<u>Andre navne</u>	+	
<u>Titler</u>	+	
EMNER		
<u>Besætning</u> instrumentering og vokalbesætning, solistinstrumenter, ensembleinstrumenter, antal instrumenter og vokalstemmer (klassisk musik)	kun via DK5; besætning kan dog indgå i titlen	Etablering af et online emnesøgesystem. Inddatering af besætningsoplysninger
solistinstrument(er) (ikke-klassisk musik)	+	Etablering af et online emnesøgesystem. Inddatering af instrumentoplysninger
<u>Genrer m.v.</u>	kun i det (ringe) omfang DK5 er dækkende	Etablering af et online emnesøgesystem. Inddatering af emneord
ANDET		
<u>Nationalitet</u> (komponist/udøver)	+ bortset fra underholdning (DK5)	Etablering af et on-line emnesøgesystem. Inddatering af geografiske betegnelser
<u>Geografisk tilhørsforhold</u> (musikken)	+ bortset fra folkemusik (DK5 og opstillings-system)	Etablering af et on-line emnesøgesystem. Inddatering af geografiske betegnelser
<u>Sprog</u> (teksten)	+	Søgekode, som skal kunne anvendes også på analyse-niveau
<u>Indspilningsår</u>	+	Eksisterende delfelt til udgivelsesår kan tages i brug eller nyt delfelt oprettes
<u>Instrumentoplysninger</u> (kirkeorgler)	+ idet det hidtil anvendte felt ikke gøres søgbart	Et andet notefelt skal tages i brug
<u>Tekniske oplysninger</u>	+	Enkelte særlig relevante tekniske oplysninger kan inddateres som emneord (ex.: direkte skæring, kunsthovedstereo)
<u>Plademærke og -nr.</u>	+	

Oplysninger der normalt findes på pladeetikette og pladecover

klassisk_rnusik	<u>ikke-klassisk musik</u>
komponist	gruppe
** tekstforfatteer	* arrangør
** arrangør	solist(er)
solist(er)	** tekstforfatter(e)
oplæser(e)	*« studiemusikere
orkester	* producent
kor	coverill.
dirigent	plademærke
* producent	pladenummer
* coverill.	
plademærke	
pladenummer	
* ikke medtaget i bibliotekernes katalogisering	
** kun delvis medtaget i bibliotekernes katalogisering	

Eksempel på Av-fortegnelse

003	B F	AV(BS)	8403	Nr. 357 025 8
-----	-----	--------	------	---------------

63.66 / LYDBOG
Fox, Michael W.: Forstå din kat (*lydbånd*) / oversat af Ove Winding ; indlæser: Hanne Nielsen. - *Ballerup : Bibliotekscentralen, 1983. - 4 kassetter (ca 267 min.) : mono (i 1 mappe).

Originaltitel: Understanding your cat. - På mappen: Forfatter og titel i braille. - Gengivelse af bogen. - Indlæst efter udgaven: Kbh. : Clausen Bøger, 1982. - Forsynet med lavfrekvente lydsignaler. - Bogen optaget i BS-fortegnelse 82.47 (585 057 6).
 Bestillingsnr: 9221197 klargjort : kr 404.80.

Av-fortegnelsen består af i alt 4 sedler, der er beregnet til bestilling af materiale og kortsæt.

Eksempel på ikke-musikbærende lydbånd, som Bibliotekscentralen ekspederer

023	B S	AV(BS)	8407	358 991 9
-----	-----	--------	------	-----------

FORTÆLLINGER. BØRN
Rønningen, Bjørn: Fru Pigalopp (*lydbånd*) / dansk oversættelse: Tony Walther ; fortæller: Ove Sprogø ; med Pernille, Bruno Henriksens Miniorkester. - S. l. : Fairytale ; Ballerup : eksp. Bibliotekscentralen, 1984. - 2 kassetter : stereo, dolby..

Nr. 1. - 1 kassette. - Tidligere udgave: Karrusell 3152048. - Indhold: Sangen om fru Pigalopp ; Tusindørshuset på bakken ; Til pandekager hos fru Pigalopp.
 Bestillingsnr: Fairytale 40 198024 ikke-klargjort : kr 56.00, klargjort : kr 62.40.

Eksempler på biindførsler i navne- og titelkatalog. Tekstbør ende fonogrammer.

Når det drejer sig om litterære værker skrives der biindførsler under de personer, der fremfører værket (udøverne), når det skønnes, at nogle af katalogens benyttede med rimelighed kan tænkes at ville søge optagelsen under deres navne.

Eks.: Kardinalernes middag. Af Julio Dantas med Thorkild Roose, Aage Fønss og Holger Gabrielsen. Hovedindførsel under Dantas. Biindførsel under Roose, Fønss og Gabrielsen.

Silas fanger et firspand. Af Cecil Bødker. Indlæser: Karen Borup. Hovedindførsel under Bødker. Ingen biindførsler.

En lydoptagelse, der indeholder en gengivelse af to eller flere litterære værker af forskellige forfattere (eller uden forfatter), indføres under navnet på den udøvende person eller gruppe, når det skønnes, at optagelsens intention er at præsentere denne udøvers kunst.

Eks.: Adam Poulsen læser nordiske digte
Hovedindførsel under Poulsen

Er der to eller flere sådanne udøvere, indføres optagelsen under den mest fremhævede eller, hvis ingen er fremhævet, under den først nævnte. Der skrives biindførsler under de øvrige.

I øvrige tilfælde indføres optagelsen under titlen. Er der ingen fælles titel, indføres den under hovedordningselementet for det første værk i samlingen.

Eks.: Læs noget morsomt : en antologi
Ved S.B.Andersen
Indlæser: Henrik Juul Hansen
Hovedindførsel under titlen
Biindførsel under Andersen, men ingen under Juul Hansen

Når det drejer sig om en lydoptagelse, der indeholder en gengivelse af et værk med både litterære (eller dokumentariske) og musikalske indslag, indføres den under hovedordningsselementet for det indslag, der klart er det mest betydningsfulde.

Eks.: Bal i den borgerlige (udvalgte scener)
 Tekst: Ernst Bruun Olsen
 Musik: Finn Savery
 Med: Lily Weiding...(m.f 1.)
 Dirigent: Finn Savery
 (Teksten er klart det mest betydningsfulde)
 Hovedindførsel under Bruun Olsen
 Biindførsel under Savery

Peter Plys
 Af A.A.Milne
 Oversat og bearbejdet af Else Heise og I.G.Andersen
 Musik: Hans Vangkilde
 Fortælleren: Helle Virkner
 Med Helge Kjørulff-Schmidt...(m.f1.)
 (Teksten er klart det mest betydningsfulde)
 Hovedindførsel under Milne
 Biindførsler under Vangkilde og Virkner

Peter og ulven
 Af Sergej Prokof'ev
 Londons Symfoniorkester ; dirigent: Skitch Henderson
 Fortæller: Preben Uglebjerg
 (Musikken er klart det mest betydningsfulde indslag)
 Hovedindførsel under Prokof'ev
 Biindførsel under Uglebjerg

Hvis ingen af indslagene klart er det mest betydningsfulde, indføres optagelsen normalt under titlen.

Eks.: Teenagerlove (sange og scener)
 Tekst af Ernst Bruun Olsen
 Musik af Finn Savery
 Med Holger Juul Hansen...(m.fl.)
 Orkester og kor under ledelse af Finn Savery

(Hverken tekst eller musik er klart det mest betydningsfulde indslag)

Hovedindførsel under titlen

Biindførsler under Bruun Olsen, Savery og Juul Hansen

Eksempel på kortsæt til lydbånd, katalogiseret under titel

Grundkort
(= hovedkort)

79.5 **Altid** i form (*lydbånd*) / gymnastikøvelser og ide: Hellerup motionsklub, Constantiaanstittet ; udført og indtalt af: Britt Bendixen. - S. l. : Star Music, 1983. - 1 kassette (ca 56 min.) : stereo, dolby & instruktionshæfte (16 sider : ill.).

På instruktionshæfte: Aerobic gymnastik.
Bestillingsnr: Star Music 8205.

79.5-Bendixen, Britt-Constantiaanstittet-Hellerup Motionsklub-Aerobic gymnastik

349 715 1
kr 56.00
(83 46)

Systematisk
bikort

79.5 **Altid** i form (*lydbånd*) / gymnastikøvelser og ide: Hellerup motionsklub, Constantiaanstittet ; udført og indtalt af: Britt Bendixen. - S. l. : Star Music, 1983. - 1 kassette (ca 56 min.) : stereo, dolby & instruktionshæfte (16 sider : ill.).

På instruktionshæfte: Aerobic gymnastik.
Bestillingsnr: Star Music 8205.

79.5

349 715 1
kr 56.00
(83 46)

"Forfatterkort"

Bendixen, Britt

79.5 **Altid** i form (*lydbånd*) / gymnastikøvelser og ide: Hellerup motionsklub, Constantiaanstittet ; udført og indtalt af: Britt Bendixen. - S. l. : Star Music, 1983. - 1 kassette (ca 56 min.) : stereo, dolby & instruktionshæfte (16 sider : ill.).

På instruktionshæfte: Aerobic gymnastik.
Bestillingsnr: Star Music 8205.

349 715 1
kr 56.00
(83 46)

Derudover er der "forfatterkort" til opslag på Constantiaanstittet, Hellerup Motionsklub og Aerobic gymnastik.

Eksempel på kortsæt til lydbånd, katalogiseret under forfatter

Grundkort

(= hovedkort)

Systematisk

bikort

(+ et i 48.22)

Titelkort

LYDBOG	48.15 Falk-Rønne, Arne På Biblens stier (<i>lydbånd</i>) / indlæser: Arne Falk-Rønne. - Balle- rup : Bibliotekscentralen, 1983. - 7 kassetter (ca 570 min.) : mo- no (i 2 mapper). Rejseskildring fra egne omtalt i Bibelen med tilknytning til Johannes Døberen, bl. a. Jordan, Jeriko og Jerusalem. Gengivelse af bogen. Indlæst efter udgaven: Fredericia : Lohse, 1982. Litteraturliste: kassette 7. Bestillingsnr: 9121107. 48.15-48.22-t. + Rønne 347 259 0 kr 611.80 (83 42)
LYDBOG	48.15 Falk-Rønne, Arne På Biblens stier (<i>lydbånd</i>) / indlæser: Arne Falk-Rønne. - Balle- rup : Bibliotekscentralen, 1983. - 7 kassetter (ca 570 min.) : mo- no (i 2 mapper). Rejseskildring fra egne omtalt i Bibelen med tilknytning til Johannes Døberen, bl. a. Jordan, Jeriko og Jerusalem. Gengivelse af bogen. Indlæst efter udgaven: Fredericia : Lohse, 1982. Litteraturliste: kassette 7. Bestillingsnr: 9121107. 48.15 347 259 0 kr 611.80 (83 42)
LYDBOG	På Biblens stier 48.15 Falk-Rønne, Arne På Biblens stier (<i>lydbånd</i>) / indlæser: Arne Falk-Rønne. - Balle- rup : Bibliotekscentralen, 1983. - 7 kassetter (ca 570 min.) : mo- no (i 2 mapper). Rejseskildring fra egne omtalt i Bibelen med tilknytning til Johannes Døberen, bl. a. Jordan, Jeriko og Jerusalem. Gengivelse af bogen. Indlæst efter udgaven: Fredericia : Lohse, 1982. Litteraturliste: kassette 7. Bestillingsnr: 9121107. 347 259 0 kr 611.80 (83 42)

Eksempler på sammensatte materialer i Av-fortegnelsen

023

B S

AV(BS)

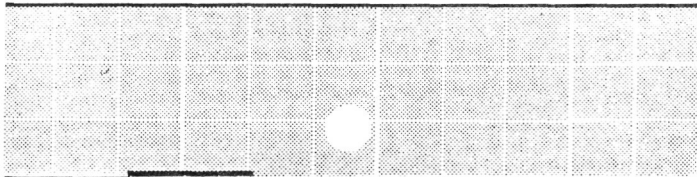
8320

Nr. 330 570 8

Egner, Thorbjørn: Karius og Baktus (*dias + lydbånd + bog*). - ●Kbh. : Gyldendal AV, cop. 1983. - 34 *dias* : farve ; 24×36 mm, 1 *kassette* (ca 15 min.) : mono, 1 *bog* (38 sider : ill.). - (Gyldendal AV lyddias).

Originaltitel: Karius og Baktus. - Dias: Illustreret af forfatteren. - Lydbånd: Indtalt i dramatiseret version af Dirch Passer og Ove Sprogøe. - Bog: Illustreret af forfatteren ; oversat fra norsk af Poul Steenstrup. 15. oplag. Kbh. : Gyldendal, 1981. - Bogen optaget i BS-fortegnelse 81.33 (509 297 3).

Bestillingsnr: 066696 klargjort : kr 579.50.

064 (062-63

S F

AV(BS)

8307

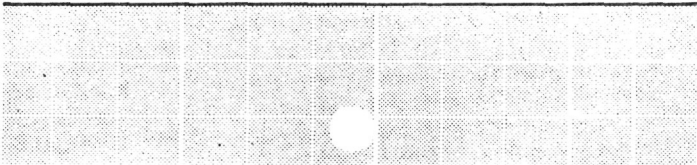
Nr. 320 754 4

udgået)

Valeur, Michael: Mørkets splintrede øje (*lydbånd + bog*). - ●Kbh. (Helsingborggade 13, 3, 2100 Ø) : Irmgardz, cop. 1982. - 1 *kassette* (ca 25 min.) : stereo, dolby, 1 *bog* (13 sider : ill).

Lydbånd: Musikken er komponeret og spillet af Jesper Siberg og Michael Valeur. - Bog: Alle illustrationer, såvel grafik som fotos, udført af Søren Hubert Olsen. - Fås også som klassesæt (1 lydbånd og 25 bøger): kr 250.00.

Bestillingsnr: IRMG K 503 ikke-klargjort : kr 50.00, klargjort : kr 125.00.

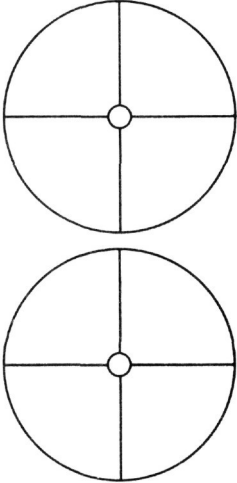
Eksempel på registrering af udlån ved fotonotering

Afleveres senest 05. JAN. 1985	
0.786.797 Roskilde Bibliotek Musikbiblioteket Dronning Margrethes Vej 14 4000 Roskilde Tlf. (02) 35 63 00	
DETTE KORT MÅ IKKE FJERNES. Mangler kortet ved afleveringen, eller er det beskadiget, betales 1 kr. 6341-0000 	
UNDERHOLDNING Barry, John Frances Milan A 205 ex. 2	GRAMMOFONPLADE 352 133 8 84/99nn
ROSKILDE BIBLIOTEKLANERKORT	
CPR.nr.	
Tlf.nr.	
Jeg er bekendt med bibliotekets reglement og erklærer at ville overholde dets bestemmelser Underskrift: _____ (For børn under 13 år gælder en af forældrenes underskrift) Til brug ved lån af grammofonplader: safir ☐ diamant ☐ Sidst efterset:	
07 57	

Eksempel på udlånsudstyr

Pladekort

ORKESTERMUSIK	GRAMMOFONPLADE
- Nielsen, Carl	
Symfonier	
Danacord DACO 121-123. - mono	
3 plader & 1 bilag	
ex.	355 739 1

9C standard 15G

Lommeetikette

ORKESTERMUSIK	GRAMMOFONPLADE
Nielsen, Carl	
Symfonier	
Danacord DACO 121-123. - mono	
3 plader & 1 bilag	
ex.	355 739 1

Billedkunst - registrering til biblioteksafgift

I Baggrund

1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium

Den 8. marts 1984 nedsatte Ministeriet for Kulturelle Anliggender et udvalg vedrørende registrering af billedkunst i folkebibliotekerne.

Udvalget fik dette kommissorium:

"Udvalget har til opgave til brug ved en kommende revision af biblioteksafgiftsloven at stille forslag om en optælling af billedkunst til udlån på de biblioteker, som er nævnt i biblioteksafgiftslovens paragraf 1, stk. 1 med henblik på en eventuel ydelse af biblioteksafgift til billedkunstnere.

Der lægges vægt på en ordning, hvorefter en optælling kan gennemføres uden store administrative omkostninger.

Udvalget pålægges at arbejde snævert sammen med udvalget til revision af den ophavsretslige lovgivning, der har påtaget sig at undersøge mulighederne for, ved den revision af biblioteksafgiftsloven, der skal finde sted i folketingsåret 1985/86 at overgå til en ordning, hvorefter retten til vederlag for bibliotekernes udlån af udgivne eksemplarer af beskyttede værker som en ophavsretlig beføjelse får hjemmel i ophavsretsloven."

Udvalget fik følgende sammensætning:

Kunstabibliotekar Benedicte Bojesen, Bibliotekarforbundet
Bibliotekskonsulent Anna Johansen, Bibliotekstilsynet (formand for udvalget)

Billedkunstner Anders Tinsbo, Billedkunstnernes Forbund

Efter henvendelse fra Fotografisk Landsforbund beskikkede ministeriet ved brev af 13. august 1984 yderligere et medlem:

Fotograf Anton Reinholdt

Sekretariat: Jonna Anker Jørgensen, Bibliotekstilsynet

Udvalget holdt sit første møde den 11. april 1984 og har siden holdt 9 møder. Udvalget afsluttede sit arbejde den 20. november 1984.

Udvalget har aflagt besøg i kunstafdelingen, Lyngby-Tårnbæk Kommunes Biblioteker, har afholdt møder med administrator Kirsten Kierkegaard, direktør, professor H. Lund Christiansen og projektleder Henning Tindbæk, Copy-Dan, Skolekopier, samt overinspektør, mag.art. Bente Skovgaard, Statens Museum for Kunst.

Udvalget har deltaget i to fællesmøder med Udvalget vedrørende registrering af grammofonplader/bånd. I det ene møde orienterede bibliotekskonsulent Morten Hein om edb i bibliotekerne i fremtiden og fg. biblioteksinspektør Sus Rostrup orienterede om administrationen af den nuværende biblioteksafgift. I det andet møde drøftede udvalgene bl.a. forskellige modeller for optællingsgrundlag med administrator Svend Erichsen, Dansk Forfatterforening.

Udvalget har endvidere indhentet supplerende oplysninger fra medarbejdere i Bibliotekscentralen.

Viceinspektør Poul Erik Christensen, Direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning og seminarier m.v. har deltaget i udvalgets tre sidste møder.

Formanden har - jfr. kommissoriet - afholdt møder med formand og sekretær for Udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning samt løbende orienteret hele revisionsudvalget om registreringsudvalgenes arbejde.

København den 20. november 1984

Benedicte Bojesen Anna Johansen (formand)

Anton Reinholdt Anders Tinsbo

2. Baggrunden for udvalgets nedsættelse

Siden 1946 har danske forfattere og deres efterladte i henhold til en bestemmelse i biblioteksloven modtaget en afgift fra staten for folke- og skolebibliotekernes benyttelse af deres bøger. I 1964 blev oversætterne inddraget i ordningen, idet der blev tilvejebragt hjemmel for, at der kunne ydes legater til oversættere. Indtil en ændring af biblioteksloven i 1975 var udbetaling af afgiften til forfatterne baseret på fordeling af en given bevilling, som var fastsat svarende til en vis procentdel af statens driftstilskud til folke- og skolebibliotekerne. Ved lovændringen i 1975 gennemførtes en ordning, hvorefter der udbetaltes en pristalsreguleret afgift pr. bind, hvormed den pågældende forfatter er repræsenteret på bibliotekerne.

Bevillingen fra staten indgik til og med finansåret 1978 i Dansk Forfatterfond. Fra 1979 har Bibliotekstilsynet foretaget administrationen i henhold til bekendtgørelser.

Spørgsmålet om ændringer i den dagældende biblioteksafgiftsordning blev behandlet i det udvalg, som kulturministeren nedsatte i 1972 med den opgave at foretage en undersøgelse af og stille forslag om vilkårene for produktionen, distributionen og brugen af bøger i Danmark, det såkaldte bogudvalg. Et underudvalg udsendte en rapport om biblioteksafgift i 1977 og hovedudvalget udsendte delbetækning om samme emne 1979.

Der blev herefter udarbejdet forslag til en lov om biblioteksafgift, der trådte i kraft 1. januar 1983 (Lov nr. 307 af 9. juni 1982). En mindre ændring blev foretaget ved Lov nr. 197 af 25. maj 1983. Til loven er knyttet Bekendtgørelse nr. 636 af 14. december 1983.

Med biblioteksafgiftsloven blev kredsen af afgiftsberettigede udvidet til ud over forfattere at omfatte komponister, billedkunstnere, fotografer og andre ophavsmænd til værker i bogform samt udvidet til at omfatte litterære værker, som er indspillet på lydbånd (jfr. afsnit 3).

Ønsket om en ligestilling med forfatterne er blevet fremsat fra billedkunstnerside gentagne gange i de sidste 15-20 år. Med biblioteksloven af 1964 blev det muligt for folkebiblioteker at opbygge audiovisuelle samlinger og samlinger af billedkunst med statstilskud. I forbindelse med udvalgsarbejde om en revision af biblioteksloven i 1970/71 foreslog Billedkunstnernes Forbund, at der gennemførtes en afgiftsordning i forbindelse med bibliotekernes benyttelse af grafik og andre former for billedkunst. Det pågældende udvalg, hvis arbejde resulterede i Betænkning nr. 607 om revision af biblioteksloven tilsluttede sig, at billedkunstnere fik afgift i lighed med danske forfattere. Men der kom ingen lovændring dengang.

Ved fremsættelsen af forslag til lov om biblioteksafgift i marts 1982 sagde den daværende kulturminister Lise Østergaard bl.a. følgende:

"Der er således ikke stillet forslag om afgift til billedkunstnere for det udlån af kunstværker, der finder sted fra kunstbibliotekerne. Imidlertid er det efter min opfattelse rimeligt, at vi undersøger, hvilke muligheder der er for indførslen af en sådan afgiftsordning under en eller anden form så hurtigt som muligt, og det er derfor min hensigt at nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter for billedkunstnerne og kunstbibliotekarerne med henblik på udarbejdelsen af en plan for, hvordan en sådan afgiftsordning kan udformes".

Under behandlingen af lovforslaget gav Folketingets Kulturudvalg udtryk for, at der før revision af loven i 1985/86 burde foretages en nærmere undersøgelse af mulighederne for at overgå til en ordning, hvorefter retten til vederlag for bibliotekernes udlån af udgivne eksemplarer af beskyttede værker får hjemmel i ophavsretsloven. En sådan ordning var der stillet forslag om fra rettighedshaverside. Kulturministeren anmodede herefter ved skrivelse af 1. september 1982 udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning om at fortsætte det arbejde med spørgsmålet om en ophavsretlig biblioteksafgift, som udvalget allerede havde påbegyndt og afgive en betænkning, der belyser mulighederne for en afgiftsordning på ophavsretligt grundlag. For at udvalgets forslag skal kunne tages i betragtning ved lovrevisionen i folke-

tingsåret 1985/86, skal betænkningen foreligge senest omkring årsskiftet 1984/85.

Endelig oplyste ministeren i skrivelsen til ophavsretsudvalget, at hun havde til hensigt at søge nedsat to arbejdsgrupper, der skal undersøge, på hvilke måder man praktisk/teknisk vil kunne tilrettelægge afgiftsordningen for udlånet fra folke- og skolebiblioteker af henholdsvis kunstværkseksemplarer og grammofonplader.

3. Bestemmelser om og administration af den nuværende biblioteksafgift

3.1 Lovbestemmelser

Ifølge lov nr. 307 af 9. juni 1982 og Bekendtgørelse nr. 636 af 14. december 1983 er følgende berettigede til biblioteksafgift fra staten: forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform benyttes i folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek og Søfartens Bibliotek. Forfattere til litterære værker, som er indspillet på lydbånd, er ligeledes berettigede til biblioteksafgift. Bøger i fx amtscentraler, andre skolebiblioteker end folkeskolens, videnskabelige biblioteker og forskningsbiblioteker er ikke omfattet af loven.

Afgiften ydes med et beløb pr. udlånsenhed, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret i bibliotekerne. Ved en udlånsenhed forstås den mindste samlede enhed, der registreres og udlånes særskilt. Udlånsenheden for bøger er et bind, for lydbøger en mappe med et eller flere lydbånd. Hvis en berettiget har under 100 udlånsenheder udbetales biblioteksafgift ikke.

Kun danske statsborgere er automatisk berettigede. Udenlandske kan godkendes, såfremt de har en mere vedvarende tilknytning til Danmark. Afgørende for om godkendelse, der træffes af Kulturministeriet, kan opnås, er bl.a. afhængig af, at den pågældende er bosat i Danmark, skriver på dansk og får sine bøger udgivet her og evt. tidligere har været dansk.

Hver forfatter får årligt et beløb pr. udlånsenhed, der er anskaffet til og står i folke- og skolebibliotekerne. Beløbet er gradueret med det formål at sikre en mere rimelig fordeling af pengene. Således er beløbet størst for et antal op til 20.000 udlånsenheder, hvorefter det falder i overensstemmelse med en i bekendtgørelsen fastsat gradueringsskala. Gradueringsprincippet har bevirket en jævnere fordeling af biblioteksafgiften, men der er naturligvis fortsat forskel på de beløb, der udbetales til forfatterne.

Ophavsmændene skal selv tilmelde sig afgiftsordningen. Til dem, der er berettigede efter paragraf 1 i loven, men som ikke modtager biblioteksafgift p.gr.a. ovennævnte bestemmelser om een ophavsmand, kan der ydes et særligt tilskud af en rådighedssum. Til oversættere, der har oversat fremmedsprogede værker til dansk, kan der ydes et årligt tilskud af en rådighedssum til dette formål.

3.2 Reglen om een ophavsmand

Ifølge Bekendtgørelse om biblioteksafgift paragraf 2, stk. 5 er kun bøger og lydbøger, der er indført i bibliotekets katalog under ophavsmandens navn og som ikke indeholder bidrag af andre ophavsmænd i samme kategori (forfatter, komponist, billedkunstner, fotograf osv.) berettiget til den almindelige biblioteksafgift.

Afgørelsen af om en bog/lydbog er berettiget er således afhængig af, hvorledes den er katalogiseret til Dansk Bogfortegnelse.

I praksis betyder det, at kun værker registreret under een ophavsmand er berettiget, mens evt. andre ophavsmænd til et værk med flere ophavsmænd er henvist til at søge det særlige rådighedsbeløb.

Når det drejer sig om illustrerede bøger, katalogiseres de enten under forfatterens eller illustratorens navn - afhængig af titelbladets udformning og gældende praksis. I de fleste tilfælde anvendes forfatternavnet som hovedordningselement, idet det oftest på titelbladet er forfatternavnet, der er anført som ophavs-

mand, mens illustratoren eksempelvis kan anføres i formen "Illustreret af...", "Tegninger af...". Det betyder, at forfatteren er berettiget til afgift, illustratoren ikke.

I de ret sjældne tilfælde, hvor illustratornavnet på titelbladet figurerer som ophavsmand, anvendes dog dette som hovedordningsord, og illustratoren vil være afgiftsberettiget, forfatteren ikke.

Udgivere, redaktører, kommentatorer samt medforfattere til flerbinds- og samleværker er i almindelighed heller ikke berettigede.

Baggrunden for reglerne om een ophavsmand er den, at så længe biblioteksafgiften beregnes på grundlag af en totaloptælling i bibliotekerne, må man have en rimeligt rationel og hensigtsmæssig måde at tælle på.

Det er i bibliotekernes katalogsystem umuligt at fange titler med mere end een forfatter, fordi disse i almindelighed ikke registreres under forfatternavn, men under titlen. Hvis de registreres under forfatternavn, hvilket af og til sker, når der kun er 2 forfattere, registreres de kun under den ene, og den anden vil man ikke umiddelbart kunne finde.

Optællingen finder sted for de nye forfatteres vedkommende som en totaloptælling på grundlag af deres anmeldelse. De flg. år tæller man i bibliotekerne alene hvor mange der er kasseret, og hvor mange der er købt, og trækker fra og lægger til det foregående års antal. Dette sker på basis af det forfatternavn, som bogen er katalogiseret under.

Det første år kan et værk med flere forfattere godt tælles på grundlag af anmeldelsen, men derefter bliver det svært, fordi bogen som nævnt normalt ikke i biblioteket står under forfatternavnet, men under titlen. Det vil være forbundet med meget stort arbejde for bibliotekerne, hvis de skal tælle disse bøger årligt - og dermed med store ressourcer.

Der er forståelse for ophavsmændenes ønske/krav om også at få afgift for værker med flere ophavsmænd. Det kom bl.a. frem under

lovforslagets behandling i Folketinget i 1982 og i den kulturpolitiske redegørelse maj 1984 lovede kulturministeren, at regeringen vil arbejde for en løsning i forbindelse med revisionen af afgiftsloven 1985/86.

3.3 Administration

De tilmeldte rettighedshavere er registreret i Datacentralen. Dette register ajourføres hvert år med til- og afgang.

Bibliotekstilsynet udarbejder hvert år et omfattende optællingsmateriale:

1. Hæfte (1984:113 sider) med navne på alle tilmeldte ophavsmænd og en liste over bøger, der af forskellige grunde skal tælles særskilt. Biblioteket skriver ud for den enkelte ophavsmand det samlede antal udlånsenheder, både bøger, musikaler og lydbøger, som biblioteket havde pr. 1. januar i optællingsåret. Hæftet returneres til Bibliotekstilsynet.
2. Herudover modtager biblioteket tre andre lister til internt brug i forbindelse med optællingen:

Nytællingsliste over de ophavsmænd hvis bøger og lydbøger skal optælles første gang i pågældende år.

Særlig nytællingsliste over komponister i pågældende år.

Specifikation af en række forfatterskaber m.v. hvor der er mulighed for at forveksle ophavsmænd med samme navn.

Fra Bibliotekstilsynet modtager materialet retur fra bibliotekerne er der meget arbejde: Datacentralens bearbejdning af materialet, der omfatter 5.000-6.000 forfattere, kan ikke færdiggøres før samtlige biblioteker har returneret. Der skal krydscheckes med CPR-registreret fx for adresseændringer, indberettes til Kildeskattedirektoratet m.m. Tidsplanen er meget stram - sker der forsinkelser, kommer det let til at ramme udbetalingen.

4. Konsekvenser af en ophavsretlig baseret afgift

Udvalgets forslag skal ifølge kommissoriet bruges ved den kommende revision af biblioteksafgiftsloven, men udvalget er samtidig pålagt at arbejde snævert sammen med udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning, der skal undersøge mulighederne for at gøre biblioteksafgiften til en ophavsretlig betinget afgift.

Udvalget har derfor undersøgt, hvilke konsekvenser en ophavsretlig betinget afgift normalt vil have. De væsentligste i forhold til udvalgets arbejde skønnes at være følgende:

1. der skal betales for bibliotekernes brug (evt. udlånet) af eksemplarer af en hvilken som helst art af beskyttede værker: bøger, fonogrammer, billedkunst etc. uden hensyn til antallet af ophavsmænd.
2. der skal betales for udlånet fra en hvilken som helst art af biblioteker, samlinger etc. der udlåner til en offentlig kreds, dvs. folkebiblioteker, skolebiblioteker af enhver art (ikke alene folkeskolens), videnskabelige biblioteker, fagbiblioteker, private virksomheders biblioteker m.fl.
3. den enkelte ophavsmands krav på vederlag vil sandsynligvis blive betragtet som en overdragelig ret, hvilket vil betyde, at fx forlag kan tænkes at ville søge at skaffe sig andel i ophavsmændenes vederlag.
4. udenlandske ophavsmænd vil også kunne tilkomme krav på vederlag, i hvert fald ophavsmænd fra lande, der ligesom Danmark har biblioteksafgiftssystem (gensidighedsprincippet).
5. retten til afgift vil generelt tilkomme ophavsmandens arvinger efter de til enhver tid gældende regler om beskyttelsestid i ophavsretsloven.

5. Beskrivelse af bibliotekernes billedkunstvirksomhed

5.1 Folkebibliotekerne

I slutningen af 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne startede folkebibliotekerne i Gladsaxe, Lyngby og Gentofte som de første udlån af billedkunst til at "hænge på væggene". Pr. 31.12.1979 var der ca. 40 biblioteker, der var begyndt at anskaffe billedkunst med henblik på udlån, de fleste steder i meget beskedent omfang (jfr. bilag 1). Det drejer sig i praksis om grafik (fx litografier, serigrافي, radering, træsnit og kobberstik), fotografi, unikke værker (fx tegninger, akvareller og collager), plakater og - i meget ringe omfang - reproduktioner.

26 biblioteker ud af de ca. 40 havde tilsammen ca. 11.000 stk. grafik, heraf fandtes de 5.290 i Gentofte, Gladsaxe og Lyngby (pr. 31.12.1983 var dette tal steget til 6.647 stk.). Nogle biblioteker har magasineret hele bestanden og udlåner ikke af den eller udlåner kun til udsmykning på kommunens forskellige institutioner m.v. Således udlånte i 1979 kun 7 biblioteker til enkeltpersoner, 16 udlånte kun til institutioner, 3 biblioteker - det ene med meget få værker - udlånte slet ikke.

28 biblioteker havde tilsammen 13.605 stk. plakater, 18 af disse udlånte til enkeltpersoner, 9 udlånte kun til institutioner, 1 bibliotek udlånte slet ikke. 7 biblioteker havde tilsammen 340 stk. reproduktioner, hvoraf kun 1 bibliotek udlånte disse til enkeltpersoner.

Der findes ingen opgørelse af det samlede udlån af grafik og plakater i folkebibliotekerne, men eksempelvis kan nævnes, at udlånet fra kunstafdelingerne i Gentofte, Gladsaxe og Lyngby i gennemsnit er knap 1.000 enheder grafik om måneden. Plakater udlånes i større omfang.

Det er Bibliotekstilsynets opfattelse, at antallet af biblioteker, der anskaffer billedkunst til udlån ikke er forøget siden 1979. De fleste biblioteker har fået bevillingen stærkt beskåret, i nogle tilfælde helt skåret væk, men der er dog også enkelte biblioteker, der har påbegyndt udlån af billedkunst siden 1979.

I 1979 var den samlede bevilling for biblioteker, der indkøbte billedkunst kr. 526.139, heraf udgjorde de tre ovennævnte bibliotekers samlede bevillinger kr. 282.000. De tilsvarende beløb var i 1983 kr. 611.000 og kr. 257.000.

Diasserier med kunst fandtes pr. 31.12.1979 i 14 biblioteker, med i alt 4.274 serier. 10 biblioteker udlånte til enkeltpersoner, 1 bibliotek udlånte kun til institutioner, 3 udlånte slet ikke.

Anden billedkunst (- bogligt materiale). Billedkunst på andre materialer og i anden fremstillingsmåde end ovennævnte (fx oliemalerier, skulpturer, videogrammer, computerkunst) findes på nuværende tidspunkt enten slet ikke eller kun i et enkelt bibliotek. I det omfang, bibliotekerne i fremtiden måtte formidle disse materialer, falder de selvfølgelig inden for de samme retningslinier som anden billedkunst.

5.2 Skolebibliotekerne

I folkeskolens skolebiblioteker indgår billedkunstneriske værker ikke som en kategori i de statistiske oplysninger, men Direktoratet for folkeskolen, seminarier m.v. skønner ikke, at disse værker er særlig udbredt i skolebibliotekerne.

En del større skolevæsner har foretaget kunstindkøb over skolebiblioteksbudget og ladet grafiske blade, plakater m.m. registrere efter vanlig praksis i skolebiblioteket. Disse materialer er overvejende placeret i kommunale fællessamlinger.

Der vil imidlertid være det særlige ved anvendelsen af billedkunstneriske værker, der ikke har bogform, at de normalt - i det omfang de altså forekommer - vil indgå i den undervisningsrettede del af skolebibliotekets virksomhed, eventuelt findes i klasse- og fagbiblioteker. Således vil det i forbindelse med formningsundervisningen forekomme naturligt, at billedkunst indgår. Derimod vil der sjældnest, om nogensinde, være tale om udlån til elever til brug i fritiden.

6. Bibliotekernes indkøb, katalogisering og registrering af billedkunst

Bibliotekernes indkøbskanaler, katalogiseringsniveau og registreringssystemer har betydning for, hvilken optællingsordning, der kan gennemføres. Derfor har udvalget udarbejdet følgende ret detaljerede beskrivelse.

6.1 Indkøb

Grafik (originalkunst på papir) købes fortrinsvis gennem:

1. Udstillinger og gallerier
2. Enkelte kunstnere
3. Kunsthandlere og værksteder

Plakater købes hos boghandlere, gallerier, museer, på udstillinger og i specialforretninger.

Plakasser købes for størstedelens vedkommende hos danske og udenlandske museer og hos private forhandlere af dias, herunder specialarkiver som fx "Galerie Gammel Strand".

6.2 Katalogisering

Bibliotekscentralen bistår danske biblioteker med varetagelsen af bibliografiske og bibliotekstekniske opgaver. I "Katalogisering af av-materialer" 3. udg. 1981 er publiceret de nyeste regler for katalogisering af audiovisuelle materialer (fx dias) og billedkunst som i vid udstrækning følges af bibliotekerne.

Bibliotekscentralen katalogiserer en del audiovisuelle materialer, også nogle kunstdiaser (men ikke enkeltdias) og producerer kartotekskort dertil, men bibliotekerne køber mange kunstdiasserier, der ikke er centralt katalogiseret.

Meddelelser til bibliotekerne om, hvilke av-materialer, der katalogiseres og produceres kort til, publiceres gennem en seddelfortegnelse, Av-fortegnelse (se bilag 2). Den udkommer en gang om måneden og omfatter nye audiovisuelle materialer på det danske

marked, som skønnes af materialevalgsinteresse i folke- og skolebiblioteker: a. med et informativt eller kunstnerisk indhold, b. hvis benyttelse kræver fremføringsapparat, dvs. dias, billedbånd, lydbånd og grammofonplader (- musikbærende, der optages på en anden liste), transparenter, film og videobånd.

Grafik, plakater etc. katalogiseres ikke centralt.

6.3 Registrering

Grafik, plakater etc.

Det enkelte biblioteks bestand af grafik registreres som andre materialer i en hyldeliste, der normalt indeholder 1 hovedkort (grundkort) pr. eksemplar af et værk. Hyldelisten er ordnet alfabetisk efter det hovedordningselement, værket er indført efter i hyldelisten. Hyldelistekort til plakater opstilles dog ofte efter genrer. Hovedordningselementet kan være følgende:

Billeder af een kunstner katalogiseres med hans/hendes navn som hovedordningselement (se bilag 3). Det er tilfældet for størsteparten af grafiksamlingerne, hvorimod det er sjældent, at plakater kan opføres under et kunstnernavn. Plakater/reproduktioner, der gengiver et kunstværk, katalogiseres med kunstværkets ophavsmand som hovedordningselement (se bilag 4).

Et billede udført af flere kunstnere i fællesskab katalogiseres under den først nævnte, i tvivlstilfælde under den alfabetisk første (se bilag 4).

Et billede udført af et benævnt kunstnerkollektiv katalogiseres med dettes navn som hovedordningselement, såfremt de enkelte kunstnere er anonyme, og billedet fremtræder som kollektivets værk.

Anonyme billeder katalogiseres med titlen som hovedordningselement. Plakater har ikke titler, men normalt en tekst, hvoraf den mest prægnante del anføres i titelafsnittet, i tvivlstilfælde den typografisk mest fremhævede del (se bilag 4).

Anonyme plakater uden tekst katalogiseres under udgiverens navn. Hvis også udgiveren er ukendt, katalogiseres plakaten under en konstrueret titel, der fx beskriver motivet kortfattet.

Serier af grafiske blade, kunstmapper o.l. katalogiseres enten samlet eller opdelt. Som hovedregel afhænger katalogiseringsmåden af, om mappen/serien splittes op eller udlånes som en enhed. I første tilfælde katalogiseres bladene hver for sig, i sidste tilfælde foretages en samlet katalogisering under den fælles titel (se bilag 5).

Hyldelisten, der kan kaldes en lagerfortegnelse, er normalt placeret i bibliotekets kontorafdeling. I publikumsafdelingen er placeret en kortkatalog, hvor alle værker er indført med mindst een indførsel, hovedordningselementet. Herudover kan der være eventuelle biindførsler: der skrives biindførsler under medkunstnere for billeder udført af 2 eller 3 kunstnere og under de enkelte kunstnere i en mappe med blade af forskellige kunstnere. Der skrives endvidere biindførsel under ophavsmanden til et værk, som er overført til et andet medium af en anden kunstner.

Der skrives normalt ikke biindførsel under titler, da kun eet søgekriterium, kunstneren, normalt er relevant i forbindelse med billedkunst. For plakater kan andre søgekriterier dog være aktuelle, fx genrer (film, udstillinger) og titler (filmtitler, udstillingstitler).

Grundkortet (der bruges til hyldelistekort og hovedkort) indeholder efter de centrale regler følgende elementer:

Titel og forfatterangivelse

Teknikbetegnelse (fx: akvarel)

Nummerangivelse (for blade i serier og mapper)

Publicering (forlag, udgivere, udførelsesår)

Trykkeriangivelse (angives for grafik, hvis det fremgår af billedet eller mappen)

Fysisk beskrivelse (farve eller sort/hvid, størrelse)

Seriebetegnelse

Noter

Hvor det skønnes hensigtsmæssigt, fx i samlinger af plakater, hvor der navnlig lægges vægt på aktuelt indhold, og hvor de enkelte dele af samlingerne har kort gennemsnitslevetid, kan beskrivelsen indskrænkes til følgende (udover hovedordnings-elementet): titel, materialebetegnelse (fx: plakat), forlag (udgiver). Denne forkortelse anbefales af kunstbibliotekarerne ved katalogisering af plakatsamlinger, og det formodes, at den bruges de fleste steder. Dog mangler som regel forlag (udgiver) ligesom man ofte ikke ved, hvem kunstneren er.

Diasserier

Kunstdias i bibliotekerne er som regel ordnet i serier, henholdsvis:

1. Kunsthistoriske emner (fortrinsvis udenlandske), der indeholder værker af flere forskellige kunstnere. Hovedordningselement: titel.
2. Enkelte kunstnere (fortrinsvis danske). Hovedordningselement: kunstneren.

Kun enkelte biblioteker har biindførsler (analysekort) på billeder af enkelte kunstnere, som indgår i serierne om kunsthistoriske emner.

Den bibliografiske beskrivelse omfatter følgende (se bilag 2):

Titel og forfatterangivelse (+ materialebetegnelse)

Udgiverbetegnelse

Publicering

Fysisk beskrivelse

Seriebetegnelse (findes ikke på bilag 2)

Noter

6.4 Udlånsregistrering

Registrering af udlån foregår i folkebibliotekerne enten ved fotonotering eller ved manuel udstempling af hver udlånsenhed, dvs. den mindste samlede enhed, der registreres og udlånes sær-

skilt. En udlånsenhed kan bestå af en eller flere materialeenheder, fx en diasserie eller en kunstmappe, der omfatter en række enkeltbilleder, men altid indgår i statistikken med værdien een.

Fotonotering

Registrering ved fotonotering finder sted i 87 bibliotekssystemer med i alt 311 afdelinger. Det skønnes, at dette dækker ca. 75% af det samlede udlån (af samtlige materialer) i Danmark. Det vides ikke i hvilket omfang billedkunst registreres via fotonotering. Det skønnes at være i ringe omfang, men udvalget finder alligevel, at metoden bør beskrives her:

Ved ethvert udlån fra biblioteket mikrofotograferes:

Materialets identifikation (boglommer med tekst)

Lånerens identifikation (lånerkortet med navn og adresse, i nogle tilfælde også cpr-nummer)

Udlånets identifikation (datokort med løbenummer)

Alle tre faktorer optages på film i een arbejdsgang (se FONOGRAMMER, bilag 14).

Mange biblioteker har fælles udlånsnotering (fællesskranke) for alle udlånsafdelinger. Her fotonoteres samtlige materialer, der udlånes i alle afdelinger, med samme apparat i den tilfældige orden de udlånes. Andre har udlånsnotering (separat skranke) i hver udlånsafdeling (voksen, børn, musik, kunst).

Da filmene indeholder personoplysninger, er de omfattet af loven af 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre.

Manuel udlånsnotering

I de resterende biblioteker samt skolebibliotekerne foregår udlånsnoteringen manuelt. På et "bogkort" for hvert udlånt materiale noteres lånerens nummer (se bilag 6), og det daglige udlån tælles op på grundlag af "bogkortene". Også ved manuel udlånsnotering kan der være tale om enten fællesskranke eller separate skranker.

7. Edb-registrering i folke- og skolebiblioteker

7.1 Central registrering

Bibliotekscentralen oprettede i 1974 en central bibliografisk base (fra 1984 kaldet BASIS). Pr. 1.8.1984 indeholdt basen ca. 400.000 poster bestående af:

Danske bøger og periodica (= Dansk Bogfortegnelse) fra 1976 ff

Udenlandsk litteratur i folkebibliotekerne fra 1972 ff

Musikfonogrammer oktober 1979 ff og andre av-materialer fra februar 1980 ff

Andet (bl.a. danske titler fra før 1976, dog i beskedent omfang i forhold til den samlede titelmængde i folkebibliotekerne).

Billedkunst

De kunstdias (og evt. andre audiovisuelle materialer med kunstmotiver), som er optaget på Av-fortegnelsen 1980, uge 12 og fremefter samt dem, der er optaget i Katalog for Skolebiblioteker, er inddateret i Bibliotekscentralens database. Omfanget af søgemuligheder er begrænset af niveauet i den bibliografiske beskrivelse (jfr. ovenfor). Alle personer eller korporationer, der er medtaget i katalogiseringen kan søges i basen. Endvidere kan bl.a. søges på hovedtitler og undertitler, på forlag, på bestillings- og producentnummer (såfremt et sådant findes) og på FAUST-nummer (et nummer der tildeles hver ny fysisk enhed, der inddateres i basen. FAUST = Folkebibliotekernes Automationssystem).

Alle kunstdias, der ikke er optaget i folkebibliotekskatalogen samt grafik, plakater o.l., findes ikke centralt registreret.

7.2 Lokal registrering

Folkebibliotekerne

Udviklingen af edb-systemer til folkebibliotekerne sker inden for rammerne af Biblioteksdataprojektet, hvis parter (Kommunernes Landsforening, Bibliotekstilsynet (på Kulturministeriets vegne), Kommunedata, Indbindingscentralen og Bibliotekscentralen) i fællesskab har udarbejdet delprojekterne. Den aftale, der er indgået mellem disse parter skal gennem planlægning og delprojekter give mulighed for en koordineret indførelse og anvendelse af automation inden for det danske biblioteksvæsen. Det skal ske i et sådant omfang og tempo som bibliotekerne/kommunerne måtte ønske det, og således at bibliotekerne/kommunerne stilles frit med hensyn til tilslutning til de enkelte dele af et samlet edb-tilbud.

Siden 1983 har bibliotekerne kunnet foretage on-line-søgning af værker, der er inddateret i basen (jfr. 7.1), ved hjælp af det såkaldte søgemodul, der indtil nu (november 1984) er anskaffet af en halv snes biblioteker.

I løbet af 1985 vil udviklingen være så langt, at bibliotekerne vil kunne tage edb-teknikken til hjælp ved katalogisering og registrering af deres egne samlinger (beholdningsregistrering).

De enkelte bibliotekers bestande vil derefter gradvis indgå i Biblioteksdata - projektets fællesbase sammen med indholdet af Bibliotekscentralens bibliografiske database. Det enkelte biblioteks beholdningsoplysninger vil være registreret i systemets beholdningsregister som bl.a. vil kunne danne grundlag for statistikker, herunder opgørelse til biblioteksafgift.

Udlånskontrol - modulet skal efter planen færdiggøres og tilbydes i slutningen af 1986 eller begyndelsen af 1987. Årsagen til, at indførelse af edb-udlånssystemer i bibliotekerne tager så lang tid, er at forudsætningen for udlånsnoteringen er, at hele bibliotekets bestand er inddateret til basen, således at udlånsnoteringen kan kobles sammen med de bibliografiske oplysninger. Det er nødvendigt af hensyn til hjemkaldelser, reserveringer o.l. og

er også en absolut forudsætning for at udlånsregistreringen kan bruges til beregning af biblioteksafgift.

Edb-udlånskontrolsystemet vil være omfattet af registerloven og udarbejdes i overensstemmelse med denne.

Kun eet folkebibliotek (Ølstykke) anvender edb til fx udlånsregistrering og registrering af bogbestanden, efter at have indhøstet erfaringer i en forsøgsperiode 1977-80.

Da indførelse af edb-registrering er en lokal beslutning og kræver en lokal finansiering, er det ikke muligt at sige, hvornår alle biblioteker vil have indført disse systemer. I Bibliotekstilsynet antages det, at indførelse af edb-systemer med en total bestandsregistrering i alle landets folkebiblioteker ligger uden for en normal planhorisont dvs. mere end 8 år. Det antages dog, at en stor del af bibliotekerne allerede inden da vil have gennemført en sådan registrering. Registrering af udlån på edb i alle biblioteker antages derimod at være endnu fjernere (jfr. ovenfor).

Skolebibliotekerne

Også skolebibliotekernes indførelse af edb-registreringer er en lokal beslutning. Fra 1. november 1983 til 31. marts 1985 kører Danmarks Skolebibliotekarforening i samarbejde med bl.a. Bibliotekscentralen og Kommunedata et forsøg med emne- og materialsøgning på edb i 4 skolebiblioteker og Danmarks Lærerskole, institut for børnelitteratur.

Ingen skolebiblioteker har i dag udlånsregistrering på edb, men på længere sigt vil det være en mulighed, først og fremmest i de større kommuners skoler, hvor der i disse år anskaffes edb-udstyr til brug i undervisningen og administrationen.

8. Overvejelser om forvaltning

Copy-Dan, som er en selvejende institution, stiftet af danske ophavsretsorganisationer, administrerer ophavsrettigheder inden for de nye medier. Copy-Dan repræsenterer både autorerne og udgiverne.

Copy-Dan er delt i forskellige forvaltningssektorer. Inden for fotokopiområdet er der truffet aftaler med det offentlige om fotokopiering i folkeskoler, gymnasier, HF, seminarier og erhvervsskoler. De øvrige sektorer i Copy-Dan er TV til Søfarende og paragraf 17-kopier, udnyttelse af Danmarks Radios udsendelser til undervisningsbrug.

I drøftelser mellem Billedkunstnernes Forbund og Copy-Dan har det været overvejet at etablere en særlig forvaltningssektor for billedkunst inden for Copy-Dan. Denne sektor kunne tænkes at skulle administrere forskellige eksisterende og kommende aftaler om vederlag for brug af billedkunst.

9, Etablering af centralt register over kunst i offentligt eje

I medfør af Lov nr. 291 af 6. juni 1984 om museer, paragraf 8, stk. 4 er der på finansloven 1985 afsat et beløb til etablering af et centralt edb-register over kunst i offentligt eje. Registret skal have til huse på Statens Museum for Kunst. I første omgang tænkes registreret værker i statslige eller statsstøttede museer, der omfattes af museumsloven. Målet er, at registret også skal omfatte værker i museer, der ikke er omfattet af museumsloven samt amters, kommuners, Statens Kunstfonds og Ny Carlsbergfondets kunstindkøb.

II Udvalgets overvejelser og forslag

10. Indledning

Udvalget har i sit arbejde taget udgangspunkt i de i afsnit 4 nævnte pkt. 1, 3, 4 og 5 i forhold til billedkunstområdet. Det betyder, at man i overvejelserne har vurderet mulighederne for at optælle samtlige mulige rettighedshavere i forbindelse med billedkunst uanset materiale eller fremstillingsmåde. Hovedvægten i overvejelserne og i de endelige forslag har dog været lagt på den billedkunst, bibliotekerne udlåner til "ophængning på væggen" (grafik, plakater m.m.) samt til diasserier med kunst. Udvalget har ikke beskæftiget sig med billedkunst i bogform, da materialer, der allerede omfattes af afgiftsloven ikke er omfattet af udvalgets kommissorium.

Udvalget ønsker at understrege, at det forudsætter, at al billedkunst, uanset materiale og fremstillingsmåde, som bibliotekerne i fremtiden måtte formidle (udover de nuværende kan det fx være videogrammer med kunst, computerkunst, oliemalerier, skulpturer) behandles efter de samme regler. Udvalget ønsker også at gøre opmærksom på at rettighedshavere til illustrationer på bog-, plade- og båndomslag bør være afgiftsberettigede.

Som mulige rettighedshavere har udvalget i sine overvejelser først og fremmest inddraget: billedkunstnere, designere, fotografer, tegnere, producenter m.m., både danske og udenlandske.

Med hensyn til pkt. 2 i afsnit 4, hvilke biblioteker, der er omfattet, er udvalgets overvejelser på baggrund af dets kommissorium begrænset til de af nugældende afgiftslov omfattede biblioteker: folkebibliotekerne og folkeskolens biblioteker.

Udvalget er endvidere gået ud fra, at der tilstræbes individuel fordeling af afgiften, som tilfældet er med den nuværende afgift til forfatterne. Kollektiv ordning vil indebære enklere registrering og organisatoriske fordele, men det strider mod det ophavsretlige princip om individuel fordeling, og det vil være util-

fredsstillende for rettighedshaverne.

Det er udvalgets opfattelse, at afgiftsordningen ikke må indebære, at rettighedshaverne selv skal tilmelde sig ordningen for at komme i betragtning ved uddeling af afgiften, således som tilfældet er for den nuværende afgiftsordning.

Udvalget har vurderet mulighederne for optælling på udlån/benyttelse på stedet, bestand samt værksbegrebet kombineret med eksemplarantal. Sidstnævnte har været drøftet i et fællesmøde med Udvalget vedr. registrering af grammofonplader/bånd. Det betyder, at der skulle betales en vis afgift for tilstedeværelsen af værket, kombineret med antallet af eksemplarer.

Tanken om et vederlag i forbindelse med bibliotekets indkøb af et værk, har været nævnt for udvalget. Denne model blev drøftet i Bogudvalget og er omtalt i Biblioteksafgiften. Betænkning nr. 877, 1979, s. 14 og 15:

"En sådan ordning kunne gennemføres ved, at man fastsætter vederlaget som en procentdel af bogprisen. Herved kunne det opnås, at vederlaget i almindelighed ville stå i forhold til den enkelte bogs omfang. Desuden ville det formentlig være lettere at afregne vederlag for bøger med flere ophavsmænd, da dette eventuelt kunne ske i samarbejde med forlæggerne. På den anden side ville et sådant system ikke stemme godt med ideen om, at vederlaget ydes for brugen af værkerne. Dertil kommer, at der på grund af den eksisterende bogmasse ville blive behov for en meget langvarig overgangsordning."

"En afgift, baseret på bøgernes anskaffelsespris, bør efter udvalgets opfattelse ikke gennemføres som et engangsvederlag. Dette ville medføre, at udbetalingen af ophavsmændenes vederlag i høj grad ville koncentreres om de år, hvor de betydningsfulde værker udkommer. Det må erkendes, at de løbende udbetalinger af biblioteksafgifter har en betydelig social funktion, som til dels ville kuldcastes ved et engangsvederlag. Heller ikke en årlig ydelse, beregnet på grundlag af bøgernes gennemsnitlige "levetid" synes acceptabel. Denne periode vil formentlig være meget vanskelig at fastlægge, idet den er afhængig af adskillige faktorer, herunder

f.eks. kvaliteten af bøgernes indbinding. Endelig må det forudses, at en sådan standardiseret tidsbegrænsning af afgiften i en række tilfælde vil føre til urimelige resultater.

Også andre faktorer taler imod denne beregningsmåde. Den vil således kunne have en tendens til at favorisere dyre og luksuriøse udgivelser. Udvalget mener af disse årsager ikke at kunne gå ind for denne beregningsform."

Udvalget er enig med Bogudvalget i disse udtalelser.

10.1 Stikprøvemetoder

Optælling på basis af stikprøver er udelukket på billedkunstområdet på grund af samlingernes begrænsede omfang, jfr. FONOGRAMMER, afsnit 13.2.

10.2 Edb-registrering. Samarbejde. Kravspecifikationer.

Udvalget foreslår på baggrund af informationer om evt. etablering af centrale baser og forvaltningssektorer, jfr. afsnit 8 og 9» at der arbejdes på at opnå en vederlags- og registreringsordning i sammenhæng med andre former for udnyttelse af billedkunst. Hvorvidt ordningen skal administreres af en evt. billedkunst-sektor vil være afhængig af, under hvilken form hele biblioteksafgiftsordningen vil blive etableret. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at uanset hvilken central instans der skal administrere en kommende ordning, bør der ske udnyttelse af de til den tid eksisterende centrale edb-baser, der måtte indeholde oplysninger, der kan bruges til registrering og/eller identifikation af materialernes rettighedshavere.

Grundlaget for den centrale beregning og udbetaling af en biblioteksafgift er en optælling og indberetning af, hvilke værker de enkelte rettighedshavere er repræsenteret med i bibliotekerne. Den mindst ressourcekrævende optælling til og beregning af biblioteksafgift opnås først, når bibliotekernes materialer(/evt. benyttelsen af dem) edb-registreres.

Udvalget opfordrer derfor til, at der i de kravspecifikationer,

der udarbejdes til bibliotekers edb-systemers præstationer, indgår krav, der evt. kombineret med centrale databaser muliggør optælling af samtlige rettighedshavere. Det skal fastslås, hvilke krav, der skal stilles, hvem der stiller disse krav, hvad det koster og hvem der betaler.

11. Nuværende registreringer som b

11.1 Grafik m.m.

Det er udvalgets opfattelse, at så længe antallet af biblioteker med grafik er så lille og samlingernes omfang så begrænset vil der kunne foretages en total optælling af rettighedshavere til grafiske værker i bibliotekerne, både på udlånsbasis og på bestandsbasis og også hvis optællingen skal omfatte udenlandske rettighedshavere.

1. Den mindst arbejdskrævende ordning vil være optælling på bestand: der foretages en grundoptælling, hvor hver kunstner føres på en liste med anførelse af antal værker, hvormed han/hun er repræsenteret i biblioteket. Værker af flere kunstnere føres separat.
2. Hvis afgiften konstrueres som en afgift, der bygger på værks-
begrebet kombineret med eksemplartal (se afsnit 10) vil det være nødvendigt at opføre på listen alle repræsenterede værker for hver kunstner, tilføjet antal eksemplarer ud for hvert værk. Det samme gælder, såfremt afgiften skal gradueres i forhold til værkets omfang. Det vil kræve mere arbejde end model 1, men kan gennemføres.
3. En optælling af udlånet skønnes også at være gennemførlig under nuværende udlånsregistreringssystemer. Det vil være den mest arbejdskrævende af modellerne og hvis samlingernes omfang forøges udover det omfang de største samlinger har i dag, vil en totaloptælling være kompliceret og meget arbejdskrævende uden edb-registrering.

Det er nødvendigt, at biblioteket udarbejder en liste over kunstnerne med angivelse af antal udlån af hans/hendes værker

i årets løb.

Ved alle tre modeller gælder det, at hvis biblioteket udarbejder en trykt katalog til brug for publikum, kan den bruges til afmærkning af antal eksemplarer/antal udlån.

11.2 Plakater/reproduktioner

Optælling af plakater indebærer mange problemer. Først og fremmest har en del biblioteker en meget nødtørftig registrering og katalogisering af plakater, fordi disse de fleste steder bedømmes som en slags "billigbogssamling", der udskiftes jævnligt.

Plakater af en enkelt kunstner, der selv har fremstillet en plakat med gengivelse af et af sine egne værker i forbindelse med en separatudstilling, kan tælles de steder, hvor man har lister/kartoteker, der registrerer plakaterne efter kunstneren. Det samme gælder reproduktioner, der gengiver et kunstværk.

Udstillingsplakater eller andre plakater med gengivelse af en enkelt kunstners værk eller dele af dette vil ofte være produceret under medvirken af flere forskellige personer/institutioner, fx designeren, kunstneren, udstillingsstedet, forlag.

I mange tilfælde ved biblioteket ikke, hvem kunstneren bag plakaten er, og fx forlag kan ikke ses af registreringen. Der er ingen central registrering af plakater, og så vidt det er udvalget bekendt, er der heller ingen planer om en sådan.

Der vil således blive tale om en mangelfuld registrering og optælling af dette materiale, og det skønnes, at den kun til en vis grad vil blive forbedret med edb-registrering.

Det skal dog anføres, at det skønnes at være muligt ret nøjagtigt at optælle kunstnere, der er rettighedshavere til danske plakater/reproduktioner (men ikke evt. "medproducenter", fx designer og forlag).

Stikprøveoptælling vil ikke kunne benyttes (jfr. afsnit 10).

Udvalget kan derfor foreslå følgende:

Plakater og reproduktioner af en enkelt kunstner optælles på kunstnere i lighed med de grafiske værker. I de tilfælde, hvor kunstnerne ikke kan oplyses, tælles og indberettes det samlede antal plakater/reproduktioner og eventuelle afgifter indbetales til en kollektiv kasse.

11.3 Diasserier

Som nævnt under pkt. 6.3 kan bibliotekernes diasserier opdeles i serier om enkelte kunstnere og serier om kunsthistoriske emner. Når det drejer sig om serier, der omfatter enkelte kunstnere, ville der kunne finde en optælling sted af de kunstnere, hvis værker er gengivet.

Når det drejer sig om serier med kunsthistoriske emner vil det i de fleste biblioteker være vanskeligt at tælle op på de enkelte rettighedshavere, da kun få biblioteker har analysekort på billeder af enkelte kunstnere og i de tilfælde, hvor de findes, vil det være forbundet med meget stort arbejde at optælle de enkelte kunstnere. I de tilfælde, hvor serierne er registreret i Bibliotekscentralens base, ville de enkelte kunstnere kunne verificeres derigennem af den instans, der skal forvalte biblioteksafgiften, men mange af de kunstdias som bibliotekerne køber, er som nævnt i afsnit 7.1 ikke centralt registrerede. Det vil ikke være nogen særlig lettelse kun at tælle danske rettighedshavere. Udvalget foreslår derfor, at man på dette område som en overgangsordning indtil edb-registrering er indført, fraviger princippet om individuel optælling og fordeling, og i stedet for tæller antal serier, beregner et vederlag pr. serie og lader det samlede beløb indgå i en kollektiv kasse.

11.4 Følgende års optælling

Bibliotekerne sender listerne over de optalte kunstnere/værker til den instans, der skal administrere afgiften. Her inddateres oplysningerne i en base. De følgende år kan optællingen ske ved, at bibliotekerne - evt. løbende - indsender meddelelse om accessiō (indkøb) og kassation, enten ved hjælp af en liste over

kunstnerne/værkerne eller ved indsendelse af kopi af hyldeliste-kort eller bestillingsseddel.

12. Økonomi

Udvalget har ikke haft grundlag for at foretage økonomiske beregninger af forslagene og det dermed afledte arbejde lokalt og centralt. Således kræves der en detaljeret projektbeskrivelse (systembeskrivelse) for at der kan laves et overslag over afgifterne til etablering og drift af den centrale administration.

III Sammen drag

Med baggrund i kommissoriet er udvalgets overvejelser begrænset til de af nugældende afgiftslov omfattede biblioteker: folkebibliotekerne, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek og Søfartens Bibliotek. Ligeledes med baggrund i kommissoriet, der peger på en eventuel ophavsretlig ordning, har udvalget overvejet mulighederne for at optælle og registrere samtlige rettighedshavere, såvel danske som udenlandske.

Hovedvægten i overvejelserne og i de endelige forslag har været lagt på den billedkunst, bibliotekerne udlåner til "ophængning på væggen" (grafik, plakater m.m.) samt diasserier med kunst. Udvalget har ikke skullet beskæftige sig med billedkunst i bogform, da denne er omfattet af nugældende lov om biblioteksafgift. Udvalget forudsætter i øvrigt, at al billedkunst, uanset materiale og fremstillingsmåde, som bibliotekerne i fremtiden måtte formidle, også er afgiftsberettigede.

Udvalget er gået ud fra, at der tilstræbes individuel fordeling af afgiften og at afgiftsordningen ikke indebærer, at rettighedshaverne selv skal tilmelde sig ordningen for at komme i betragtning ved uddeling af afgiften.

Udvalget redegør indledningsvis for baggrunden for udvalgets nedsættelse. Siden 1946 har danske forfattere og deres efterladte i henhold til en bestemmelse i biblioteksloven modtaget en afgift fra staten for folke- og skolebibliotekernes benyttelse af deres bøger. Fra 1964 har der som led i afgiftsordningen kunnet ydes legater til oversættere. Med lov nr. 307 af 9. juni 1982 om biblioteksafgift, der trådte i kraft 1. januar 1983, blev kredsen af afgiftsberettigede udvidet til udover forfattere at omfatte komponister, billedkunstnere, fotografer og andre ophavsmænd til værker i bogform samt udvidet til at omfatte litterære værker, som er indspillet på lydbånd.

Ønsket om at billedkunstnere ligestilles afgiftsmæssigt med forfatterne er blevet fremsat af bl.a. Billedkunstnernes Forbund gentagne gange i de sidste 15-20 år.

Udvalget beskriver bestemmelserne om og administrationen af den nuværende biblioteksafgift, herunder baggrunden for, at kun værker registreret under een ophavsmand er berettiget til afgift (afsnit 3).

Endvidere beskrives folke- og skolebibliotekernes samlinger af billedkunst (afsnit 5). Det er et meget begrænset antal biblioteker, der har billedkunst til udlån og de fleste samlinger er meget små.

Da bibliotekernes indkøbskanaler, katalogiseringsniveau og registreringssystemer har betydning for, hvilken optællingsordning, der kan gennemføres, beskrives disse ret detaljeret (afsnit 6). Kun eet folkebibliotek (som ikke har billedkunst) og ingen skolebiblioteker anvender i dag edb til udlånsregistrering og registrering af materialebestanden (afsnit 7).

Udviklingen af edb-systemer til folkebibliotekerne sker inden for rammerne af Biblioteksdataprojektet, hvis parter (Kommunernes Landsforening, Bibliotekstilsynet (på Kulturministeriets vegne), Kommunedata, Indbindingscentralen og Bibliotekscentralen) i fællesskab har udarbejdet delprojekterne. Den aftale, der er indgået mellem disse parter skal gennem planlægning og delprojekter give mulighed for en koordineret indførelse og anvendelse af automation inden for det danske biblioteksvæsen.

Da indførelse af edb-registrering er en lokal beslutning og kræver en lokal finansiering, er det ikke muligt at sige, hvornår alle biblioteker vil have indført disse systemer. I Bibliotekstilsynet antages det, at indførelse af edb-systemer med en total bestandsregistrering i alle landets folkebiblioteker ligger uden for en normal planhorisont dvs. mere end 8 år. Det antages dog, at en stor del af bibliotekerne allerede inden da vil have gennemført en sådan registrering. Registrering af udlån på edb i alle biblioteker antages derimod at være endnu fjernere.

I Bibliotekscentralen er der opbygget en central bibliografisk base, men bortset fra nogle få kunstdias, indeholder den ikke billedkunstneriske værker.

I afsnit 8 og 9 redegøres for overvejelser om forvaltningssektor for billedkunst under Copy-Dan og etablering af centralt register om kunst i offentligt eje. Det er udvalgets opfattelse, at der ved etablering af biblioteksafgiftsordning for billedkunst bør ske udnyttelse af og koordinering med de til den tid eksisterende centrale edb-baser, der måtte indeholde oplysninger, der kan bruges til registrering og/eller identifikation af rettighedshaverne til billedkunst (afsnit 10.2).

I afsnit 10, 11 og 12 indeholdes udvalgets overvejelser og forslag. Udvalget har vurderet mulighederne for optælling af udlån, bestand og værksbegrebet (dvs. tilstedeværelsen af værket) kombineret med antal eksemplarer.

Udvalget konstaterer, at stikprøveoptælling på dette område er udelukket på grund af samlingernes begrænsede omfang.

Det er udvalgets opfattelse, at så længe antallet af biblioteker med grafik er så lille og samlingernes omfang så begrænset, vil der kunne foretages en total optælling af rettighedshaverne til grafiske værker i bibliotekerne, både på udlånsbasis og på bestandsbasis og også hvis optællingen skal omfatte udenlandske rettighedshavere.

Den mindst arbejdskrævende ordning vil være optælling på bestand. Der foreslås en grundoptælling, hvor hvert kunstnernavn føres på en liste med anførelse af antal værker, hvormed han/hun er repræsenteret i bibliotekerne.

Hvis afgiften konstrueres som en afgift, der bygger på værksbegrebet kombineret med eksemplartal vil det være nødvendigt at opføre på listen alle repræsenterede værker for hver kunstner, tilføjet antal eksemplarer ud for hvert værk. Det vil kræve mere arbejde end første model, men kan gennemføres.

En optælling af udlånet skønnes også at være gennemførlig under nuværende udlånsregistreringssystemer. Det vil være den mest arbejdskrævende af modellerne og hvis samlingernes omfang forøges udover det omfang de største samlinger har i dag, vil en totaloptælling være kompliceret og meget arbejdskrævende uden edb-regi-

strering.

Optælling af plakater/reproduktioner indebærer mange problemer, dels på grund af manglende oplysninger om rettighedshavere på plakaterne, dels på grund af nødtørftig registrering og katalogisering i bibliotekerne. Udvalget foreslår derfor, at i de tilfælde, hvor kunstneren ikke kan oplyses, tælles og indberettes det samlede antal plakater/reproduktioner og evt. afgifter herfor indbetales til en kollektiv kasse. Det samme forslag stilles vedrørende diasserier om kunstneriske emner, hvor de fleste biblioteker vil have vanskeligt ved at tælle op på de enkelte rettighedshavere til billederne i disse serier.

Plakater/reproduktioner af en enkelt kunstner og diasserier, der gengiver en enkelt kunstners værker vil kun optælles på kunstnere i lighed med de grafiske værker.

De indberettede data foreslås lagret på edb i den centrale instans, der skal administrere afgiften. De følgende år kan optællingen ske ved, at bibliotekerne indsender meddelelse om accession (indkøb) og kassation.

Udvalget har ikke haft grundlag for at foretage økonomiske beregninger af forslagene og det dermed afledte arbejde lokalt og centralt.

Samlinger af billedkunst pr. 31.12.1979

Bibliotek	Grafik			Plakater			Diasserier		
	enheder	udlån		enheder	udlån		enheder	udlån	
		enkelt personer	inst.		enkelt personer	inst.		enkelt personer	inst.
Ballerup				500					
Billund	75		x	100		x			
Brøndby				245	x	x	337		
Egvad	15	x	x	140	x	x			
Esbjerg							758	x	x
Fredericia	30		x						
Frederikssund	154		x	114		x	2		
Frederiksværk	5			333			1	x	x
Gentofte	1.460	x	x	525	x	x			
Gladsaxe	1.247	x	x	774	x	x	149		
Glostrup	60		x	500		x			
Gundsø			x			x			
Helsingør	425		x	800	x		270	x	
Herning			x			x	2-300	x	
Hillerød	301		x				293	x	
Hobro	1.100		x	300		x			
Holmsland	25		x						
Holstebro							301	x	x
Hvidovre				1.200	x	x	417	x	x
Karup	25			350	x	x			
Kjellerup	50	x	x						
Kolding	1.116		x	1.397	x	x			
Lyngby-Tårnbæk	2.583	x		540	x		306	x	
Løgstør	350		x	150		x			
Nykøbing-Rørvig	25	x	x	10	x	x			
Odense	ikke optalt			274	x	x			
Rødovre	937		x	532	x				
Skagen	300		x						
Skive				225	x	x			
Sorø	237		x	49		x			
Stevns	20	x	x	150	x	x			
Søllerød				2.552	x	x			
Sønderborg				500					

Bibliotek	Grafik			Plakater			Diasserier		
	enheder	udlån		enheder	udlån		enheder	udlån	
		enkelt personer	inst.		enkelt personer	inst.		enkelt personer	inst.
Trundholm	75		x						
Tønder				400	x	x			
Vejle							225	x	x
Vinderup				20		x	6-7		x
Åbenrå				425	x	x			
Århus							958	x	

Herudover har 7 biblioteker oplyst, at de har reproduktioner, tilsammen 340, som fortrinsvis udlånes til institutioner.

Eksempel på Av-fortegnelse

72

F

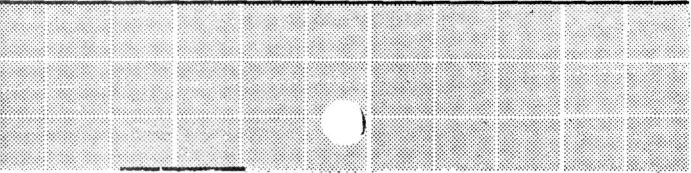
AV

Nr. Nov77-064

Renoir, Auguste

Auguste Renoir (dias). - Kbh. (Gammel Strand 44, 1202 K)
: Kunstkredsens Lysbilledarkiv C/516, 1977. - 12 dias :
farve ; 24x36 mm & teksthæfte (2 sider).

Teksthæfte med tysk tekst. - Indhold: Badende mit Hündchen
; Detail aus ob. Bild: Gewand, Hündchen, Hut ; Lächelnde
Frau ; Comtesse de Pourtales ; Rose und Blau ; Kleines
Mädchen mit Ähren ; Sitzende, nach dem Bad das Knie troch-
nend ; Grosser sitzender Akt ; Bei der Toilette ; Schlepp-
(Fortsættes)

72

F

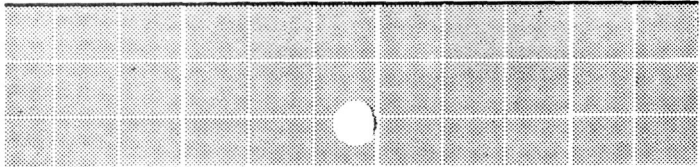
AV

Nr. Nov77-064

Renoir, Auguste

Auguste Renoir (dias) ... (Fortsat)

zug auf der Seine ; Die Schlucht der wilden Frau ; Rosen
im Glas (Roses mousseuses). - Ikke-klargjort kr 66.00 +
moms og forsendelse. - Fås også enkeltvis kr 6.00.

Billeder af een kunstner

Nørgaard, Bjørn
Bring me water (serigrafi). - 1969. - Blå/gul
; 65x51 cm.

Dalsgaard, Sven
Digt (tusch/akvarel/blyant). - 1959. - Farve
; 33x24 cm.

Signeret.

Rot, Diter
München (serigrafi/offsettryk). - 1970. -
Farve ; 50x80 cm.

Signeret. 81/100

Katalogisering af plakater og reproduktioner

Warhol, Andy
Look at Warhol (plakat/serigrafi). - München
: Galerie Thomas, 1970. - Farve ; 91x68 cm.

Katalogisering af billeder af flere kunstnere

Davidson, John
Brev fra den kinesiske kejser (serigrafi) / af
John Davidson og Per Kirkeby. - 1970. - Farve
; 59x42 cm.

medkunstner

Katalogisering af anonyme billeder

Human figure (litografi) / Boeing computer
graphics ; made with the aid of computers
from the Institute of Contemporary Arts'
exhibition. - London : Motif Edition, ca 1968.
- Sort/hvid ; 31x53 cm.

Katalogisering af serier

Grækenland 70 [1-10] / forord af Giorgos Seferis. - Kbh. : Den Danske Komité for Demokrati i Grækenland, 1971 (trykt hos Evald Kobberød). - 10 blade, titelblad (2 sider) i mappe ; bladstørrelse: 62x46 cm.

- 1: Helge Ernst: Mangfoldighed (linoleumsnit).
- 2: Svend Wiig Hansen: Ridt (linoleumsnit).
- 3: Mogens Kølckær: Liggende figur (linoleumsnit).
- 4: Seppo Mattinen: Mand ved lade (træsnit).

Se næste kort

2

- 5: Palle Nielsen: Billede uden titel, opus 490 (linoleumsnit).
 - 6: Frank Rubin: Kykloperne (zinkografi).
 - 7: Dan Sterup Hansen: T.S.S. Angelica (zinkografi).
 - 8: Helle Thorborg: Digt (træsnit).
 - 9: Egil Wendt: Figur (linoleumsnit).
 - 10: Mogens Zieler: Momenter af fugle-ballet (linoleumsnit).
- Mappen udlånes kun samlet.

Grækenland 70 [1-10]

Udlånsnotering. Manuel notering

		S Mus	
Kirkeby, Per			
Englebarnet. (4). 1970.		X	
Vend		27. 07. 74	250328
02. 71	421027	02. 08. 74	—
04. 09. 71	—	27.	240912
04. 09. 71	—		360922
08.	461228	09. 11. 74	211132A
22. 04. 72	470702A	05	550221
23	461228		
24. 12.	421029		—
24.	530801	4. 2. 75	
25/4-73	421029	18.	311006
02. 74	290827	28.	261101
2. 04.	—	03. 06. 75	—
17. 08. 74	250215(1)	14. 08. 75	360107
17. 08. 74	—	18. 09. 75	021201
		16. 10. 75	—